

СВІТ дитини

Число: 7.

ЛИПЕНЬ.

Ігор Хоминський в Сокалі: Переказу розрахункового не дістав з газетою тому — бо маєш заплачену передплату по кінець 1936 року. Зате дістанеш такий переказ з найближчою посылкою «Діточої Бібліотеки» — бо маєш заплачену передплату на неї по кінець червня ц. р. Як будеш переїздити через Львів — то вступи до мене, а подам Тобі бажені адреси таких читачів, що займаються філіателістикою. Подавати такі адреси в газетці — то це забрало би багато місця. «Альманах» для Тебе зарезервований. Бажаю Тобі милого проведення вакацій!

Неля Меренівна в Млинах: Я трошки припізнився з відписанням на Твій гарненький листик. Чи Оксанка вже дома і куди маєте намір виїхати на вакації? Чи може поїдете в гори на Лемківщину? Я так тішуся, що Оксанка про мене завжди пам'ятає і що везе мене до Буска, щоб мене цілого прочитати. За те дуже її люблю і нераз про неї думаю, Чи багато вже знаєш, Нелюсю, куховарських приписів? Які «смаколики» варила, чи пекла, чи смажила для своєї лялечки? Мусиш знати, що я теж люблю трошечки... ласувати, то на згадку про добрі смаколики — так мені зараз слинка дорота набігає. Тому Твоя лялечка, Нелюсю, мусить гарно виглядати, вона певно не тека шупленька як... я? Обіцяла прислати розвязки загадочок — а не прислала! Чому? Що Зоня і Василько Демидчуки та Ігор і Любчик Гуцалоюки — це дуже близька собі родина — знаю дуже добре, бо знаю дуже добре Татуся Зоні й Василька, та Мамусю Ігоря і Любчика. Поздорови від мене Оксаночку, а як виїдете кудись на вакації з Млинів — то напишіть до мене спільного листика, бо я буду через вакації сидіти у Львові. Па, Нелюсю!

Ніля Козачуківна в Рожищу: Твоя карточка вияснила всю помилку. Маєш заплачену переплату на газетку по кінець 1936 року. Так само маєш заплачену цілорічну передплату на «Діточу Бібліотеку». Я помилково вписав надіслану Тобою в дні 7 січня ц. р. квоту 5 зл. на «Д. Б.» на рахунок Василя Козачука і тому не вивів Тобі книжечок, аж дотепер по Твоїм виясненню, помилку справив.

ЛИСТИК „СВІТИКА“ до ВСІХ ЧИТАЧОК і ЧИТАЧІВ.

Мої Любі Приятельки і Приятелі!

Вакації — це дуже мила і приємна річ — і Ви їх врешті діждалися. Тому бажаю всім Вам, щоб вони пройшли Вам як наймиліше і щоб Ви повернулися з них здорові та повні радості і милих споминів. Не забудьте в часі вакацій і про мене, бо я в тім році буду приходити до Вас також і в часі вакацій. Старайтеся запізнати зі мною всіх тих своїх ровесниць та ровесників, які ще мене досі не знають, чим дасьте доказ пам'яті про мене!

Ваш «СВІТИК».

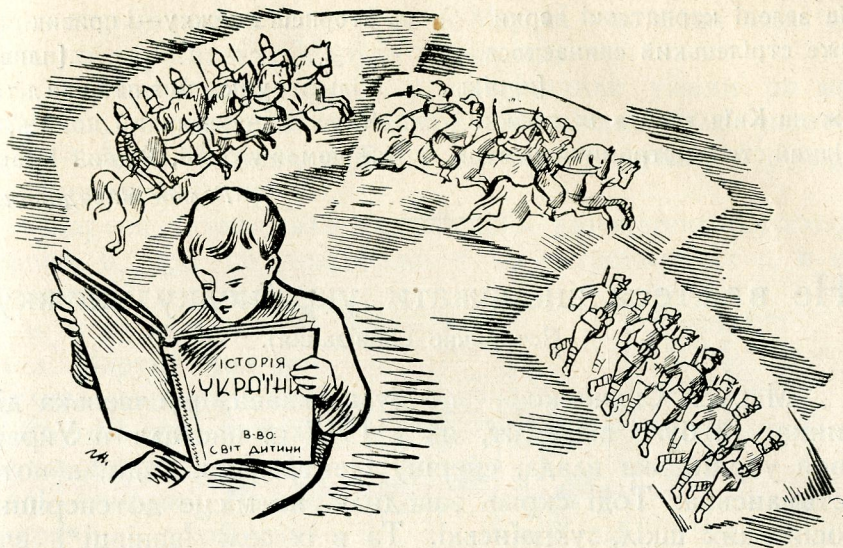
КОНКУРС.

Отсим розписуємо вакаційний конкурс на всякого рода загадки, логіголовок, шаради та образкові ребуси. Участь у конкурсі можуть брати лиш «СВІТИКОВІ» передплатники і читачі (так колишні як і теперішні). Речинців надсилання праць найдалше по кінець серпня ц. р. Нагороди за найкращі праці будуть призначені через окрему комісію оціночну — книжками.

Кожна загадка мусить бути подана на окремій карточці і кожна мусить бути підписана її автором.

Редакція.

ХТО не бажає дальше передплачувати „СВІТИКА“ — то нехай повідомить про це письменно Адміністрацію. Але передтим нехай вирівнає всі задеглости!

ІВАСЬ ЧИТАЄ ІСТОРІЮ РІДНОГО КРАЮ.

Вчора дядько гостинця приніс
Івасеві за пильну науку;
Скільки втіхи і радісних сліз,
Скільки щастя і цмокання в руку!

Він поглянув — і ввесь заяснів:
Цеж історія Рідного Краю!
Скільки снів я про це переснив,
І нарешті її я вже маю.

Розгорни лиш її — і в ту мить
Оживають листки давноюю:
— Дніпр широкий реве і шумить,
Княжий стяг лопотить під горою.

Сирій гóрод у перстень валів
Обкрутився навколо мов палець —
В нім збирає хоробрих орлів
Князь — великий борець і удалець...

І лунає вже покликом сурм
Незаплямлена відступом слава
Переходить країни мов тур
Святослав і вся рать Святослава.

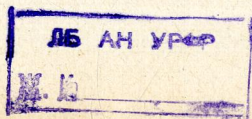
Ось татарські гарби скриплять,
Чути крики одчаю: Татари!
І вже села мов свічі горять
І невільники йдуть, мов отари.

Креше іскри очима Івась
І п'ястук затискається люто:
— Чому я не родився в той час?
Розкусив би зубами їх пута...

Але що це? — З димів і пожеж
Виринають козацькі коні;
Сіла Січ на просторах без меж,
Щоб спинити татар у розгоні.

І толочать степи копита,
Вітер тирсу мов коври їм стеле —
Це Сірко налітає, мов птах,
На неситі татарські оселі.

Виступають гетьмани з палат
І ворують полки булавою,
Чути грюкіт гетьманських гарм—
Дуже «слава» лунає горою. [мат,

На зелені карпатські верхи
Вже стрілецький спинається
[курінь.
Аж на Київ ведуть їх стежки,
Рідний стяг застромити на мури.

Згорнеш книжку—і привид роз-
[пливсь,
Тільки думка, мов пташка літає:
Як я стану великий колись,
Я поможу Тобі, Рідний Краю!

Роман Завадович.

Не важтеся зневажати українську книжку! (Історичне оповідання).

Маруся Савченко — це була жвава, русявенька дівчинка. Їй було вісім літ, як у 1917 р. настала в Україні своя українська влада, спершу Центральної Ради, а потім гетьманська. Тоді скрізь заводили на місце дотеперішніх російських шкіл, українські. Та в їх селі Іванівці*) вчительки московки відмовляли селян від української школи й даліше вчили по московськи. І Маруся вчилася аж до кінця шкільного року 1917/18 по московськи. По українськи читати не вміла. Аж як із початком червня 1918 р. в Іванівці закватуриувався Кіш Українських Січових Стрільців, то молоді українські вояки зараз подбали про те, щоб завести в школі українське навчання. Що дотеперішні вчительки й не вміли й не хотіли вчити по українськи, то науку перебрали ці стрільці, що до війни були в Галичині вчителями.

Та не всі іванівчани післали свої діти в українську школу. Учительки московки відмовляли батьків, мовляв, то австрійці вчать, і як вернеться „русская“ влада, то за те каратимуть батьків, як за зраду царя-батюшки і Расейматушки. А кого це не переконувало, цьому говорили: що австрійці не вчать по українськи, тільки по „галичанськи“. Ще іншим, що були несвідомі, говорили, що українська мова не надається до науки — до цього надається тільки „руський язык“. І ще інше видумували, щоб тільки відтягнути дітей від української школи.

В хаті матери Марусі (батько її погіб на війні) примістилася полева почта УСС. Один зі стрілецьких почтарів мав з собою досить багато українських книжок. Він

*) Село Іванівка в Єлисаветщині, в одеській губернії.

зараз першого дня спитався в Марусі, чи вона вміє читати по українськи. Маруся відповіла:

— Ні, не вмію, в нас у школі вчили тільки по московськи, а українських книжок і не вільно було читати.

— Ану, Марусю, спробуй читати! — сказав стрілець, відчиняючи книжку.

Маруся читала, але з російським виговором. Стрілець повчив її, що по українськи **г** не читається як **г**, **е** не читається як **є**, тільки як **е**, **и** не як **і**, а як **и** і т. д. Маруся була понятлива учениця і вже на другий день читала зовсім добре з української книжки. Колиж відкрили українську школу, вона зголосилася туди перша.

Мало було спершу дітей, та чим далі, тим більше їх зголошувалося. Селяни полюбили Українських Січових Стрільців і не вважали їх уже „австрійцями“, а своїми рідними братами. Учительок-московок це найбільш лютило. А вже найбільш лютувала старша, може вже сороклітня дама, Агафія Павловна Рубахіна.

Раз зайшла вона до Савченкової хати.

— Що ж ти, Марусю, ходиш до цієї галичанської школи? — спиталася зо згідною усмішкою вчителька.

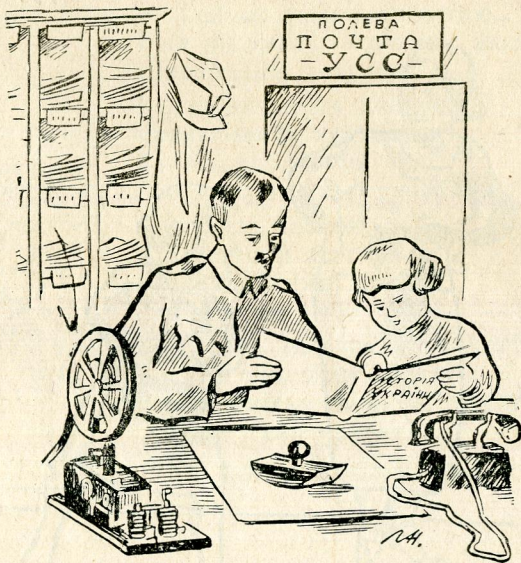
— Не до галичанської, тільки до української, Агафіє Павловно! — відповіла різко Маруся.

— Хай тобі буде „українцкої“ — сказала знову ж із насмішливою вимовою. — А покажи но ти цю українську книжку, яка то вона?

Маруся подала їй книжку.

Учителька буцім то оглядала книжку, а потім сказала:

— Ти кажеш, що то українська школа, а ось книжка видана в Галичині, у Львові — тож галичанська книжка!

— Ні, Агафіє Павловно, то українська книжка. Вона друкована у Львові, бо галицькі українці здавна вже мали свої українські школи, не так, як ми тут, що досі мусіли вчитися по московськи, бо по українськи не вільно було.

— І не буде вільно! — не видержала вже й закричала Агафія Павловна. — Прийде наша руска армія та знову заведе „русскій язык“ у школах. А ці хахлацькі книжки викине на сміття. Тьфу, на неї! — й готовилася

плонуту на книжку.

Та в цій таки хвилині Маруся прискочила до вчительки й сильним рухом вихопила їй книжку з рук і закликала з обуренням:

— Не смійте зневажати українську книжку, не смійте! Живете на українській землі, в українській державі, то шануйте все українське! А як вам неміло тут бути, як вам не мила українська мова й українська книжка, то їдьте собі в свою Московщину! Ніхто вас тут не держить!

Учителька видивилася на Марусю великими очима: Невже це ця спокійна, слухняна школярка Маруся — подумала вона, а голосно сказала:

— Бач, хахлушка! Роги показує! Стрівай, прийдуть наші, тоді іншої заспіваєш!

— Не прийдуть уже ваші, ні! — відповіла різко Маруся. — А хоч би й повернулися, то я вже буду така, як є! Я вже знаю, що я українка, а не якась там „русская“! А хахлушкою мене не прозивайте, бо як я хахлушка, то ви кацапка!

Учителька не сказала вже нічого, тільки не попрощавшись навіть вийшла скоро з хати.

А мати обняла ніжно донечку й, цілючи її русяву голівку, сказала:

— Ти, моя країночко маленька!

Антін Лотоцький.

Під вакації.

Заспівали птички в гаю,
— Гей-же діти! вас вітаю...
Вже від давна — днина в днину
Школярників виглядаю...

І зраділи вмиль квіточки
Розясніли їх платочки,
Бо школярики на волі...
Гай-же з нами у таночки...

А дітвора веселіє...
А в дітвори серце мліє...
Бо вакації вже наспіли,
Сонце ясне любо гріє...

Книжечка, олівчик — в хаті
Будуть теж відпочивати...
Щоби знов до праці й труду
Запалу і сил набрати...

Іванка Трешневська.

Цвіт бараболі.

Бабуню Марту згорбили пережиті літа. Йдучи на прохід підпирається паличкою, звичайним топірцем свого внука Вуня, що передав був цю паличку бабуні на переховок, як примусово покидав рідню.

— Як вернуся, то візьму її собі назад! Стільки в мене майна, що саме ця паличка! — говорив на відхіднім.

І ось уже шестий рік береже бабуня внукової палиці, немов святощі які. Бере її завжди зі собою на прохід.

Иде попри хвилюючий лан жита, роздумуючи про свого наймолодшого внука, що вже шестий рік сидить десь далеко за тюремною решіткою. Туга горбить бабуню ще більше. Але правнуки не дають попадати в тугу. Троє їх біжить за прабабуною, щебечуть й гуторять, аж гомін лунає кругом.

Під граничним горбом, що ділить поля двох сусідніх сіл, сіла припочати. Недалеко забілів цвіт загону вчасної бараболі „американки“. Задивилася бабуня на китички бараболяних квітів, а правнуки лепечуть:

— Бабуню! розкажіть щось про це, як ви ще маленькою були!

Бабуні не треба просити. Квіт бараболь якраз навіяв жмут споминів і бабуня вже розкажує:

— Мені було 7 літ, а мій брат Остап 10-ий рік кінчив і до гімназії збирався здавати іспит. За нашою хатою посадили загін „американки“. Зближалися жнива. „Американка“ зацвіла білим квітом. Я любила ним. Для мене цвіт бараболі нічим не був гірший від конвалій, чи бозу. Дивно мені було: чому ніхто на цей цвіт не звертає уваги, лише під корчі заглядали, чи нема ще молоденької бульби.

— Залізниця в той час у нас ще не було — тож наш тато поїхав фірою до Тернополя, щоб заздалегідь купити приладдя для надходячих жнив. Нетерпеливо вижидали ми їх повороту тимбільше, що також для нас мали привезти нові одяги. Коли вернулася фіра з міста, ми, діти, вже спали, змучені цілоденною біганиною по саді й городі.

Другої днини Остапко зірвався рано, щоб оглянути все, що тато купили в місті.

З усього найбільше зацікавили його нові серпи з червоно помальованими ручками. Приглядаючись їм призабув навіть про свій новий одяг.

— Треба б їх спробувати, чи добрі — каже до мене.

Тато думали, що він говорить про нові штанята тай кажуть:

— Певно, що спробуй! Я-ж їх на те й купив!..

І татко вийшли з хати.

Остапко лиш ждав цього. Тепер самопевно розвинув серпи і постановив негайно перевести пробу, бо в Остапка коротко було: „сказав і зробив“.

Зараз, без довшої надуми, вибіг за хату і за хвилю положив покіс цвітучої бараболянки. Випробував серп і вирішив, що він знаменитий.

Заніс серп назад у хату, а сам вийшов, щоб налюбуватися свіжими покосами. Несподіванно надійшов тато. Як лиш побачив зжаті бараболі в квіті вдарив руками об

поли. Тато виплекав ті бараболі в скринках та висадив обережно, щоб мати їх на розплодок.

Остапко аж тепер зрозумів, що зле зробив, бо-ж не конче на бараболях треба було пробувати чи серп добрий. Він побачив, що кари не мине, бо батенько були приклонником засади царя Соломона, що: „хто милує синка — не жалує тростинки“, а грізно насуплені батенькові брови казали надіятися, що „штанці“ будуть в роботі.

Страх — злий дорадник. Отже Остапко, ще заки його спитали — постановив не признатися до вини. І коли тато настоювали питанням: хто вижинав бараболі — то Остап процідив:

— Це Мартуся зробила! — себто я.

Не розбираючи справи, батенько видали на мене присуд. Вправді з лозинкою я ніколи не познайомилася, але підпадала іншій карі:

— Клякай в куті! — почула я несподівано татків голос якраз у цю хвилину, коли виправляла „фіру“ наладовану збіжжам „на ярмарок“. Перелякана питаю:

— За що?

Але це присуду не злагіднює.

— Клякай зараз! Ти добре знаєш за що!

От і опинилася я навколішках в „карнім“ куті кімнати. Батенько поставив коло себе годинник, а сам сів щось писати. Кожночасний побут у карному куті кімнати дуже довжився. Навіть, як приходилося стояти там за кару, тоді вказівки годинника посувалися чомусь то дуже помалу. Але в часі клячання — то вони майже з місця не рухалися.

Відклячала я 15 хвилин і вийшла з кута сплукана в почуттю кривди, що присуд запав без слідства і доказів вини. По прийнятому звичаю мусіла я ще й перепросити татка і ціла в сльозах вийшла на двір.

Тут уже ждав мене Остапко з радісним лицем. Кинувся мені на шию та шепотом пояснив у чім річ.

— Я Тобі, Мартусю, за це зробив такий гарний гордець, а завтра ще й хатку збудую!

Я знала, що Остапко не будьякий майстер і що слова додержить. За хвилю були ми в малиннику, де Остапко загородив глядочку майстерним плотиком з прутиків, а грядошки засадив вибраними з квітника квітками. Поба-

чивши таке чудо, — вмить забула я про неслухно відбуту кару. Але Остапко ніколи не забув її мені.

Ця кара була найсердечнішим вузлом, що зв'язав нас обоїх — брата й сестру — на протяг цілого життя.

От тому, скільки разів побачу бараболі в квіті — стільки разів згадую цю пригоду з моїх дитячих літ. І здається мені, що нічим у життю так не втішилась я, як тим городчиком, що Остапко зробив мені, щоб нагородити мене за неслухно відбуту кару. А квітку бараболі ще й нині люблю за всі квіти...

Погладила бабуня русяві головки правнуків, що притулилися до неї, взяла Вуневу паличку тай пішли з поворотом домів.

Мала Наталка перестерігає Ігорка:

— Лиш ти не пробуй серпа на бараболях, щоб мені не прийшлося відбувати кару за тебе!

А Любцю побіг у город, нарвав китичку бараболяного цвіту і приніс її бабуні.

Іванна Блажкевич.

Острів Робінзона Крузо зацікавив учених.

Найбільший острів архіпелагу Хуан Фернандез, що лежить на Тихому океані в віддалі яких 300 морських миль на сході від чілійського побережжя, знаний із цього, що на ньому жив моряк Селькірк, якого пригоди описав англійський письменник Данило Дефо в славній повісті »Робінзон Крузо«. Іменем героя цієї повісті назвали й цей острів »Островом Робінзона Крузо«.

Та тепер цей острів викликав знов велике зацікавлення, але вже серед учених природників.

Хоча цей острів невеличкий, бо довгий всього на 4 англійські милі, а широкий на три милі, то на ньому росте аж 142 породи різних рослин. І ще білше диво, що більшости цих рослин нема більше ніде. Вони ростуть виключно тільки на цьому острові.

КНИЖЕЧКА

Корнеля Макушинського

п. з.

„БАЙКИ-НЕБЕЛИЦІ“

уприємнить кожному вакації!

За 60 сотиків — кожний матиме радості за 60 золотих!

Степан Король.

ШКОЛЯРИК МАРКІЯН

Сценічна картина з дитячих літ Маркіяна Шашкевича *).

Дієві особи: МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ — хлопчина років 12; ГРИЦЬ, АНДРІЙ, МИХАСЬ, ГАНУСЯ, ОКСАНА — сільські діти в літах від 9—11.

Річ діється в 1823 році в селі Підлисю.

Сцена представляє частину подвіря приходства в Підлисю з криницею й дубами. На краю сцени видно (оскільки це можливе) підлисецьку Білу Гору з білою опокою на склоні та з зеленим ліском на дальшій частині верху тої ж гори.

-Ява 1.

(На сцену виходить МАРКІЯН і пильно дивиться в сторону Білої Гори. Лице в нього сяє радістю; пристає й простягає руки в сторону гори).

МАРКІЯН: Підлисецька горо біла, мій прекрасний світе! Вітай! Як рвалося моє серце до тебе, о Біла Гoro! Ти яснієш білою опокою, мов чистою душею. Ти й зеленієш гаєм-розмаєм, ним і шумиш, мов пісню співаєш, казку дивну повідаєш. Якже-ж сонечко тебе купає, пестить... Приманюєш мене, горо, дивною силою до себе... Тож і нині прийду, горонько, до тебе, не сам, а з моїми сільськими товаришами. Якже-ж люблю мені тут! Ніде мабуть на світі нема кращого місця, як у Підлисю! Ось і дуби! Що ж ви зеленокудрі? Немало я в Золочеві за вами натужився, за вашим тихим шумом у вечірню пору, за вашим громовим гевом у часі бурі. *(Звертається до криниці й заглядає до неї)*. І за тобою, колодязе, я скучав, за твоєю водицею й за тим дубом *(вказує)*, що воду тягне, людям і тварині на пожиток. Якже-ж радію й горою *(показує)*, й дубами, й криницею! *(Здалека чути дівочий спів: «Зелений дубочку»)*. Як хороше співає Ксеня! Вперше чую цю пісню. Мушу собі записати слова тої пісні, бо вона у рідній нашій мові. Мова рідна й пісня дзвінка — це найдорожчі скарби наші. О, Боже, *(в сторону неба)* як я люблю рідну мову! Чому ж, о Боже, наш нарід, що має таку гарну мову, такий бідний, закріпощений, а мова наша в таких пониженню?! Навіть у церквах на проповідях не чути нігде рідного слова. *(Хвилину стоїть задуманий, відтак виходить)*.

Ява 2.

На сцену входять сільські діти: ГРИЦЬ, АНДРІЙ, МИХАСЬ, ГАНУСЯ й ОКСАНА).

ГРИЦЬ: Скажи, Андрію, чи напевно знаєш, що єгомосців панич, Маркіян, приїхав уже зі Золочева?

*) Цензуровано в Старостві в Золочеві й дозволено на виставу в дні 8 листопада 1934 р.

АНДРІЙ: Але-ж певно, що приїхав! Вчора мої татуньо бачили, як смерком бричкою їхав Маркіян з Петром. Питався за мною й за вами та просив, щоб ми нині до нього прийшли.

МИХАСЬ: Видно, що не забув про нас, коли питався..

ГАНУСЯ: А так, бо й ми про нього не забули.

ОКСАНА: Бо й як такого доброго друга мож забути!

АНДРІЙ: Він для нас, як брат рідний! Не цурається нас, хоча він єгомосців панич. а ми діти селян-кріпаків.

МИХАСЬ: В нього серце добре..

АНДРІЙ: Він з нами завжди ще змалку бавився.

ГРИЦЬ: А які цікаві оповідання знає говорити.

ГАНУСЯ: І читати нас учив, як підчас Великодніх Свят був у Підлисю. Я все памятаю, що вчилася.

ОКСАНА: І я!

ХЛОПЦІ: Тай ми також все памятаємо!

МИХАСЬ: Маркіян нас певно буде вчити й дальше письма.

АНДРІЙ: Він-же-ж обіцяв нам!

ГРИЦЬ: А Маркіян як що приобіцяє, то це сповнить.

ОКСАНА: Ми за тиждень, підчас Великодніх Свят, більше навчилися, як діти, що вчатьс я грамоти в дяка, за місяць.

АНДРІЙ: Яка там наука в дяка! Дяк візьме бук у руку й кричить: кажи аз, буки, віди, глагол, а як не вмієш сказати, то бе!

ГРИЦЬ: Не бе — а молотить по спині патином, наче ціпом на тоці.

ГАНУСЯ: Тому то діти мало що розуміють тай не годні зі страху нічого зятати з такої науки.

ГРИЦЬ: Певно, що трудно запам'ятати церковну грамоту та ще при такому вчителєві...

МИХАСЬ: А як годі й до дяка на науку дістатися! Мусить аж пан зі двора на це дозволити.

АНДРІЙ: І то аж тоді, як Мошко з коршми дорадить панові: чи можна тому чи іншому дозволити на науку.

ГРИЦЬ: А дивітьс я-но! — То жид з паном має файну кумпанію!

ГАНУСЯ: Мошко навіть панщини не робить, як наші батьки.

АНДРІЙ: Пролівають піт і останню силу висичують для добра других.

ВСІ: Ой, так, так! Для добра других.

ОКСАНА: Єгомосців Маркіян говорив, що прийде час, коли не буде панщини й усі вільними стануть.

ВСІ: Дай Господи, щоб це прийшло якнайскорше!

ГРИЦЬ: Маркіян певно про те чув десь дома від батька і тому знає.

ГАНУСЯ: Він багато знає!

МИХАСЬ: Як звичайно панський син.

АНДРІЙ: Хоча Маркіян, син священика, але прецінь не каже себе називати паничем.

ГРИЦЬ: І нами, сільськими, а до того дітьми кріпаків, не погорджує!

ГАНУСЯ: Чого навчиться дома, чи в школі, то це розказує нам та навчає нас.

ОКСАНА: А вчить нас по нашому — по рідному.

ГРИЦЬ: Не знати в якій школі вчиться Маркіян у Золочеві, чи в такій, де вчать по нашому, чи може в такій, що вчать по німецьки?

АНДРІЙ: Нині поспитаємо його про те.

ОКСАНА: Здається мені, що в школі Маркіян вчиться по німецьки, а рідного слова вчиться дома.

ГАНУСЯ: Маркіян так дуже любить нашу рідну мову!

ОКСАНА: А як радо слухає наших пісень!

ГРИЦЬ: Дарма, що єгомосців син, бо ж наші єгомосці по чужому говорять.

МИХАСЬ: Коли Маркіян вивчиться на священика, то хто зна, чи й сам не буде говорити по чужому?

ОКСАНА: Чи ж забув ти Михасю, як Маркіян говорив, що всюди і все буде говорити рідною мовою, навіть і проповіді в церкві. Він каже, що всі священики говоритимуть колись по нашому й дома й у церкві.

ГАНУСЯ (в сторону неба): Дай, Господи, щоб сповнились Маркіянові слова!

ХЛОПЦІ: І сповняться!

ГРИЦЬ (дивиться в сторону приходства): Але чомусь то Маркіян так довго не виходить з хати...

АНДРІЙ: Певно щось робить; може пише або читає.

МИХАСЬ: Ходім і поспитаємо фірмана Петра.

ГРИЦЬ (відходить у сторону приходства): Чи не знаєте, Петре, що робить Маркіян? (Всі пильно наслухують).

(ПЕТРО за кулісами: Панич щось пише!)

ВСІ: А що пише?

(ПЕТРО: Записує пісню про дуба!)

ОКСАНА: Певно цю: »Зелений дубочку, чогось похилився«.

ГАНУСЯ: А може: »Зелений дубочку, час тобі резвиватись«.

АНДРІЙ: Може бути, бо Маркіян дуже любить наші сільські пісні.

ОКСАНА: День і ніч слухав би їх.

ГРИЦЬ: Тай людей наших любить.

ОКСАНА: Мої татуньо кажуть, що то Бог дав Маркіянові таке добре серце для всіх.

АНДРІЙ: Маркіян все любить: і дуби й колодязь і Білу Гору.

ВСІ (дивляться в сторону Білої Гори): І Білу Гору він теж так любить...

МИХАСЬ: Мусимо його запитати, чому він так любить цю гору.

ГАНУСЯ (показує): Ось Маркіян вже йде до нас!

ВСІ (радісно сплескують у долоні): Маркіян іде, Маркіян.

(ПЕТРО за кулісами: Паничу, а дивіть но, кілька до вас прийшло дітей зі села!

МАРКІЯН: Не звіть мене, Петре, паничем, а по імені — це найкраще!).

Ява 3.

(Входить Маркіян, веселий та усміхнений).

МАРКІЯН: Здорові були дівчата й хлопці! (Подає всім руку). Так у Золочеві тужив за вами, що годі було мені діждатися тої хвили.

Всі (окрім Маркіяна): Та й ми за тобою тут дуже тужили, Маркіяне!

АНДРІЙ: Нетерпеливо всі ми ждали вакацій і твого приїзду зі Золочева.

МАРКІЯН: А тих букв, що ми вчилися — ви не забули?

ОКСАНА: Я ще більше привчилася.

ГОЛОСИ: І я! І я!

МАРКІЯН: Коли так — то гарно! Видно, що маєте охоту до науки.

Всі: Охота до науки в нас велика!

МАРКІЯН: Як так, то вчасі сьогорічних вакацій дальше будемо вчитися грамоти.

Всі: Добре, добре, хочемо вчитися!

МАРКІЯН: Також буду я вам читати книжку в рідній нашій мові. Мої дідо роздобули таку книжку. Вона зветься «Енеїда». В ній розказується про козаків, згадується в ній і про панів, що в пеклі караються за це, що людей мучать на панщині.

Всі: Дуже радо будемо слухати!

ГРИЦЬ: От, коли б то й нам можна було вчитися в міській школі в Золочеві.

МАРКІЯН: Дасть Бог, що прийде той час, коли всім без виїмку буде вільно вчитися.

Всі: Дай Господи, щоб той час прийшов як найскорше!

МИХАСЬ: Скажи нам, Маркіяне, як там тебе вчать у золочівській школі — в рідній, чи в чужій мові?

МАРКІЯН: В чужій школі вчуся і в чужій мові. Однак я мушу й чужого вчитися, щоб своєму рідному прислужитися. Золочівська школа, хоч чужа, одначе потрібна мені на те, щоб я міг відтак у Львові вчитися на священника. Однак прийде час, що в Золочеві буде колись наша рідна школа в рідній мові.

АНДРІЙ: То ж то всім тоді радісно буде!

Всі: Зрадіють діти, зрадіють люди, що рідна мова у славі буде!

ОКСАНА: Правда, Маркіяне, що коли ти будеш священником, то проповіді говоритимеш рідною мовою?

МАРКІЯН: Ніякою іншою, тільки рідною! Всі народи шанують і дорожать рідною мовою — поляки, чехи, німці — а чому-ж ми не мали б своєї мови шанувати?!

АНДРІЙ: У нас-же серця не з каміння. Ми повинні про все своє дбати, за своїм постояти й не вступати, як та Біла Гора (показує) не вступається, а гордо стоїть і стоятиме тут завжди.

ОКСАНА: Справді, що всі люди повинні за своє дбати.

МИХАСЬ: Скажи нам, Маркіяне, чому ти про Білу Гору так часто згадуєш?

МАРКІЯН: Тому, Михасю, що вона рідна. Це ж частина нашої рідної землі. Коли вийду на Білу Гору, то бачу ширший круг рідної землі й мені здається, що я ближче неба. Ліс на ній шумить, а вона білою опокою біліє, мов усміхається до сонця, до тих сіл, що в долині, та до всіх людей. Дорога мені та гора й тому, бо колись попри неї їздили наші князі, що мешкали

за Білою горою в плісниськім замку. Завжди, як лиш забіжу на цю гору, то здається мені, що ліс шепоче, розказує про давні часи, про незабутні діла наших князів, про давню славу Руси-України. Часами то я в білій твердій опоці глядаю за слідами підків княжих коней.

МИХАСЬ: Тому то ти так любиш Білу Гору!

ВСІ (крім Маркіяна й Михася): Є й за що любити її!

МАРКІЯН: Не тільки гору, але всю рідну землю, людей і все своє рідне треба любити, бо в ріднім тім усім давня наша слава. З любови до рідного воскресне наша доля!

ВСІ: Так, так, з любови до рідного воскресне наша доля!

ГРИЦЬ: Маркіяне, ходім нині на Білу Гору!

ВСІ: Ходім, ходім! Ідім туди зараз!

ОКСАНА: Послухаємо, про що ліс на Білій Горі шепоче...

АНДРІЙ: Княжих слідів будемо шукати...

МАРКІЯН: Я й думав саме днесь піти з вами... (По хвилі): Знаєте, хлопці, що на тій горі мусіли колись вести князі війни з татарами.

АНДРІЙ: У селі й дотепер люди згадують про татар.

МИХАСЬ: Маркіяне, й ми нині на Білій Горі забавимось у війну.

МАРКІЯН: Добре, забавимось! Розділимося на княжих дружинників і на татар.

ВСІ (радісно): Добре, добре!

ГРИЦЬ: А княжі війська будуть боронити Білої Гори і мусять оборонити її...

МАРКІЯН: Повинні! Однак до цієї забави нас ще замало.

МИХАСЬ (до всіх): Хлопці й дівчата, скличте більше дітей, хай з нами йдуть на Білу Гору...

АНДРІЙ: Ходім, скличемо всіх — скажемо, що егомосців Маркіян іде з нами!

ВЯІ: Ходім! (Пускаються йти).

МАРКІЯН: А по забаві будемо вчитися рідного письма.

ВСІ (відходячи): Славно, славно, будемо вчитись рідного писма!

Ява 4.

МАРКІЯН (сам — звільна ступає в сторону Білої Гори): Горо Біла, йду до тебе, рідна й красна, не самий, а з гуртом дітвори! Біла горо, рідна земле наша — радуйся, бо виростають діти, що за Тебе будуть дбати. (Виходить).

Занавіса поволі опадає.

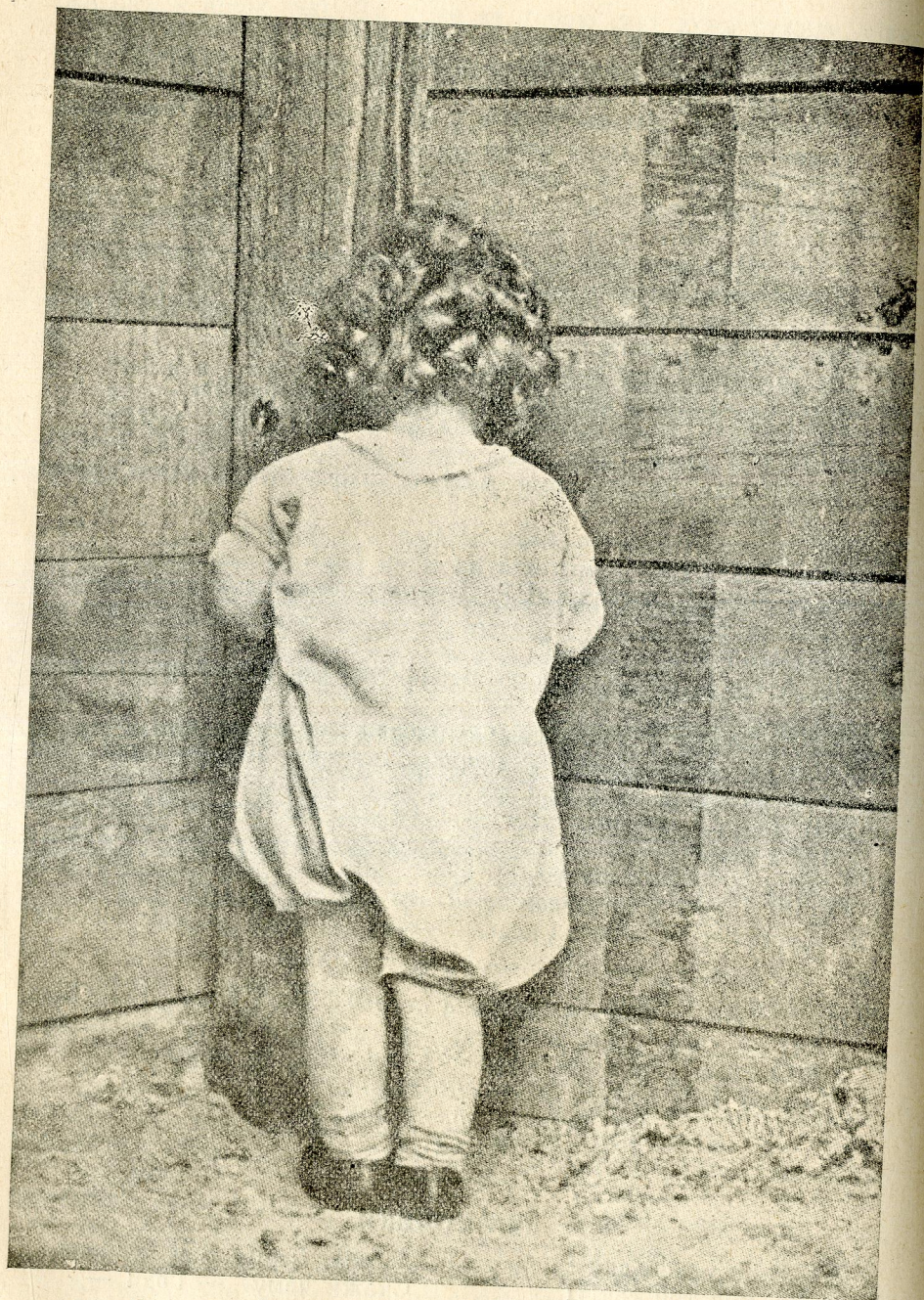
Кінець.

ДВА КОНИКИ.

А мій коник, любі друзі,
Бистрий, мов той сокіл!
Випиває в нашім лузі
З травиченьки соки.

А твій, Петре, мов драбина.
Скажи чому? — Годі! —
Бо я його — каже Петро —
Все пасу на «шкоді»...

Іванка Трешневська.

Ілюстрація до віршика «За кару» на стор. 207.

За кару.

(До образка на стор. 206).

Мамця Галі у городі
Грядочки полола,
А Галюся веселенька
Бігала довкола.

Та як стала виривати
Із грядок ростини —
Каже мамця: — Йди стояти
У куток під тином!

Поки тільки стежечками
Бігала Галюся,
Не сварила, не картала
Донечки мамуся.

Стоїть Галя у кутику
Тай плаче гіренько,
Тепер буде вже слухати
І батька й неньки.

Аж почала вже Галюся
Бігати грядками,
Хоча мамця наказала,
Не слухала мами.

Кара все жде неслухняну
Й збиточну дитину,
Часом гірша, як стояти
В кутику під тином.

Я. Вільшенко.

Лиса-мамуня.

Пастушки посідали на пасовиську кругом ватри і кожний щось оповідав — хто байку, хто якусь пригоду. Як прийшла черга на Гриня, то він став оповідати про свою власну корову. Він говорив:

— Бачите нашу Лису?! — Вам здається, що вона нічого не знає і не думає. А вона мудра, все знає; розуміє навіть, що я до неї говорю. Раз якось встав я рано, а мама кажуть мені:

— Знаєш, Гриню, цієї ночі народилося нашій Лисій телятко, бичок, іди подивися!

Я побіг до стайні. Справді, лежало там телятко, цілком таке саме, як його Лиса-мамуня, ціле чорне і з білою зіркою на чолі.

Лиса лизала телятко і щось до нього мукала, але не так, як звичайно реве на пасовиську, тільки лагідно, тихенько: Муумуу-мру-мру. Як воно тільки віддалиться на крок від неї, то зараз його кличе. Я гладив телятко, а Лиса була з того вдоволена, але як за мною несподівано вбіг до стайні наш пес. то вона розсердилася, затупала

ногами, спустила голову вділ і мало-що не взяла пса на роги. Я мусів скоро пса відігнати.

Того дня Лиса не пішла на пасовисько, бо пильнувала телятка. Тато зробили їй окрему загороду в стайні і вона там собі стояла зі своїм синком. Телятко було дуже гарне і веселе. Вибрикувало, викидало ніжками вгору, то знов розганялося і дуцькало головкою до ясел, або до закладин. Ми всі діти щодня відвідували телятко і бавилися з ним, бо дуже його полюбили.

Так було через цілий тиждень. А як йому минув тиждень, то тато сказали до мами:

— Сьогодні прийде купець — треба продати телятко.

Коли ми, діти, таке почули, то стали просити родичів, щоб не продавали телятка. Але тато сказали рішуче:

— Телятко мусимо продати, бо потребуємо молока від Лисої і грошей. Годі нам його ховати, бо це бичок, а ми й так маємо досить худоби.

— Якто! — загомоніли ми хором — то телятко купить різник? — І ми почали плакати за своїм любимцем. А мама сказали до мене:

— Не плач, Гриню, на другий рік, як Лисій народиться теличка, то вже тато не продадуть, будемо тримати її на приховок.

Ми побігли ще раз до стайні попрощатися і попестити телятко. Вполудне надїхав купець візком. Прийшов до стайні і став оглядати телятко. Оглядав, підносив до гори, щоб угадати скільки важить, торгувався з татом за ціну. Ми всі були в стайні і приглядалися. Я дивився на Лису. Вона була дуже неспокійна. Видно відчувала якесь лихо. Насторожилася на купця і сунула до нього з рогами. Що хвилі мукала і кликала телятко до себе. То знов, як купець пустив телятко, дивилася на нас і на родичів своїми великими, сумними очима, так, начеб просила в нас помічі.

Коли вкінці тато погодилися з купцем за ціну і купець кинувся до телятка, звалив його на землю і почав вязати йому ноги, то Лиса впала в таку лют, що ми боялися, щоб стайні не завалила, бо мало що не вирвала ланцюх з ясел. Вона крутилася неспокійно, ревіла, рвала ланцюх. А я собі думав:

— Добре, добре робиш Лиса, не дай телятка, не дай своєї дитини. Поколи купця рогами, нехай утікає собі!

А як вкінці купець вкинув звязане телятко на віз, то ми всі зачали плакати за ним, аж тато розгнівалися і нагнали нас до хати, а стайню заперли.

Того дня я дуже сумний пігнав пасти худобу. Не хотілося мені ані співати, ані збиткувати, ані стріляти з батіжка. І Лису казали вигнати. Як я її виганяв зі стайні, то вона заревіла, обійшла всю стайню, обнюхала кожний кутик. Потім дуже неохоче вийшла на подвір'я і тут ще нюхала й оглядалася. Відтак вернулася назад до стайні в надії, що може телятко ще є, що може його де скрили перед нею. А коли вже вкінці переконалася, що телятка справді нема, тоді станула-серед подвір'я, витягнула шию і так страшно, так сумно заревіла, що аж мені жаль стало.

На пасовиску вся худоба паслася спокійно, тільки одна Лиса стояла сумна, зі спущеною головою і ані разу не скубула травички.

Вкінці я приступив до неї і подав їй шматок хліба. Але вона відвернула голову і не взяла хліба. Я обняв її за шию, погладив по чолі та приговорював:

— Не сумуй, моя Лисулько! Не думай про свого синка. Їдж хлібець і будь весела! Поглянь, яка гарна тут травичка. А біла конюшинка-горішинка аж пахне медом. Їдж биню!

Так ми стояли хвилюку притулені до себе. Я думав, що вже її потішив тим способом і заглянув їй в очі. — І що думаєте? Що я побачив?

Я побачив у неї в очах сльози. Сльози наповняли її великі, сумні очі і скапували великими каплями на землю. Лиса-мамуня плакала за своїм телятком, плакала сльозами — плакала так, як плачуть люди...

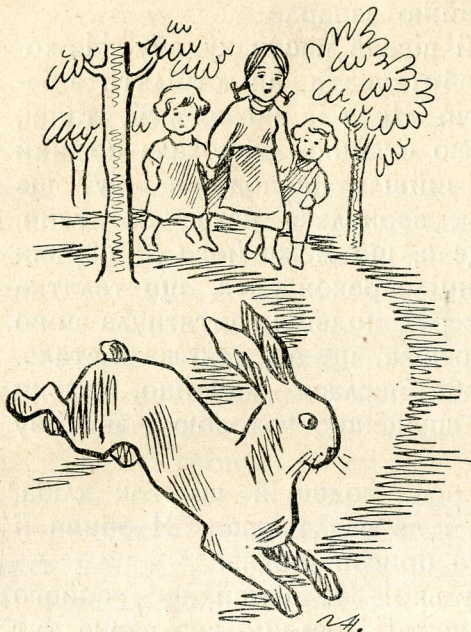
Я ще дужче тоді притулювся до неї і сказав їй до вуха:

— Лиса, Лисулько — на другий рік, як тобі народиться теличка, то я вже не дам його нікому! Вона буде стояти при тобі і ніхто вас не розлучить! Моя ти бідна Лисулько!

Видно, що тим я її потішив і вона мене зрозуміла — бо лизнула мене по лиці своїм язиком і почала спокійно скувати травичку.

Галя.

Зайчик-боягуз.

Вийшли діти
рано в ліс —

Зайчик стежку
перебіг...

Стрибу, стрибу,
скоком-боком,

Зайчик скрився
за потоком...

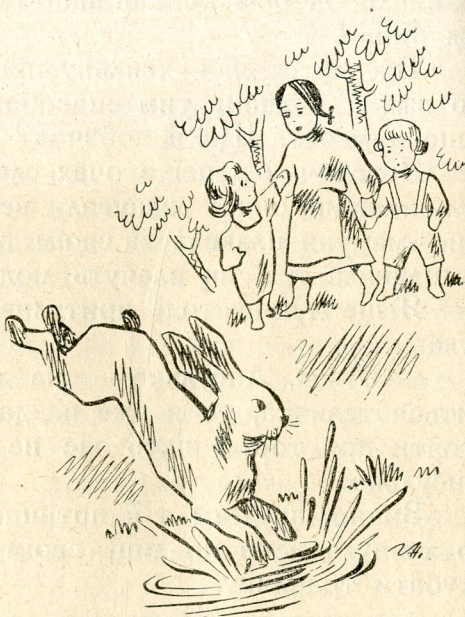
Як йшли діти
на обід,

Бідний зайчик
скочив в брід,

Змочив хвостик,
змочив вус,

Такий зайчик
боягуз...

Іванка Трешневська.

13. Славко їде до Старяви.

Не мав часу Славко навіть оповісти дома свої пригоди, бо зараз на третій день по повороті до Львова вибрався з гуртом інших львівських учнів на оселю в Старяві.

Їхалося тепер Славкові дуже весело, бо ж то в гурті. Діти розмовляли та співали. Всі були веселі й розрадовані. Коли доїздили до стації Скнулів, сказав провідник:

— Тут, хлопці, був парохом о. Фолис. Був це добрий патріот. Він мав тут великий маєток і записав його на „Просвіту“, на господарську школу.

Бачили також великий летунський майдан. Було там багато літаків, а два з них саме знімалися вгору.

Доїхали до стації Любінь Великий. І знову говорив провідник:

— Тут, у Любіні, два кілометри від стації, є купелеве заведення. Воно лежить серед великого парку над берегом ріки Верещиці. Любінські джерела мали колись славу найсильніших сіркових джерел в Європі.

А Славко додав:

— Верещиця пливе теж попри Городок і творить там великий став. У тому ставі я... купався навіть...

— І в Любіні творить Верещиця великий став, довгий на 1 км. — перебив Славкові слова провідник.

Минули ще одну стацію й заїхали на стацію Комарно-Бучали.

І знову говорив провідник:

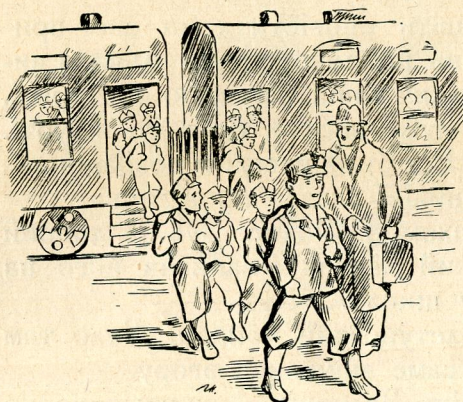
— Пять кілометрів від стації є місто Комарно. На захід від міста є шанці й вали з XVII ст. ще знаменито збережені. Під містом є пам'ятник теж із XVII ст. на пам'ятку перемоги короля Івана Собеского над турками й цікава чотроби́чна фігура з латинським написом: „Mea mors,

tua vita", що значить по українськи: „Моя смерть — твоє життя“. Напис цікавий тим, що ці чотири слова написані кожне на іншому боці, так, що їх можна читати й так: „Mors tua — vita mea“ себто: „Твоя смерть — моє життя!“

Коли заїхали на стацію Коропуж, сказав хтось, що в селі Коропужі є дерев'яна церква з XVII ст., а за селом татарські шанці й могила.

Славко в душі жалував, що не може злізти й оглянути те все.

— Хіба колись іншим разом! — потішав себе в думках.

Зараз була стація Рудки.

Провідник говорив:

— У місті Рудках є костел з XVIII ст., а під ним гробівці гр. Фредрів. Тут теж похоронений і Олександр Фредро, польський письменник, що писав веселі комедії. В селі Підгайчиках біля Рудок є старинні могили.

Доїхали до Самбора.

Тут мали пересідати на поїзд, що їхав до Сянока.

Провідник говорив ще, як доїздили:

— В Самборі пересідаємо. Вважайте, щоб хтось чого не забув і держіться купи. Скоро виходити, бо поїзд до Старяви жде вже та зараз відїздить. Миттю всі пересіли в новий поїзд.

Славко сказав:

— Шкода, що ми не можемо піти до Самбора. Там можна б дещо оглянути.

А інший хлопець спитався:

— Чи Самбір старе місто?

— А вжеж! — відповів провідник. — Самбір заснований, чи радше перенесений зо Старого Самбора в XIV столітті. Хоча Самбір є досить давнє місто, та старинних памяток у ньому небагато. Ратуш, що стоїть серед великого ринку, збудований 1668 р., а 1844 р. відновлений. В міському архіві зберігаються привилеї й письма королів від XVI ст. Також поодинокі цехи (ремісничі товариства)

мають архіви. В церкві є гробовець львівського архієпископа Атанасія Шептицького, що помер 1779 р. На передмісті Бліх є вали по замку воеводи Мнішка, що то його донька була жінкою московського царя Дмитра Самозванця й тут 1604 р. відбувалися його приготування до походу на Москву.

Поїзд рушив з місця.

Минули кілька стацій і доїхали до Фельштина. Місто прилягало до самого двірця. Місто невеличке.

— Оцей костел збудований в XVI ст. В ньому є гробівці родини Гербуртів, що були власниками Фельштина від XIV ст., себто від часу, коли галицьке князівство перейшло під Польщу — говорив провідник. — Ця башта, що біля костела, саме походить ще з XIV ст. Ворота в башті, що вели до міста, тепер замуровані.

Коли минули Хирів, закликав провідник:

— Ну, хлопці, приготуйте собі все, бо зараз буде Старява! Там висідаємо!

Хлопці заметушились, кожен брав на себе наплечник, а хто мав ще щось, брав у руки.

Крізь вікна бачили великий будинок і інші забудовання.

Провідник пояснив, що це хирівський конвікт Єзуїтів, які удержують тут приватну гімназію.

Незабаром поїзд спинився. — Старява!

Хлопці стали висідати.

14. У Старяві.

В цей самий день позїздилися також хлопці й з інших міст Галичини. Були між ними й діти зпоза Галичини, а навіт із заграниці.

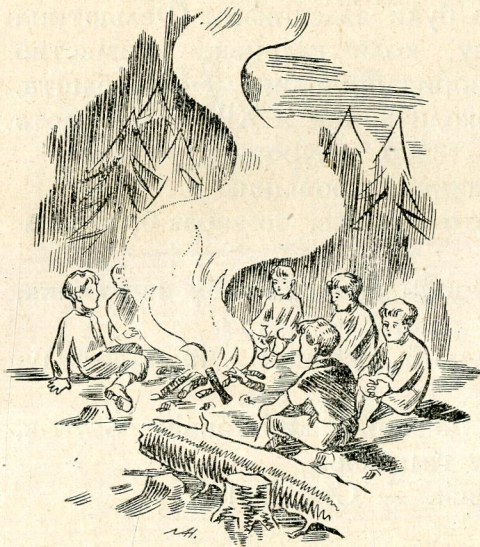
Гамірно стало в оселі. Славко запізнався з новими товаришами. Життя в оселі подобалося йому тут відразу. Не нарікав на це, що треба було раненько вставати та на зміну відбувати варту.

Лунала вся оселя дзвінким хлопячим сміхом, гамором і співами. День минав на вправах і забавах. А як смакував їм харч, хоч це були звичайні, прості страви. Смакувало все, мов Бог знає які присмаки. А повітря! Славко відразу відчув, що тут повітря якесь інакше, як на долах, якесь неначе рідше. Груди віддихають легше, свободніше.

Славко зрозумів, що саме це верховинське повітря й рух у ньому так додають охоти до їди.

А як мило було вечором палити ватри. Діти позапаляють ватри. Хлопці пообсідають ватри, що так любо палахкотять і розсилають довкола миле тепло в холод вечора. Сидять озьтак і гуторять весело, або співають пісень, або оповідають всяку всячину.

Правда, на другий тиждень від приїзду дітей в оселю, заслотилося небо й дощ падав увесь тиждень. Трохи було сумно, та й то не дуже.

Тоді сиділи діти в кімнатах і читали книжечки, понайбільше історичні, або хтось із провідників оселі говорив дітям про бойків, що тут живуть, про їх звичаї, ношу, про їх мову, про Бескид Високий, про його рістню, про поодинокі верхи та про полонини й про минуле цих околиць. Цікаво слухали діти цих викладів, а всеж таки нетерпляче ждали хвилини, коли темні хмари розсунуться й із-за хмар вигляне ясне, голубе небо.

Тимбільш нетерпляче дожидалися діти погоди, бо мали заповіджене, що як випогодиться, то підуть на прогульку на верхи Бескиду й то навіть на дальші.

Діждалися. Розсунулися хмари тай розплилися, а сонце так любо всміхнулося до дітей. На radoщах діти скакали, бігали, плескали в долоні.

— Сонце, сонце, сонячко! — кликали.

Настали гарні, погідні дні. Не можна гаяти часу, треба його використати! Хлопцям заповіли, що хто чується на силах і має охоту, нехай зголошується до прогульки. Зголосилося чимало. Славко, очевидно, один із перших. Поділилися прогульки на малі гуртки й кожен гурток мав вибиратися на інший верх. Славко пристав до гурту, що вибирався до Волча, а потім на Ужок, що вже на чехо-

словацькій границі. Хотів Славко побачити в селі Волче джерела Дністра, бо знав із географії, що Дністер випливає в цьому селі, а ще більше тягнуло його поглянути на Ужок, місце, де славно боролися з москалями в початках світової війни Українські Січові Стрільці.

Нетерпляче доживався Славко дня, коли прогулька мала рушити в похід.

Антін Лотоцький.

Загальні збори в цвітничку.

(Байка).

Бз, бз, бз, бз, понад гори
Понад ріки, ліси, доли —
Чміль гуде —
щось буде — щось буде...

Бз, бз, бз, цвіти і цвіточки,
Огородця — поля — лісу дочки,
Гей, збирайтесь швидко, неповоли
На Загальні Збори! На Загальні Збори...

За несповна дві години,
Що жило і чуло —
Гейби на яке весілля
В городець прибуло!
Але щож! Нема ні Маку,
Рожі, ні Барвінку,
Може де позасипляли,
Втяли собі дрімку?
В тім головку певна себе
Півонія підняла:
— Ще зашвидко, любі сестри,
За вчасно! — сказала.
Май кінчиться, щойно в липні
Прибуде всіх споро. —
Сестри! ще Загальні Збори
Скликати заскоро!!!

Зажурився Боз, — Нарцизи —
Конвалії зомліли,
Вониж страшно цю нараду
Бачити хотіли.
Але щож! Не доведеться
До липня діждати —
Розійшлися. А у липні
Нуж давай збиратись...
Бз... так пчілка до сестрички

Літала щохвилька...
По дорозі зустрічала
Жовтого мотилька.
Вже всі знають, що в городці,
Ген коло комори,
Цвіточки зійшлися спільно
На »Загальні Збори«.
Почалося. Перший Гвоздик
Забрав сміло слово:
— Братя любі і сестрички!
Було би чудово —
Якби на той рік ціленький
Був нам головою
Соняшник! Гей, нумо цвіти!
А хто є за мною?
— Всі ми, всі ми тої думки! —
Понеслося хором.
— Він найвищий з всіх, він би-
вколо водить зором. [стро
Бачить, що кому бракує —
Чого забагато...
Соняшника головою
Хочемо всі мати!
Посумніла тільки Рожа,
Бо вже того року

Не судилось їй царити!
 Хоч гожа нівроку...
 А предсідник — пан Дзвіночок
 Дзвонить. — Тихо діти!
 Скарбник мусить мати касу
 Й числити уміти...
 Щоб не зробив манка в касі
 Наш скарбник будучий!
 А всі цвіти: — Хай ним буде
 Горошок пахучий!
 Одні за — а другі проти...
 Голоси числили...
 Аж нарешті всі Горошка
 Спільно прихвалили...
 Знов Дзвіночок дзвонить-дзво-
 — Секретарські труди [нить...
 Є не легко подолати!
 А хто з вас ним буде?
 Одні кажуть: — Біла Лелія —
 Пише на жовтяво...
 Далія, Мятка і Барвінок
 Вже гукнули: — Браво!
 А в тім з місця повставали
 Усі пильні квіти:
 — Годі — кажуть, годі братя!
 Нам тяжко сидіти
 І слухати тих виборів,
 Щож це за ріжниця?
 Чи долина, ліс і поле

Вже гірша дільниця?
 Вибирайте виділових
 З поміж квітів з поля,
 Бо інакше геть підемо —
 Така наша воля!
 Вибирайте або Мака,
 В нього такі платки,
 Що на письма ме давати
 Червоні печатки.
 А як ні — то Незабудьку!
 Бо все памятає!
 Добре, добре! Незабудьку!
 Вона память має...
 А предсідник далі дзвонить...
 Скарбника робота,
 Щоб збирав жертвенні датки
 Наскільки охота!..
 Той платочок, а той верно...
 Складайте посполу...
 Секретарка хай у книгах
 Не щадить мозолу...
 А записує все пильно.
 На надзірну раду
 Пропоную кількох Мачків
 І Братків громаду!..
 Згодилися і в спокою
 Всі з місць повставали —
 Тай дзвінками голосами
 Свій гимн заспівали:

— Дзень, дзень, дзень, дзень-дзеньки
 Всі цвітки маленькі —
 Пильні й городові —
 Всі цвітки чудові —
 Нумо враз, нумо враз,
 Бо знов жде праця нас...
 Дзень, дзень, дзень, дзень-дзеньки
 Всі цвітки маленькі —
 Шляхотні й простенькі
 Дзень, дзень, дзень, дзень-дзеньки...

Іванка Трешневська.

На що він ждав?

Батько питає дома свого сінка:
 — Що робили ви сьогодні в школі?
 — Ждалисьмо, щоб якнайскоріше могли піти додому — від-
 повів дотепний Ромчик.

Марійка Кузьмович-Головінська.

ГОРБАТЕНЬКА МАРИНЯ

1. Приятелі.

Місяць травень. Село, мов дівчина в вінку, пишається. Сади в цвіті. Надовкола ліс і ріка.

Стежками, попри плоти, бігли школярі додому. Вони босими ніжками збивали велику куряву й не звертали уваги на калічку Мариню, що остала далеко за ними. Її горбик при скорім віддиху то підносився, то опадав, а паличка, що нею підпиралася, стукоче об камінчики, бо вона крім горбика, мала ще й коротшу одну ніжку. Її розумні, чорні оченята, з жалем гляділи за дітьми, а дві ясні косоньки сіяли золотом по боках головки.

— Ах, чому не можемо так бігати, як вони? — думала з жалем бідна калічка.

В неї дома був тільки хорий батько. Тітка пішла на роботу до панотця, братчик побіг бавитися, а її мама вже кілька літ спочиває під зеленою муравою на цвинтарі.

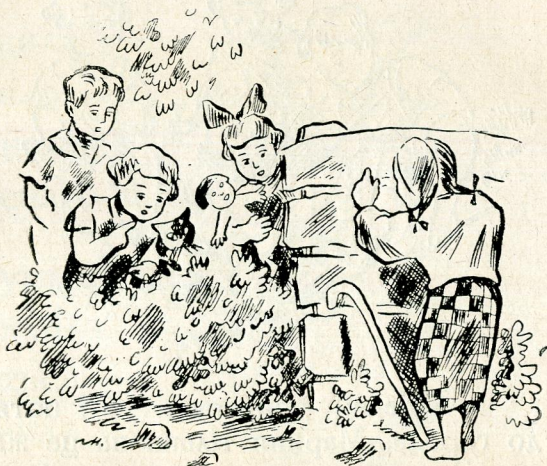
— Тату, я піду подивитися до тітки — просилася Мариня.

— Йди, дитинко... йди! Мені й так нічого не допоможеш...

Йому жаль було донечки-калічки. З нею ніхто не хотів бавитися, бо не могла бігати так, як здорові діти.

І вона пішла. Та чим ближче доходила до приходства — то якась несміливість її огортала. Вона притулила головку до паркану і гляділа за тіткою, що сапала в городі. Тітка, похилена над грядкою, не завважала її.

З хати вийшли дві дівчинки та хлопчик. Вони несли малі котятка на руках, з якими нахилилися біла кущика

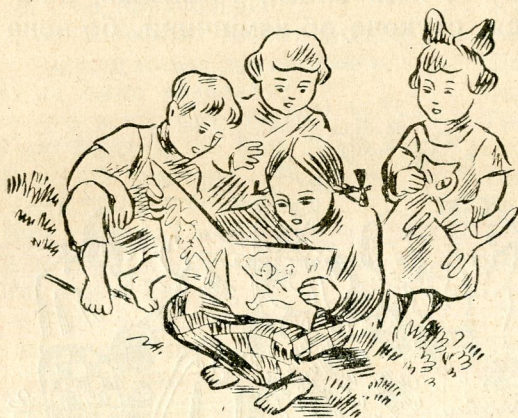
агресту — чогось шукаючи, а найменша дівчинка говорила:

— А ти така мама, що лисяєс свої діти, а сама йдеш на плхід...

Вона сварила так на красу кіцю, що відпочивала під кущиком.

Марині дуже подобалися ці діти й хоч вона вже була ученицею третьої класи, а вони ще не ходили до школи, то радо бавилася з ними.

Вона дуже любила котиків, а дома у неї не було кота.

Діти вже бігали по подвір'ю. Вони доглянули Мариню за парканом і спитали хором:

— А ти чия?

— Моя тітка у вас на городі копає.

— А я маю ляльку — похвалися старша дівчинка — і нову і стару...

— А я не маю — сказала Мариня.

— Чекай, принесу... — і потягнула калічку за руку до города. Мариня тільки на це ждала.

За хвилю з'явилися в городі всі ляльки, коники, книжечка з образками. За кіцю зовсім призабули.

Марині аж руки дріжали, коли це все оглядала. Вона ще ніколи не бачила таких гарних забавок. Але зараз і завважила, що в одній ляльки роздерта суконочка. І Мариня сказала, що зашиє ляльчину суконку.

Дуже зраділи дівчатка, як довідалися, що Мариня вміє шити суконочки для ляльок. Вони також часом шили, але Мариня певно краще вміє це робити.

Та найбільшою втіхою для дітей було, коли Мариня переглядаючи образочки — перечитала кілька віршиків, що находились під образками.

— Вона так читає, як наша мамуся, — говорили діти втішно до себе. — А мамуся не все має час нам читати.

І Мариня читала, а чим далше, то її личко оживлялося.

Вона забула про все. Бачила тільки це, що було написано в книжечці, аж тітка її закликала, бо йшла додому.

Діти позаносили малі котенята з-під куща до спіжарки, а ляльки до кімнати й книжечки поклали в шафу.

— Прийди до нас завтра! Чи прийдеш, Мариню?

— Боже! Вони ще просять! — раділа в душі Мариня.

— Прийду, прийду, як тільки вийду зі школи!

Це був такий день, про який вона й не мріяла навіть у своїй голові.

(Далі буде).

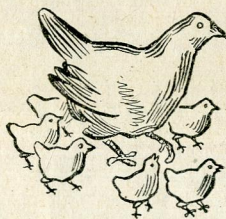
Казочка.

Квочечка ходила —

Курятка водила.

Дітвора дрібненька

Казочки просила.

— У полі шуміла

Пшеничка доспіла.

Дітвора сміється —

Казочка їм мила.

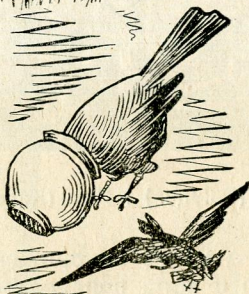

— А був один хлопчик,

Зів пшениці горщик!

Дітвора сміється:

— То певно горобчик!

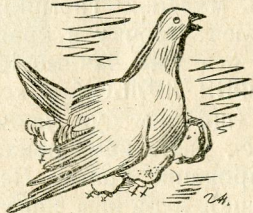

— Ворона летіла,

Хлопчика зловила!

Дітвора скоренько

Сховалась під крила.

М. Підгірянка.

„Живі ляльки“ на сцені.

Школа ім. князя Льва, з Личаківського передмістя у Львові, добула собі багато признань та похвал за прегарно виведену сценічну картину Марійки Підгірянки «В ЧУЖІМ ПІРЮ», що її ставив «Драматичний Дитячий Гурток» тієї школи в січні ц. р. на сцені театру Ріжнородностей. Заохочена успіхом дітвору не устала в праці і під проводом Голови «Батьківського Кружка» тої школи

Ірочка (І. Луцик) і Паяц (Кассарабівна).

п. Іванни Полюгової та п. проф. Тамари Панченкової—взялася до нової виставки, а саме — сценічної фантастичної казки в 4 діях зі співами і танками п. з. «ЖИВІ ЛЯЛЬКИ» Миколи Шугаєвського.

Дня 4 червня ц. р. знова заповнилася по береги дітворою з усіх львівських шкіл простора сая театру Ріжнородностей. Зібрана маленька аудиторія нетерпляче ждала 6-ої години, в якій точно розпочалася вистава.

І ось у садочку біля, стилеві веранди бачуть глядачі стареньку БАБУСЮ (Мартусю Левицьку), а поруч неї ІРОЧКУ (Іренку Луцик) та її МАМУ (Наталочку Москалівну). І всі відразу пізнають, що Ірочка тут найголовніша особа. Вона, мов живе срібло, увихається по сцені, а наслухавшись бабусиної казки про зачароване царство лісових фей, іде без відомої бабусі та дозволу мамусі—до ліса, щоб там відшукати це зачароване царство. І вона знаходить його... в сні.

І тоді являються поруч різні постаті з цього завороженого світу. Перший стрічає Ірочку її ПАЯЦ, що його вона попсувала і відтак викинула на сміття. Відтак приходять маленькі гномики, а за ними являються і ЛІСОВІ ФЕЇ, які забирають Ірочку в країну ляльок.

І ось вже бачимо Ірочку між живими ляльками. Її привела сюди ФЕЯ ЛЯЛЬОК (Оксанка Бабій), а покликавши МАЙСТРА ЛЯЛЬОК (що ним був Любчик Полюга) з довгою бородою і в зеленому фартусі, каже йому показати Ірочці всі ляльки, які лиш знаходяться в зачарованій країні. Перший презентується ГЕНЕРАЛ (Богданко Голубець), а за ним його «армія», зложена з 4 вояків, якими були: Наталочка Тикторівна, Зеньо Боровський, Зенко Голубець і С. Яців. Вони знаменито маширують, як команду над ними перебирає в свої

руки невгомона Ірочка, а ритмічний танок - похід — викликає в малих глядачів сальви сміху та гурагани оплесків.

Прегарно зарепрезентувався МОСКАЛЬ (О. Коваль) у червоному сарафанчику, що

виконав бравурного гопака, що аж ПОЛІЦІАНТ (Н. Москалівна) мусів його уговкувати, щоб «розійшовся» і не робив заколоту в царсті ляльок. Гарно вдавали великих ДАМ — М. Шарківна і О. Скоморовська, що не могли ніяк поруч себе стерпіти ляльок-СЕЛЯН (М. Волошківна, Л. Овсієнко, О. Когут і Н. Михайлюківна). які

смирненько й покірно стояли на сірому кінці, сумно на все поглядаючи, немов би казали: «наша хата зкраю...»

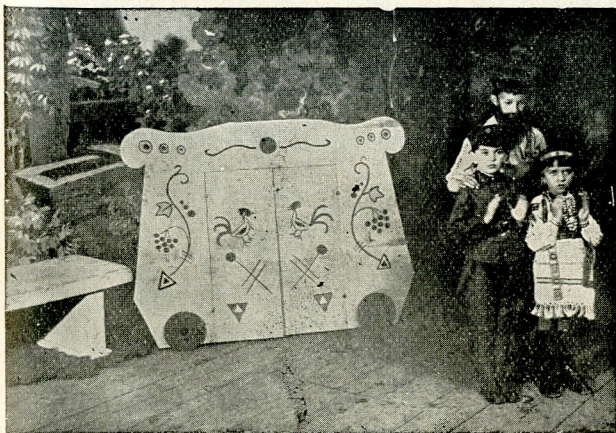
Велику цікавість викликала поява двох найкращих ляльок — СІЧОВОГО СТІЛЬЧИКА (яким була Ярослава Полюга) і УКРАЇНКИ

(Донці Сиротюківної). По виконанні танку сховав їх майстер назад у коробку і відвіз до таємного сховку в царство фей, щоб непопали вони в Ірчині руки — бо тоді з ними сталося би те саме, що і з ПАЯЦОМ (С. Касараба), який, наче той судовий прокуратор, обвинувачує Ірочку, що вона ворог усіх ляльок і тому мусить покинути країну ляльок... Тому добра

Фея прикликає двох козаків на дерев'яних кониках (З. Гаврилович і З. Борсук) і вони відвозять Ірочку з країни ляльок назад до її садочка коло хати.

Танок лісових фей.

Живі ляльки: «Січковий стрільчик» (А. Полюга) і «Українка» (Д. Сиротюк); ззаду: Майстер (Любчик Полюга).

Вистава картини «ЖИВІ ЛЯЛЬКИ», завдяки знаменитій підготовці режисерській, мистецьким та граціозним танкам і пречудовим костюмам — випала прегарно. Захоплена нею була не лиш аудиторія «наших найменших» але й «наші найстарші» виходили з неї з розрадуваними лицами, що наша дітвора з личаківської дільниці так гарно вивязалася зі свого завдання. Світлив маленьких артистів п. В. Тарнавський і ті світлини маєте перед очима.

Ану, читачі «СВІТИКА» підіть за приміром цієї школи і творіть при своїх школах «Драматичні Гуртки» і пробуйте давати такі виставки. Сценок підходячих найдете доволі. От у кожному числі «СВІТИКА» друкується постійно якась картинка. Ану до праці!

Ірця дає каченяткам лекцію плавання.

Каченяток девять маю,
Їх щоднини доглядаю;
Вони днюють на траві,
А ночують у коші.
Курка знати їх не хоче,
Крилами лише тріпоче,
Тож учити їх життя
Піднялася сама я.
Мидниця для них ставком,
У ній плавають кругом
І хлюпочуться і б'ються,
До води, до руху рвуться —
Дають нурка — то вгору...
А по купелі — в траву.
Дам яечка, дам і сир,
Тож-то буде справжній пир...
Та вони всі: сям-сям-сям —
Хочуть іти вже на став.

Іванка Трешневська.

Співаночка.

(Для найменших),

Ля-ля, ля-ля, ля, ля, ля,
Була дівчинка одна.
Мі-мі, мі-мі, мі, мі, мі,
Все ходила по саді.

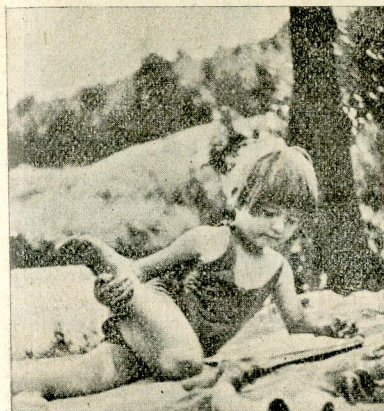
Ку-ку, ку-ку, ку, ку, ку
Вчила курочку свою —
Ці, ці, ці, ці, ці, ці, ці —
Все пасися на траві.

Таньки, таньки, таньки, таньки,
Пий водичку з калабаньки...

Іванка Трешневська.

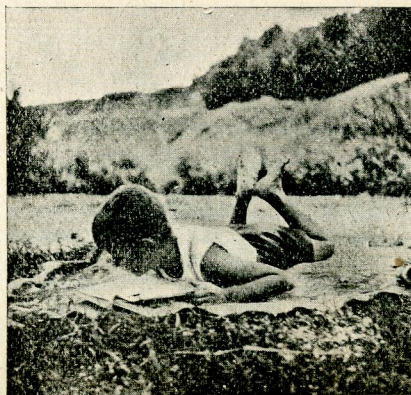
Картини зі »Світикового Альбому«.

Цвіточки із Зарваниці.

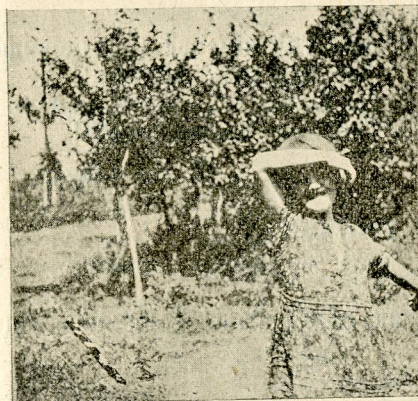

Тут Івась, Наталчин братчик,
(Девять має він вже літ)
Не співає та не скаче —
А немов забув про світ!
Біля річки й він поклався
Тай читає книжку теж,
В »Гулівері« зачитався,
Що ніяк не відірвеш.

Заквітчався в квіти липень
Сяє сонце любо так,
А між квітами і діти
Розцвітаються мов мак.
Ось Наталочка маленька,
Шоста ще лиш їй весна —
Біля річеньки пильненько
Книжечку чита вона.

А Гануся у садочок
З хати їх шукати йде
(Вже Ганусі восьмий рочок).
— Гей ви, діти, де ви є?!..
Кличе, заслонивши очка,
Бо їх сонце так разить.
— Гей, до мене, до садочка,
Мама в хату зве вас вмить!

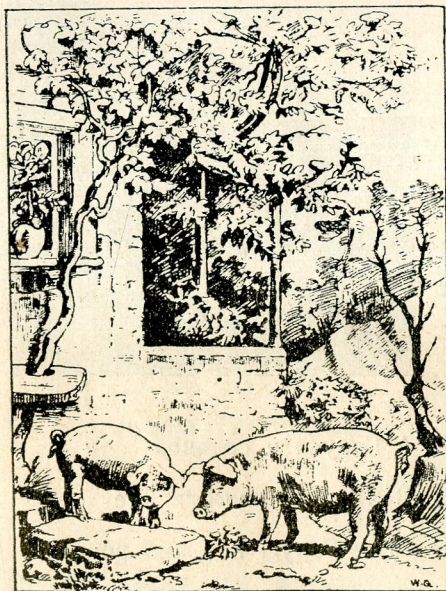

Діточки ці повнолиці,
 Любі, наче рожі цвіт —
 Головінські з Зарваничі
 (Підгаєччина — повіт).
 Заквітчався липень в цвіті,
 Гріє сонце тепло так,
 А між квітами і діти!
 Розцвітаються, як мак.

Де німець?

(Скриванка).

Стоїть хата як палата
 Із тінистим рундуком —
 Німець в ній живе багатий
 З жінкою й малим синком.

Біля хати город гарний,
 Гарно в ньому росте все;
 Обидвоє господарні,
 То город користь несе.

Та дістались до городу,
 Глянь, ненаїсні свинки,
 Можуть наробити шкоди,
 Як пориють геть грядки.

Деж той німець? Десь не видко!
 Хай йде свині нажене!
 Всі шукайте, кличте швидко —
 Так лиш шкоди оминє!

Я. Вільшенко.

Нехай сам уважає...

Мама: Ромцю, уважай, чи нема в яблуку хробака — бо можеш його легко зісти!

Ромцю: Е, нехай собі хробак сам уважає, коли хоче, щоб я його не зів!

Загадки.

Складова загадка (3 точки).

И, ло, хи, ек, нок, да, ес, ви, тра, сер, лір, трий, ці, вец, та, па, слів, зор.

З порозкиданих 18 складів зложіть 7 слів, яких початкові й кінцеві букви, читані згори вниз — дадуть «Світиків» привіт для всіх читачів.

Значіння висказів:

1) Інакше: слово.	5) Інакше: стрілець.
2) Інакше: сцена.	6) Старинне плем'я в Дальматії.
3) Інакше: вельон.	7) Інакше: перебіглий.
4) Релігійна наука.	

Магічні квадрати (1 точка).

(Уложили Ірця і Мирон Збудовські).

- Птиця.
- Комаха.
- Прилад до ловлі риб.

- Міра поверхні.
- Голос ворони.
- Числівник.

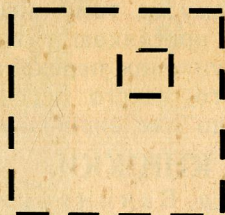
- Спортовий прилад.
- Острів на Інд. океані.
- Напій.

Загадки (1 точка).

- Без рук і без ніг, виліз на оборіг?
- Без душі він і без тіла, а числить всі наші діла?
- Білий віл всіх на ноги звів, а чорна кобила всіх із ніг звалила?
- Потряс мене Семен, мені стало лекше — а йому хосен?

5. Воно є кривеньке, при тім і маленьке, а збігло все поле на мило рівненьке?

Ломиголовка із сірників (3 точки).
(Уложила Одарка Лакустівна).

В цьому городі, що його обвід утворений із 16 сірників, означає середний квадратик, утворений із 4 сірників, місце під дім. Прочу часть города поділити при допомозі 10 сірників поміж 5 наслідників у той спосіб, щоб усі дістали по рівній пайці і щоб кожна частина мала однаковий вигляд?

Складанка з шаховим королем (3 точки).

(Уложила Одарка Лакустівна).

у		ті	сві	Не	лиш
кай	тя		у	бі	
	щас	шу		в	сво
		со			
їй	ду	ші			

Із цих відділених чотирох частин уложити квадрат і слідом шахового короля, відчитати, починаючи від складу «Не», висказ Богдана Лепкого з одного його твору.

Візитівка (2 точки).

Коля Кірш

Хто є цей хлопчик?

Писані ребуси (2 точки).

1) <u>Бод</u>	2) <u>Ко</u>	3) <u>Я</u>	4) <u>Ка</u>	5)
р.	ва	ді	у	

40А

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1936: В краю річно 5 зл.
Для Америки й Канади 1 долар; для Чехословаччини 25 кор.;
для Румунії 200 левів річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: **Лвів, ул. Зіморовича 3.**
Конто П. К. О. Лвів, ч. 503.330. Телефон 257-87.

ПРИГАДКА від АДМІНІСТРАЦІЇ.

З червневим числом розіслано всім, що не мають ще вирівняної передплати по кінець року 1936, виповнені перекази розрахункові. Дуже просимо надсилати нам залеглості і біжучу передплату, бо видавництво мусить платити свої зобов'язання, а інших доходів воно не має — тільки плати від своїх відборців.

Тому на тому місці даємо цю пригадку і просимо не зволікати з присилкою тих належитостей, які кожний має виказані на розрахункових переказах.

Хто такого переказу з червневим числом не одержав — це знак, що має вирівняну передплату по кінець грудня 1936 року.

НОВІ КНИЖКИ.

Леонід Бачинський: **„ЖАХЛИВІ ВОЛОДАРИ НЕТРІВ“** — стр. 72. Образків 25. Ціна 70 сотиків.

Це перша в нас книжечка про всякі гади. З неї довідається кожний про всякі роди гадів, про спосіб їх життя. Є в тій книжечці теж опис гадів, які живуть у наших підсоно. Тому цю книжечку поручаємо увазі всіх наших читачів, які займаються природничими дослідями.

Микола Погідний: **„БАЙКИ для ДІТЕЙ“** — стр. 64. Образків 24. Ціна 60 сотиків.

Ця збірка складається з 16 байок, яких героями являються всякі звірятка. В них представлені вони так, начебто вони жили так само, як люди; представлені це хиби та норови й усякі блуди, що кожний читач пізнає їх негайно і запише їх собі в пам'яті та певно буде старатися такі хиби виминати.

Корнель Макушинський: **„КАЗКИ-НЕБЕЛИЦІ“** — стр. 72. Образків 9. Ціна 60 сотиків.

Ця книжечка складається з 3 казок, відомого польського письменника, великого любимця дівчор, що для неї написав ті казочки, а також кілька більших повістей. Казка про шевчика Копитка й гульвіси качура Квака, відома нашим читачам вже з перелицьованого твору Я. Вільшенка, а дві інші небелиці — про кравця Ниточку, що став царем у Пацанові та про горду королівну Марусю — ще незнані нашим читачам. Хто бажає здорово всміятися — то нехай прочитає собі цю книжечку!

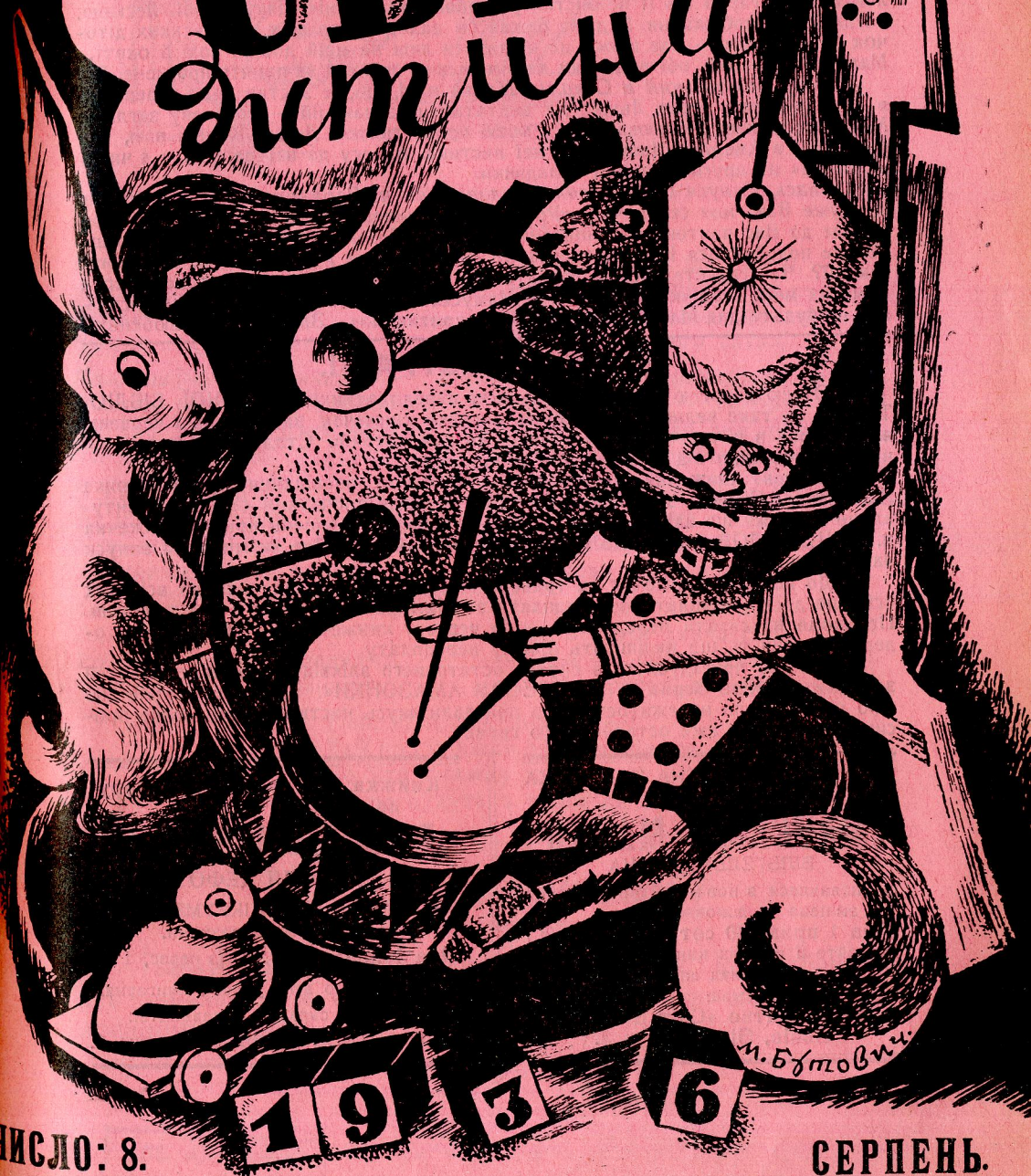
Теодор Курпіта: **„В ДИТЯЧІМ САДКУ“** — сценка в 1 дії, зі співами й танцями. Стр. 16. Ціна 30 сотиків.

Є це відбитка з червневого числа „Світа Дитини“ — доповнена нотами. Поручаємо її всім тим особам, що займаються веденням дитячих садків. Це незвичайно підходяща картинка до вистави з нагоди закінчення дитячого садка.

ОКАЗОВИЙ РІЧНИК-АЛЬМАНАХ „СВІТА ДИТИНИ“

в мистецькій трибарвній обгортці, оправлений в півполотно. Це підхожий дарунок для дівчор від 7-12 літ. Складається він з найкращих чисел газети з років 1925-1929. Ціна 3 золотих (з пересилкою 3'30 зл.).

СВІТ дитини

Лесь Кучер у Кернедж, Па. (Америка): Дякую Тобі, любя Лесю, за гарненького листика. Тішусь, що за моїм посередництвом навязала переписку з ровесниками в Ріднім Краю. Значками обмінюватись дуже бажає теж Ігор Хоминський зі Сокаля. Він також певно напише до Тебе листика. Твоя світлина дуже гарна і я її примістив у своєму «Альбомі». Дякую Тобі, Лесюню, за любенькі побажання. Я дуже бажав би заходити до всіх українських діточок за Океаном — але щож... це кінчиться лиш на моїй добрій волі й охоті... Мамусі поцьомай обі рученьки в моїм імені і подякуй за пам'ять про мене. Па!

Ігор Хоминський в Сокалі: Жалко мені, що не застав мене в редакції в часі переїзду через Львів. Як вертатимеш з вакацій — то знову заглянь. Марками можеш обмінюватись з моєю приятелькою, Лесею Кучерівною, що проживає в Америці. Напиши до неї листика. Адресу до неї найдеш у 4 числі «Світика» на другій сторінці окладинки.

Івась, Гануся і Наталочка Головінські в Зарваниці: Мамуся пише, що дуже Вам моя сестричка «Роксоляна» припала до вподоби! Незабаром прийде до Вас поштою мій липневий братчик «Козак Байда» — який певно ще більше подобається Вам. Напишіть до мене листика і опишіть: як проводите вакації? Чи згадуєте часами горбатеньку Марину? Вона оживе тепер перед Вами на моїх сторінках. Попросіть Мамусю, щоб знов щось для Вас написала, але не будьте для Мамці дуже «строгими критиками»... Здорові були, любенькі!

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Отсею дорогою перепрошуємо всіх передплатників «ДІТОЧОЇ БІБЛІОТЕКИ» за таке велике припізнення висилки книжечок за травень і червень, які доперва з початком липня дійшли до рук читачів. Сталось це із-за причин безпосередньо від видавництва незалежних.

Чергова книжечка за липень — історичне оповідання про основника Запорізької Січі п. з. «КОЗАК БАЙДА» — вийде зпочатком серпня. Евентуально — може ще зайти якась зміна — то тоді за липень прийде книжечка п. з. «ЩУРОЛОВ з ГАМЕЛЬН» — а «Козак Байда» вийде як місячний випуск за серпень.

До посилки книжечок за травень і червень — ми долучили до всіх тих осіб, що досі не заплатили передплати за рік 1936 — перекази й повідомлення. Прохаємо надсилати передплати — бо чергову книжечку ч. 7 (за липень) одержуть лиш ті, що надішлють біжучу передплату.

Ще раз пригадуємося в справі остаточного зліквідування належитостей за книжку Жіль Верна п. з. «ПЛЕСОМ АМАЗОНКИ», за яку ще около 200 осіб не прислало належитости, або прислали якусь частину. Тому дуже просимо полагодити вже остаточно цю справу.

НАЙБІЛЬШ УЛЮБЛЕНА КНИЖЕЧКА
для дітей — це:

„МАКСИМ і МАРКО“
ВІЛЬГЕЛЬМА БУША

що появилася в новім виданні, значно
змінена та доповнена.

Ціна 1 прим. 80 сот. (з перес. 1 зл.)
Жадайте її по всіх книгарнях у краю.

Головний склад для книгарень
і продавців має:

Видавництво «Світ Дитини»
Львів, Зіморовича 3.

Книжка, що приковує дівчурі
до себе, це:

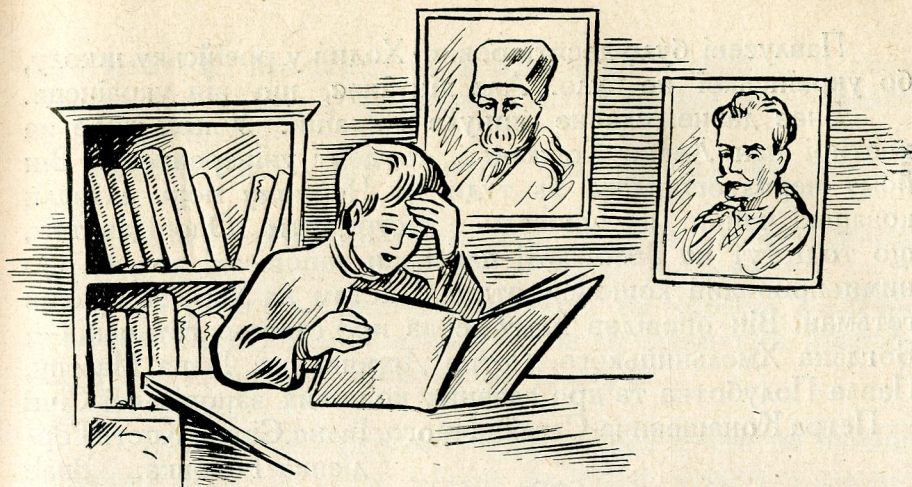
„РОБІНЗОН КРУЗО“
ДАНЕЛЯ ДЕФО

в перерібці ЮРИ ШКРУМЕЛЯКА
з багатьома образками.

Ціна 1 прим. 1'20 зл. (з перес. 1'40)

Жадайте її по всіх україн. книгарнях.

Головний склад у Видавництві:
«СВІТ ДИТИНИ», Львів, Зіморовича, 3.

Сповідь читача.

Мало їв би, мало спав би.
А книжки все лиш читав би;
Трохи мамі допомагаю,
Відтак сяду і читаю.

Маю шафку з поличками —
Вщерть обставлену книжками,
Як лиш зайвий сотик маю —
То на книжечки складаю.

В нас у школі є щадниця,
Де щадити кождий вчиться;
Там складаю свої гроші
На книжечки, на хороші.

Бо книжки — могутня зброя,
Виховують на героя —
Розум в голову вкладають,
Чуттям серце наповняють.

Вмію книжки шанувати,
Вмію гарно опраляти —
Бо книжечка без оправи
Не зазнає довго слави.

Наш поетъ Франко говорить:
»Що книжки — глибоке море!
А хто в нім до дна пірнає —
Дивні перли добуває...«

Книжка — хоч німа і тиха,
Вчить і береже від лиха —
І хоч голосу не має,
Кажуть: »дурнів сто навчає«.

І мене вона навчила:
Що в науці дивна сила;
Що в ній скарби-самоцвіти —
Їх ні вкрасти, ні купити.

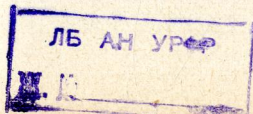
І ви, діти, тее знайте —
Тай про книжки завжди дбайте,
Бо хто книжку призабуде —
То не будуть з нього люди!

Роман Завадович.

На „Сагайдачному“.

(Історичне оповідання).

Павлусь жив в Одесі над пристанню. Його батько був рибалкою, а старший брат Тарас був моряком на військовому кораблі.

Павлусеві було десять років. Ходив у російську школу, бо української не було. Але він знає, що він українець.

Знає давне славне минуле України. У них живе на квартирі пан Левко Корженко, студент університету. Він йому нерозповідав, як туди по Чорному морі плавали козацькі чайки, як воювали з бісурменом. Оповідав теж, що тоді тут на Запоріжжі панували запорізькі козаки, що ними проводив кошовий отаман, а там на Україні правив гетьман. Він оповідав йому нерозповідав про славних гетьманів — Богдана Хмельницького, Петра Дорошенка, Івана Мазепу, Павла Полуботка та про славних кошових запорізької Січі — Петра Конашевича-Сагайдачного, Івана Сірка, Костя Гордієнка-Головка. Знає

вже Павлусь напам'ять і дуже любить декламувати „Гамалію“ Тараса Шевченка.

Аж вибухла світова війна. І Тарас тепер дуже рідко показувався дома. Мусів увесь час бути на морі.

Аж тут третього року війни, коли Павлу-

севі вже йшло на 13 рік, пішли вісти, що в Петербурзі вибухла революція, скинули царя й завели республіку.

Тоді прийшов до дому Тарас. Він такий був веселий, такий радий:

— Тату! — закликав уже з порога — ми вже вольні! Маємо свій український уряд у Києві!

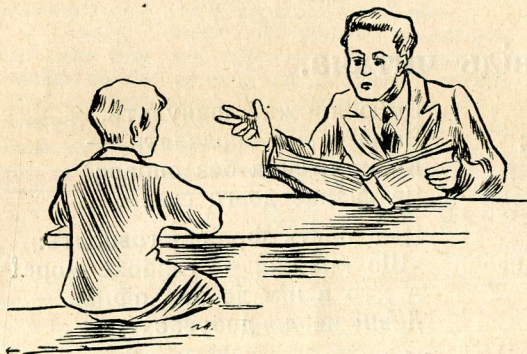
І оповідав потім, як у Петербурзі скинули царя й перший виступив проти царя український волинський полк. У Києві править Центральна Рада, а головою є професор Михайло Грушевський.

Павлусь слухає, слухає, а вкінці питається:

— То тепер уже, Тарасе, Чорне море буде нашим українським морем?

— Так, Павлусю! — відповів Тарас — тільки не буде, а вже є наше! Ми вже підняли українські прапори на кораблях.

— Тарасе, Тарасику — став просити брата Павлусь,

коли цей уже прашався — візьми мене з собою. Я хочу плавати на українському кораблі, хочу бачити на кораблях українські прапори!

Бачить Тарас, що Павлусь так рветься на море й каже:

— Як тато й мама дозволять, то візьму тебе з собою.

Що мали батько й ненька робити, згодилися.

І так Павлусь опинився на морі, на кораблі „Сагайдачний“. Гордо маяв на ньому жовто-блакитний прапор, гордо споглядав на нього малий Павлусь.

Він думав:

— Батьку Сагайдачний — ти колись гуляв на чайках по цьому морю, а тепер плаває на ньому корабель вільної України твого імені!

Плавав Павлусь по морю під українським прапором і бачив інші кораблі під цим самим прапором. І серце Павлуса, при зустрічі з іншими українськими кораблями, билось так живо, бо радість безмежна наповняла його.

Та не всі моряки на „Сагайдачному“ раділи так, як він і Тарас. Павлусь завважив це зараз. Найбільше невдоволення був рудий москаль Гріша Гаврілов. Він голосно виявляв своє невдоволення й нарікав на „хахлов“, що відриваються від „матушки Рассеї“. Потім довший час його не було, був на відпустці. Колиж вернувся, то вже не тільки що виговорював на Україну, але й намовляв моряків, щоб повязали корабельних старшин і вкинули в море, а потім скинуть жовто-блакитний прапор, а вивісять червоний прапор з молотом і серпом.

Очевидно говорив він це потайки, спершу тільки москалям, а потім і малосвідомим українцям.

Раз уночі Павлусь не міг спати і вийшов на чердак на свіже повітря. Тут побачив, як в одному куті Гріша Гаврілов і гурт моряків щось шепочуть. Почув тільки, що Гаврілов говорив:

— Скинемо буржуазний¹⁾ жовто-блакитний прапор, а завісимо червоний!

І добув з кишені червону матерію, та розгорнув її.

Тоді всі подалися до місця, де на линві гордо маяв жовто-блакитний прапор.

¹⁾ Буржуй — слово французького походження — означає: пана, міщуха, неробу.

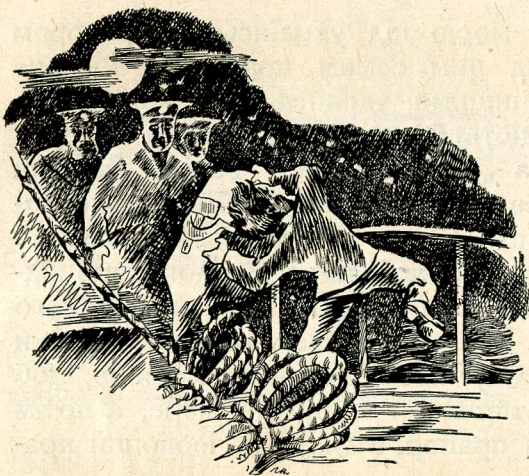
Павлусь подався за ними. В душі в нього серце товклося, наче птичка в сітці.

— Ані хвилини не сміє бути червоний прапор на кораблі — подумав він. — Ані на хвилинку не дам зняти нашого прапора!

І схилившись побіг до прапора та станув так, що був захоронений перед ними звоями линов, що стояли на чердаку.

Ось уже один із моряків розвинув червоний прапор. Був це українець Петро Забойський. Видно Гаврілов перемовив його. Вже його рука сягає до линви, щоб зняти жовто-блакитний прапор.

Але Павлусь мигом вискочив і хопив його за руку:

— Не вільно знімати українського прапора! — скрикнув гордо. — Ти українець, Петре, а йдеш на руку москалям!

Несподіваний виступ Павлуся збентежив Петра й інших моряків. Петро пустив червоний прапор на землю.

Як кіт скочив Павлусь до червоного прапора, схопив його, зімняв і кинув на море.

— Сором тобі, Петре, що ти українець і хотів скинути наш прапор, сором, сором! — кричав обурений хлопчина. Та тут уже інші моряки кинулися на Павлуся.

— Зловити його й кинути в море те українське щеня! — кричав Гріша Гаврілов. — Насамперед його в море, а потім усіх старшин!

— Далой афіцеров! — кричали моряки — далой жовто-блакитників!

Павлусь використав цю хвилинку метушні й вивіркою побіг набік, а потім надолину до кабіни капітана корабля. Капітан не спав ще.

— Пане капітане! — закликав — пане капітане, бунт на кораблі! Гріша Гаврілов збунтовав моряків!

Капітан скоро схопив револьвера й вийшов на чердак. Покликав дижурного, щоб побудив старшин і моряків.

За хвилину всі вийшли тихо на поклад. Збунтовані моряки піддалися без бою, бо було їх менше й не всі мали зброю. Покували їх та повели на спід корабля, де їх замкнули під вартою.

— Підуть під воєнний суд! — сказав капітан.

Потім Павлусь оповів братові й капітанові, що він не міг спати й вийшов на чердак та підслухував, як Гріша Гаврілов намовляв моряків скинути жовто-блакитний прапор і дав їм червоний. Як він вирвав від Забойського червоний прапор і кинув його в море.

Капітан поплескав Павлуса по плечах та сказав:

— Славний із тебе буде козак! Дай Боже, щоб ти став колись не звичайним моряком, лиш адміралом української фльоти.

Антін Лотоцький.

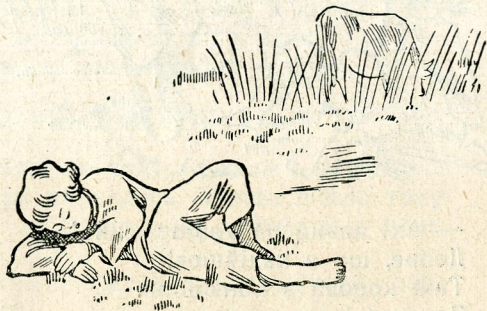
Як малий Панас Красулю пас.

У дячихи Василини
Був милий синок, Панас;
Хоч не був він ще великий,
То він вже корову пас.

І біжить, коби здорова,
В конюшину, у чужу.

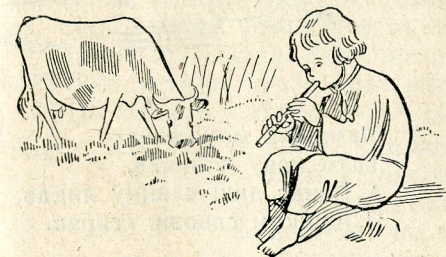
Мама поле десь цибулю,
Тато в полі жито жне,
А Панас стару красулю
Під ліс пасти сам жене.

Та Панас, (хоч встид казати)
Вдачу змалку мав таку:
Любить на сопілці грати,
Або спати в холодку.

Ось Панас сидить і грає,
А потім заснув і спить;
А корова аж брикає;
Згедзилась і десь біжить.

Їсть корова чуже жито.
Аж хропить пастух Панас:
Йому сниться, що ніби то
За те, що він добре пас

А корова, як корова —
Не думає про межу;

Ту красулю на загоні,
За те татко йому в дар

Купив чоботи червоні,
Ще і булку дав крамар.

Та нараз — ой, Боже, Боже!
Хтось біжить, кричить аж страх:
— Спиш?! Я дам тобі, небоже!
Глянь! Красуля у житах!

Схопився Панас з просоння,
Мов той заяць з-за пенька;
Тато має бук в долонях,
А не булку від жидка!

Таки добре тато шкуру
Панасові згарбував;
Тато хлопську мав натуру —
За ліниство все карав.

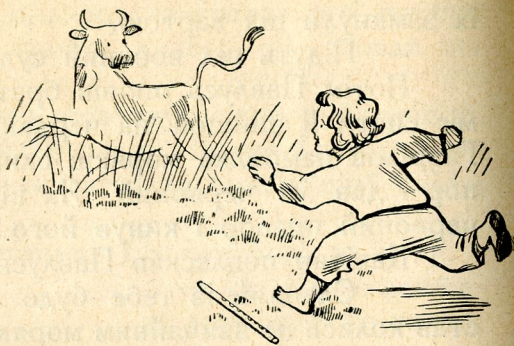

— Ах, новий це клопіт, сину!
Добре, що я надійшов!
Таж корова з конюшини
Здулася і хора знов.

— Ах, за те, що ти, Панасе,
Спиш, дрімаєш на межі —
Плачу кару вже три рази
За ті шкоди, за чужі.

Через те, що любиш спати
Замість пильнувати меж;
Я довги вже буду мати,
Ти на жебри нас пішлеш!

Плаче мов несамовитий,
Бо так плечі ще болять.
Ой, біжить Панас по житі,
Щоб корову наздігнать,

А під вечір на обору
Ветринар прийшов старий;
Вилічив Красулю хору,
Що коштує — золотий.

Ветринарю, ветринарю!
Хоч корові ти поміг,
То Панас за гріх, за кару
Без вечери спати ліг.

Мама їла мамалигу,
Тато каву попивав,
А Панас лиш слинку ликав,
Й нишком сльози утирав.

Олесь Чмелик.

Степан Король.

БУРЯ НАД БІЛОЮ ГОРОЮ.

Сценічна картина в 1 дії.

Дієві особи: МАТВІЙ, ПЕТРО, ІВАСЬ, ФЕДІР, ОЛЕНА, МА-
РІЙКА, ЛЮБОМИРА — діти-пастушки зі села Підлися, від 11-13 літ.

Річ діється літом.

*В глибині сцени видно підмурівку Маркіянового хреста на Бі-
лій Горі. Побіч стрілецький гріб. На сцену входить ІВАСЬ і ФЕДІР
зо смерековою галузкою.*

ІВАСЬ: Тут, під Маркіяновим хрестом, будемо плести вінки!

ФЕДІР: Добре! *(Накликує в сторону ліса):* А виходьте там скорше
з ліса!

ІВАСЬ: Спішіться, бо час не стоїть, а вечір близько! *(Голоси з-за
куліс: Йдемо вже!)*

ФЕДІР: Ну, слава Богу, що йдуть! Це той Петро так їх стримує
своїми поясненнями про всяке зілля. Побачить цвітку й нуж
про неї розводить балачку.

ІВАСЬ: Петро дійсно цікавий хлопець! Пан учитель у школі про-
звав його »природником«.

УЕДІР: А Матвія знова назвав »техніком«, бо він усе любить май-
струвати; то з дерева, то з заліза, то з бляхи й дроту.

ІВАСЬ: Їх обох вартоб віддати до міста, на дальшу науку.

ФЕДІР: Батьки їх післати до шкіл негодні, бо вони бідні...

(Входить: ОЛЕНА, МАРІЙКА й ЛЮБКА).

ОЛЕНА: Таки мусіли ви нас кликати, бо самі не дали б ради!?

ІВАСЬ: Чому ні?! Тільки що ми всі змовились плести вінці, тому
пригадали вам, а подруге — ні шнурка, ні дроту ні в мене,
ні в Федора немає.

ЛЮБКА: Ми прийшли б скоріше, тільки Петро нас здержував і роз-
казував нам багато про цвіти.

ОЛЕНА: Ви пішли, а Петро знайшов білу цвітку, що цвите ціле
літо й давай розказувати. Каже: Маркіян Шашкевич дуже
любив цю цвітку. Він і про неї склав віршик.

МАРІЙКА: Знаєте, хлопці, цей вірш?

ХЛОПЦІ: Знаємо, знаємо — це »Веснівка«.

ФЕДІР: Цвітка дрібная молила неньку, Весну раненьку:

Нене рідная, вволи ми волю,
Дай мені долю! Щоб я зацвила,
Весь луг вкрасила, щоби я була,
Як сонце ясна, як зоря красна,
Щоб я згорнула весь світ до себе.

ОЛЕНА: Я й співати це знаю! *(Співає).*

ЛЮБКА: Яка це чудова пісня!

ІВАСЬ: Маркіян оспівував про все, що було в Підлісся: й цю гору, що ми тепер на ній, і про цвіти, й про криницю та про дуби, що ростуть онде коло резиденції ще й досі.

МАРІЙКА: »Там колодязь студенький, а дуб воду тягне; не так щастя, як водиці душа моя прагне«.

ОЛЕНА (*виймає флячину*): Я й воду маю з цієї криниці!

ЛЮБКА: Дай, Оленко, дай напиться тієї водички!

ОЛЕНА: Пий, сестро, пий! — бо добра ця водиця з Маркіянової криниці.

ФЕДІР: Говорять, що не тільки добра, але й чудна ця вода; душа міцніє від неї. Дух Маркіяна будить любов до всього рідного: до землі тої прекрасної, до сіл і до людей. Дивіться, яка справді прекрасна земля у стіп Білої Гори та Маркіянового хреста!

ВСІ: Яка гарна, яка прекрасна наша земля!

ІВАСЬ: І Маркіян подивляв красу рідної землиці, яку так любив.

МАРІЙКА: Та й людей і рідну мову Він теж любив.

ОЛЕНА: За це люди тепер величають пам'ять Маркіяна.

(*Входять МАТВІЙ з ПЕТРОМ*).

МАТВІЙ: І такий величавий хрест поставили Йому на вічну пам'ять і славу!

ВСІ: На вічну пам'ять і славу!

ФЕДІР: Давай-но, Матвію, дріт, щоб скоріше можна було поплести вінки.

ОЛЕНА: І нам дай, Матвію!

МАТВІЙ: Для дівчат маю нитки, а не дріт.

ЛЮБКА: Й у дівчат руки сильні, а не тільки у вас хлопців.

ПЕТРО: До ниток!

ФЕДІР: Плетім мерщій, бо роботи маємо багато!

ІВАСЬ: Час минає й не вертає — до вечора недалеко! Сонце туй-туй зайде.

МАРІЙКА: Авже-ж, що треба плести!

ОЛЕНА: А плести справді багато і для Маркіяна і для стрільчиків, що тут сплять у тіни Маркіянового хреста.

ПЕТРО: Мусимо гарно прибрати й стрілецькі могили на рокове Маркіянове свято.

ІВАСЬ: І то приборім нині, бо завтра хто інший їх приборе.

МАРІЙКА: Ми таки випередимо других!

ЛЮБКА: Самі прикрасимо!

МАТВІЙ: Нехай і від нас, дітей, дещо буде на хрестах: на Маркіяновім і на стрілецьких.

ОЛЕНА: А леж бо то любо й на серці солодко, коли плететься вінки для тих, що так любили рідну землю.

МАТВІЙ: І життя своє положили за неї.

ФЕДІР: Стрільці — а Маркіян чей же вмер »своєю« смертю.

ІВАСЬ: Чи ж забув ти, Федоре, скільки то Маркіян переніс злиднів з любови до свого народу?

ОЛЕНА: Так, а ці злидні вкоротили Маркіянові життя.

ФЕДІР: Це й правда!

ЛЮБКА: А стрільчики — це мов Маркіянові діти... Й вони полюбили рідну землю й Білу Гору.

МАТВІЙ: Вони своє життя віддали за рідну землю.

ПЕТРО: Їм напевно не жаль було вмирати в обороні Білої Гори, побіч хреста.

МАТВІЙ: А Дух Маркіяна їх закріпив...

ФЕДІР: За це ті стрільці незабутні для нас, як і Маркіян.

МАРІЙКА: Щороку прикрашують люди їх могили.

ІВАЇ: А сам єпископ зі Львова править за них панахиду. *(Чути здалека гімн).*

МАТВІЙ: Загріміло й то не дуже далеко!

ПЕТР: Гляньте, зі сходу котяться великі хмари!

ОЛЕНА: З великої хмари, малий дощ! *(Чути гімн).*

ІВАЇ: Буря наближається...

ФЕДІР: Не дасть скінчити нам роботи!

МАРІЙКА й ЛЮБКА: Ми один вінець вже кінчимо.

ІВАЇ: Одні мусять худобу додому загнати.

ОЛЕНА: Так хочеться плести вінки, а тут буря надходить...

МАТВІЙ: Для Маркіяна й стрільців то й у бурю не страшно плести вінки.

ПЕТРО: Це правда!

ФЕДІР: Під Маркіяновим хрестом то й у негоду мило!

ІВАЇ: Але одним треба чимскорше тікати з худобою, щоб корови не зайшли кудись.

ВСІ: Певно, певно! *(гімн).*

ФЕДІР: Одні хай женуть, а другі хай доплітають вінки! Може буря ще не так скоро прийде!

ПЕТРО: Буря зраз буде! Ліс уже шумить від вітру, а вітер вкоротці нажене громові хмари сюди.

МАТВІЙ: Хай дівчата беруть свої й наші корови й женуть домі! ОЛЕНА: Ще скажете, що ми боїмося й утікаємо перед бурею. *(Гімн).*

ПЕТРО: Зовсім ні! Біжіть скоро!

ФЕДІР: А ми докінчимо плести вінки, повішаємо їх на хрестах і самі також підемо! *(Дівчата відходять).*

МАТВІЙ: Крім вінців ще буде одна робота й то важка.

ДРУГІ: Яка?

МАТВІЙ: Ось побачите, що хтось ушкодив громозвід!

ПЕТРО: І хто відважився таке зробити?

ФЕДІР: Може якийсь безбожник це зробив?

МАТВІЙ: Громи б'ють уже над Білою Горою... Маркіянів хрест загрожений, гімн по зірванім дроті не піде в землю, а може ушкодити хрест.

ІВАЇ: Маркіянів хрест... нашу славу...

ПЕТРО: Рятуймо хрест, даймо знати про це до села! *(Гімн).*

МАТВІЙ: Може бути запізно... *(гімн).* Мусимо самі рятувати хрест! ВСІ: Як?!

МАТВІЙ: У мене в кишені є ще кусок дроту; я полізу *(гімн)* на хрест і зв'яжу прорваний громозвід! *(Вітер — громи).*

ІВАСЬ: Вихор тебе скине, забешся!

МАТВІЙ: То хто з вас полізе і звяже громозвід? Но, підсаджуйте мене. *(Хлопці підсаджують Матвія — однак безуспішно).*

ФЕДІР: Ми занизькі!

МАТВІЙ *(зіскакує з рамен хлопців)*: Полізу сам по дручку, ось він недалеко... Поможіть його принести! *(Хлопці приносять дручок, по яким Матвій звинно лізе вгору).*

ІВАСЬ *(накликує)* Не впади, вважай!

МАТВІЙ: Не бійся, Бог мені допоможе!

ПЕТРО *(в сторону неба)*: Боже, допоможи йому!

ФЕДІР: І Ти, Маріянів духу, допоможи Матвієві...

ПЕТРО *(по сильнім громі)*: Грім вдарив коло хреста!

ФЕДІР: А що, Матвію, *(грім)* чи маєш кінці дроту?!

МАТВІЙ: Ма... *(грім)*.

ПЕТРО: Чи не в громозвід вдарило?

МАТВІЙ: Ні, але мало що мене не скинуло... Очі мені засліпило.

ІВАСЬ: А скоро скінчиш?

МАТВІЙ: Ось вже кінчу!

ПЕТРО: Коби скорше скінчив. *(Вгору)*: Матвію, тримайся добре!

МАТВІЙ: Я привязався до хреста.

ФЕДІР: Коби лиш грім не вдарив у громозвід, бо пропав би й хрест і Матвій!

ІВАСЬ: Не наганяй нам страху!

ПЕТРО: Матвій не боїться.

МАТВІЙ *(згори)*: Я вже скінчив!

ВСІ: То злази обережно!

ФЕДІР: Слава Богу, що скінчив... *(Грім)*.

МАТВІЙ *(зісовується)*: Ось і я вже на землі!

ІВАСЬ: Слава Богу, що цілий і живий!

ФЕДІР: Дяка тобі Матвію!

ІВАСЬ: Он, над лісом край ясного неба вже випогоджується... Вже й місяць золотий з-за хмар показався.

ПЕТРО: Буря подається на захід.

МАТВІЙ: Однак ще громи бють коло Білої Гори.

ІВАСЬ: Не страшні вже вони, бо громозвід направлений.

ВСІ: А направив його Матвій!

МАТВІЙ: Та й ви в тім мені допомогли!..

ФЕДІР: Коли буря подається далше на захід, а місяць ясний буде світити — то ми докінчим плести вінки, прикрасім хрести й тоді підемо домів.

ВСІ: Добре, добре!

ІВАСЬ: У селі здивуються люди, почувши таке.

ПЕТРО: Що хрест врятували й вінками його в часі бурі прибрали.

Кінець.

Діти! Закладайте собі вже змалку свої власні маленькі БІБЛІОТЕКИ! Побачите скільки радості і втіхи вони вам дадуть! Передплачуйте тому всі „ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ“!

Як когут став у пригоді пташиній родині.

(Байка).

Коло хатки, на подвір'ю
Ходять курки в краснім пір'ю:
Пестрі, сірі, білі, чорні.
Ходять курочки моторні...
Попереду, що лиш змоги
Пан когутик бє в остроги,
І гребінчиком махає,
Курочки разом скликає...

Ба, зачула голос качка.
Брудна трохи пані-прачка...
Бо в ставі жабок шукала,
Вмитися часу не мала —
Плоскі ноги, дзьоб широкий,
Хитається на всі боки;
Прямо в курячу громаду
Лізе качка на нараду...

Не втерпіли білі гуси...
Там важне щось бути мусить...
Бо не часто так лучаєсь.
Що когут пташню скликає...

Ще й пантарку біля плота
Поборола вमितь охота...
Долучилася зі заду,
Суне швидко на нараду...
Знаний голос тої птички...
Тож зачули вमितь індички —
І піднявши вгору крила
Гонять, гонять, що лиш сила.

Тільки індик на остатку
Щось недобру має гадку...
Бо в коралях весь надувся,
Хвостик в коло розг рнувся...
І повільним своїм кроком
Ледви, ледви суне боком...

Як зібралися всі спільно,
Пан когутик встав повільно,
Виліз на малий горбочок,
А з горбочка на пеньочок,
Вдарив у свої остроги:
Кукуріку!! що лиш змоги
На весь голос закричав —
Промовляти так зачав:

— За два тижні, вже від нині,
Празник буде в господині,
Я зачув, як раз казала,
Що буде нас відживляла...
І пшенички сипне жмені...
Щоб смашні були печені...
Тихо, тихо, не бунтуйтеся...
На щось краще приготуйтеся...
Ось на примір — строгі пости.—
Господиня трісне з злости...
Хай від нині, хто лиш дише
Всю їду на землі лишить —
За два тижні з нас лиш кости...
Проголошую днесь пости...»

— Гурра, гурра, браво — браво!
 Так пташня гукнула жваво...
 Тільки індик з всіх сміявся
 І на згадку облизався:
 Як він з посту покепкує...
 Й себе зерном нагодує...

За два тижні господині
 Міх пшенички бракло в скрині.
 Бере ніж, аж тут — о Боже!
 Гуска вже іти не може..
 Кури всі мов дух легенькі...

В качок волі страх маленькі...
 А індічки і пантарки
 Важуть стільки, що канарки...
 Індик бідний з страху пріє,
 Але вже нічо не вдіє..
 Взяли його сильні жмені:
 — О! цей буде на печені...

Може так за днів чотири
 Знов пташня набрала сили.
 З вдячності за оборону
 Пан когут дістав... корону.

Іванка Трешневська.

Як Івась пас кобилку.

Був раз старенький батько. Він мав трьох синів. Усіх любив, та наймолодшого Івася найбільше. Тому не любили його оба старші брати та прозивали його: дурний Івась.

Довго жили всі разом, аж вкінці батько постарівся й помер. Сини похоронили батька, плакали за ним, потім

радилися, що будуть робити. Івась знав, що брати не люблять його, тому хотів піти між людей на службу. Та найстарший брат каже:

— Що ти потрапив би в світ! Я піду в світ, а як мені буде добре вестися, то прийду по вас. І пішов.

Довго ходив глибокими лісами, аж стрінула його якась старенька бабуся.

— Куди йдеш, синку? — забурмотіла до нього.

— Іду в світ служби шукати!

— Ходи до мене на службу! — сказала баба. — Не робитимеш нічого, тільки будеш пасти кобилку.

І найстарший брат пішов із бабою.

Бабуся привела його до своєї хатини, дала йому їсти й пити, а потім вивела кобилку.

— Добре пантруй її! — сказала — колиб вона загубилася — голову втратиш.

Хлопець узяв кобилку та повів її на пасовище. Там кобилку прив'язав до дерева, а сам поклався під деревом тай заснув. Спав, довго спав. Як пробудився, кобилка пропала. Кликав її, шукав усюди по лісі, та дарма. Вкінці прийшов до великої липи. Коло тієї липи була глибока криниця. Біля криниці сидів дідусь.

— Чого шукаєш, синку? — спитав його дідусь.

— Пропала мені кобилка — відповів хлопець з жалем.

— Начери мені води з криниці — сказав дідусь, — я вже старий та слабосилий. Зате скажу тобі про кобилку.

— Я маю своєї праці досить! — відрубав хлопець і пішов далше. Довго ще шукав, однак кобилки не найшов. Як вернувся до хатини, баба відрубала йому голову.

Колиж найстарший брат довго не вертався, каже середущий брат до Івася:

— Я піду в світ, а як мені пощастить, то прийду по тебе.

І пішов.

Довго ходив темними лісами й глибокими ярами, аж стрінула його стара бабуся.

— Куди йдеш, сину? — пробурмотіла до нього.

— Йду в світ шукати служби.

— Ходи до мене на службу! — сказала баба. — Не будеш нічого робити, лише пастимеш кобилку.

І середущий брат пішов із бабою.

Баба привела його до своєї хати, дала йому їсти й пити, а потім вивела кобилку.

— Добре вважай на неї — сказала, — бо колиб вона пропала, то голову втратиш!

Середущий брат узяв кобилку та повів її на пасовище. Там кобилку прив'язав до дерева, ляг собі в тіни тай заснув. Спав, довго спав, а як пробудився — кобилки не було. Кликав її, шукав довкола в лісі, та дарма. Вкінці прийшов до великої липи. Коло тієї липи була глибока криниця, а біля криниці сидів дідусь.

— Чого шукаєш, синку? — спитав дідусь.

— Пропала мені кобилка! — відповів середущий брат неспривітно.

— Начери мені води з криниці, — просив дідусь — я вже старий та слабосилий, зате скажу тобі де є кобилка.

— Я маю досить своєї роботи! — відрубав хлопець і пішов далі. Довго ще шукав але кобилки не найшов. Як потім вернувся до хатини, баба і йому голову відрубала.

Коли-ж оба брати довго не верталися, Івась сам पुстився в світ.

Довго ходив лісами і яругами, аж його стрінула стара баба.

— Де йдеш, синку? — спитала його.

— Іду в світ служби шукати!

— Ходи до мене на службу — сказала баба. — Не будеш нічого робити лиш пастимеш кобилку.

І Івась пішов із бабою.

Баба привела його до хатинки, дала йому їсти й пити, а потім вивела кобилку.

— Добре пильнуй її! — сказала, — бо як вона загубиться тобі, то втратиш голову!

Івась узяв кобилку та повів її на пасовище. Там кобилку прив'язав до дерева, а сам ляг собі в тіні дерева та здрімався. Спав лише хвилинку, колиж пробудився, кобилки нема. Кликав її, шукав довкола по лісі, та дарма. Вкінці прийшов до великої липи, що під нею була глибока криниця, а біля криниці сидів дідусь.

— Що ти шукаєш, синку?

— Пропала мені кобилка! — відповів хлопець.

— Начери мені води з кринички! — попросив його дідусь — бо я вже старий і слабосилий. Зате скажу тобі про кобилку.

Івась зараз здійняв капелюх із голови, набрав у нього

води та дав дідусеві напитися. Дідусь напився, подякував і сказав Івасеві:

— За це, що ти дав мені води, скажу тобі про кобилку! Візьми цю сопілку й оцю палицю. Як заграєш на сопілці, то кобилка прийде до тебе. Приведи кобилку до хати, там потім устроми палицю в землю та заграй вдруге! Кобилка буде свободна, а тобі вестиметься добре аж до смерти.

Сказав це дідусь і зникнув.

Як дідусь сказав — так Івась зробив. Заграв на сопілці й зараз кобилка прибігла. Івась привів її до хати; біля хати встромив палицю в землю та заграв удруге. Ледви заграв, зашумів страшно весь ліс, а перед хатиною розступилася земля й хатина з бабусею пропала. Кобилка стряслася і перемінилася в гарну дівчину. Вона зараз подякувала Івасеві, що визволив її з влади лютої чарівниці. Івась привів її до дому, справив весілля й жили вони собі разом у щастю довгі часи.

Боженна Немцова.

Хто такий Колюмба?

Вчитель в школі на годині
Став Левця питати:
Чи чував він про Колюмба,
Й що знає сказати?

А наш Левцьо без вагання:
— Колюмба така птиця,
Що в південній Америці
Постійно гніздиться.

— Де ти чув це?!—вчитель знову...
— То не штука знати!
Про «яйце Колюмба» уступ
Є в читанці брати.

— Не читав я цього, правда,
(Але це дурниця!)
Чув лиш щось, що в Америці
Відкрита ця птиця.

Відповів наш Левцьо сімо
Та ще й дивувався,
Що сміялася вся кляса
Й учитель сміявся.

Вуйко Тонцьо.

15. Ідуть в гори.

Вкінці наспів день виїзду на прогульку. Вибралось всього п'ять хлопців. Славко між ними був наймолодший. Крім цього було двох провідників: пан Боринський і пан Гринюк. Вони, колишні пластуни, добре знали Карпати. На прогульку зголосилося було сім хлопців, однак двом не дозволили йти, бо таборовий лікар сказав по оглядинах, що вони заслабі на таку далеку дорогу. Славко дуже радів, що лікар признав його здатним до мандрівки.

Вирушили раннім ранком. Славко зо своїм малим наплечником на спині. Малий був наплечник, та в ньому містилося все конечне: чисте білля, теплий светер, а навіть маленька аптичка, що йому справила ненечка перед відїздом до Старяви.

Ще пан Боринський спитався:

— Чи всі мають теплі светери? В горах, хлопці, буває холодно!

— Всі, всі! — закликали всі п'ять прогульковців.

— Коли так, то гаразд! — відповів пан Боринський.

А пан Гринюк сказав:

— А вважайте, хлопці, на мандрівці, як при війську: треба завжди й усюди слухати своїх провідників і точно виконувати їх прикази, а то може вийти лихо.

Пан Гринюк узяв до свого білету трьох хлопців, а пан Боринський двох.

Сіли в поїзд у Старяві й поїхали до Самбора. Славка тут уже мало цікавило, бо ж він уже їхав цією лінією. В Самборі пересілися на лінію Самбір-Сянки.

Славко став допитуватися в обох провідників, що є цікавого в Старому Самборі.

На це сказав йому пан Боринський:

— Насамперед скажу тобі, що тут, де тепер Старий Самбір, стояв колись Самбір, аж у XIV ст. перенесли Самбір відсіля, а ті люди, що тут лишилися, назвали своє місто: Старий Самбір. Був це колись укріплений город. Місце, де стояв замок, зоветься тепер „Повалище“.

— Це мабуть тому, що там повалили замок — завважив Славко.

— Мабуть — відповів п. Боринський. — Колись було тут українське єпископство. На цьому місці, де була катедра, стоїть тепер церква, збудована в XVIII ст. Цікаве буде тобі знати, що катедра була укріплена; ще й тепер оточують церкву вали й рови. Біля ринку є старі ворота. Кажуть, що це останки замку королевої Бони, жінки короля Жигмонта I. По цьому замку лишилися теж пивниці під кількома міщанськими домами.

В Смільниці, два км на північ від Сарого Самбора, є руїни монастиря Василіанок.

— Тепер, Славку, переїздимо попри другу славу місцевість: Спас. З наших старинних літописів знаємо, що Спас у XII і XIII ст. був осідком українських єпископів. По катедрі й замку ще й досі полишилися останки мурів. Сім кілометрів від Спаса є село Лаврів, колись літний осідок українських князів. Є там монастир оо. Василіян з церквою з XVII ст. В цьому монастирі помер галицький князь Лев I Данилович, що на старі літа став був тут черцем. Його портрет є в церкві. Тут мушу згадати одну сумну подію. Срібну домовину з останками кн. Льва нашли були в XVIII ст. й ігумен монастиря велів домовину перетопити та срібло зужити на церковні цілі. Це дуже, дуже сумний доказ непошанування в нас старинних пам'яток. Пам'ятайте, діти, як щось старинного попадеться вам у руки, віддавати все до наших музеїв, чи до Національного Музею, чи до музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, чи до якого небудь українського музею на провінції. Культурна людина завжди шанує та зберігає старинні пам'ятки.

— А чи в Спасі нема ніяких пам'яток? — спитався хтось із хлопців.

— На щастя є! — відповів п. Боринський. — В монастирі є дуже цінний архів і бібліотека.

— А кости князя Льва є там поховані?

— Авжеж! Похоронили їх і показують місце, де вони похоронені!

— Ай, шкода! — закликав Славко, — що тепер не можемо там бути й оглянути все. Колись мушу туди поїхати!

— Як будеш у Старому Самборі, то по дорозі в селі Ленині побачиш старинну дерев'яну церкву, цікаву тим, що її стіни набивані людськими зубами.

Прибули на стацію Бусовисько.

— А чи в Бусовиську є також якісь пам'ятки? — спитався Славко.

— Є! — відповів пан Гринюк. — Там, у старинній церкві, що стоїть серед лип, є іконостас, ікони, книги й рукописи з катедри в Спасі. В вівтарі є чудотворна ікона Богоматери, що про неї польський історик і письменник В. Лозинський написав прегарну повістку п. з. „Madonna Busowiska“. Невподалік від села є цікаві скелі зв. „Діявольський Камінь“. Дальше, в селі Стрілках, у церкві, що збудована 1792 р. зберігаються частини іконостасу з колишнього монастиря Василянок у Смільниці. І ще одно дуже важне: між Бусовиськом і Стрілками, в Лужку Горішньому, є останки доісторичного шляху, що його вживали ще в часах мандрівок народів. Очевидно вживали його й пізніше в княжих часах.

Коли доїздили до перестанку Розлуч, сказав пан Боринський:

— На південь вісім км. відси, через гору Розлуч, є село Волче, де знаходяться джерела Дністра.

— Мусимо, мусимо бути в Волчі! — закликав Славко, а за ним і всі діти. — Мусимо напиться води з джерела Дністра.

— Га, як так, то висідаємо тут! — сказав п. Гринюк — і вже дальше підемо пішки.

Хлопці скоро забрали всі свої клунки та жваво повисідали з поїзду.

16. Мандрівка в гори.

Було пів до восьмої рано, як наші прогульковці рушили через гору Розлуч до Волча. Один із хлопців сказав:

— А то висока гора!

— Ця гора має всього 933 м. — відповів п. Гринюк.

— а навіть тут, у Низькому Бескиді, є гори, що мають понад тисячу метрів висоти, а верх Пікуй має 1405 м., а по тому боці границі — верх Стіг навіть 1679 м.

Коли були вже на вершку гори Розлуч, сказав пан Боринський:

— Ось там, за селом Розлучем у Яворі, переїздить поїзд водний діл між ріками Дністром і Стриєм.

Зійшли з гори й подалися в село Волче. Славка зацікавили селяни. Він знав уже, що це бойки, та досі їх не бачив у народніх строях, бо бойки, що продають у Львові овочі, зодягаються по міщанськи, не так, як гуцули, що ходять по Львові в своїх народніх одягах.

— Що правда — подумав Славко, — то гуцульський одяг краший від бойківського.

— Ось і джерело Дністра! — сказав п. Гринюк. — Бачите, діти, з якого маленького джерельця бере початок наш великий Дністер!

А п. Боринський додав:

— Тут недалеко від себе беруть початок три наші ріки: в Волчу Дністер, що над ним лежить наша давня столиця Галич; в Сянках Сян, що над ним лежить теж наша давня столиця Перемишль; а в Ужку ріка Уж, що над ним лежить столиця Закарпатської України — Ужгород.

Хлопці кинулися пити воду, та провідники веліли їм насамперед відпочати, прохолодитися і аж тоді пити.

— Тепер зїмо щось! — сказав п. Гринюк, — а відтак підемо до Турки. Там матимемо пополудні поїзд.

Небаром рушили в дорогу до Турки. Тут пообідали. Пополудні всіли до поїзду. Коли поїзд спинився на стації Яблінка Нижня, сказав п. Гринюк:

— Відсіля йде линвова залізничка до Борині.

— А то звідтам походить п. Боринський — завважив Славко.

— Я вже ні, тільки мій рід! — відповів зо сміхом п. Боринський.

В Соколиках висіли знову з поїзду.

— Могли б ми ще їхати до Сянок, та маємо що оглядати й у Соколиках і відсіля добрий вихід на шпилі: Галич, Букове Бердо й Тарницю.

В Соколиках оглянули великий тартак, що біля двірця, до якого лісна залізничка довозить дерево зо Ступосян.

Тут у Соколиках і переночували в товариша п. Гринюка, а раненько рушили, вже разом із цим товаришем, на гору Галич.

Ішли гарною й дикою долиною Сяну до села Тарнава Нижня. По півтора години ходу були в селі. Відсіля пішли плаєм, що вів від церкви в південно-західному напрямі просто на полонину на шпилі Галича. Була друга година пополудні. Трохи помучилися наші мандрівники, та не жалували труду. Тут відпочали, напилися жентиці, що нею почастував їх ватаг, який доглядав худоби на полонині. Оглядали колибу, де жив ватаг з пастухами та кошару для овець. Але найбільше очарував їх широкий вид, який відси бачили кругом себе.

З Галича перейшли полонинами на шпилі Букове Бердо, яке від півдня відділює просмик від шпилю Тарниці.

Із Галича і з Букового Берда й з Тарниці мали гарний широкий вид.

— Це кращий вид — говорив п. Гринюк — є із Стога, що високий на 1679 м. на весь Низький Бескид, на Горгани й на угорську пушту (степ) — та він уже на Закарпатті, за границею.

Товариш п. Гринюка називав поодинокі шпилі:

— Це „Парашка“ — вона на захід від Сколього. Кажуть, що ця назва походить від імені дочки київського князя Святослава, що його вбив у скільських горах князь Святополк „Окаянний“; а це Зелемін високий на 1167 м.; це Тростян, високий на 1167 м., він на схід від Славська; а тамтой — це Пікуй, високий на 1405 м.; він лежить уже на чехословацькій границі.

Славко думав собі:

— Це найнизча частина Карпат, а гори такі високі, що копець на Високому Замку у Львові проти них маленький горбочок...

Вдоволені верталися всі з прогульки в гори. Всі мали що оповідати, а Славко посписував собі все точно до записника, щоб міг про це розповісти в школі на годині географії.

Антін Лотоцький.

Марійка Кузьмович-Головінська.

ГОРБАТЕНЬКА МАРИНЯ

(Продовження).

2. „Сальон мод“ для ляльок.

Кравцювання назначили діти на той день, коли Мариня не мала науки в школі. Вона зараз раненько прийшла. Діти ще не були зодягнені, як її паличка застукотіла на коридорі.

Даруся й Наталка повитягали всі ляльчині річи до перегляду. Дещо треба було позашивати, а багато дечого нового вшити...

Треба було конечно кілька нових суконочок і фартушочків, а маленькі кавчукові лялечки — то таки нічого не мали на собі — були зовсім голі.

Старша доня, Даруся, попросила в мамусі шматок, ножичок, голки і ниток.

Мамуся дала все Марині як найстаршій і сказала:

— Тобі даю це все. Уважай, щоб не погубити!

— Добре, прошу пані.

Мариня взяла коц тай пішла з дітьми під каштани на мураву.

Та робота не могла зараз зачитися, бо Богданчик не хотів доти вступитися, доки Мариня не зашила ніжку сивому конкові, що був випханий трачинням і воно сипалося. Також треба було ще вшити з червоної шматки сідло на дерев'яного коника.

Дівчатка рішили перше йому це зробити — раз тому, що він найстарший, а подруге, щоб пішов бавитися та їм не перешкаджав.

Але, коли Мариня вийняла свій маленький наперсточок, дівчатка конечно хотіли й собі таких наперсточків. Треба було йти до татуса просити грошей. Пішла Наталочка.

— Татусю, плосу нам дати глосі на напелстки.

— А де дістанеш наперстки?

— У коопелативі!

По наперстки поїхав Богданчик на своїм дерев'янім конику. Він гальопував через дорогу аж порох курився.

Коли привіз наперстки — то Мариня вже поцирувала старі суконочки і краяла червону суконочку. Ця суконочка була для Талюсиної ляльки, а що й Талюся хотіла теж помагати — то Мариня дала їй обкидати шви. Даруся обрублювала краватку, а Мариня шила все важніше.

Коли примірювали суконочку — Талюся не могла натішитися, а потім десь зникла. Дівчатка думали, що вона пішла до Богданчика, що бігав з коником по стежечках, але помилилися. Вона нагадала собі, що в шуфлядці маму-

синої машини до шиття є дуже гарні лискучі гудзики. Вона хотіла конечно хоч один такий гудзичок для ляльки, до червоної суконочки.

— Але якби той гудзичок взяти? — говорила до себе. — Мамуся недавно їх купила і певно їх потребує.

— А щож то шкодити буде, як ти візьмеш собі один такий гудзичок —

хтось якби шептав їй до вухка. — Мамуся навіть і не завважає, що бракує одного.

Вона легенько відчинила двері, щоб подивитися чи нема мамусі й коли побачила, що нема — ввійшла сміливіше.

Коли була коло машини — то серденько голосно в грудях стукало, начеб просило:

— Не бери сама, попроси мамусі...

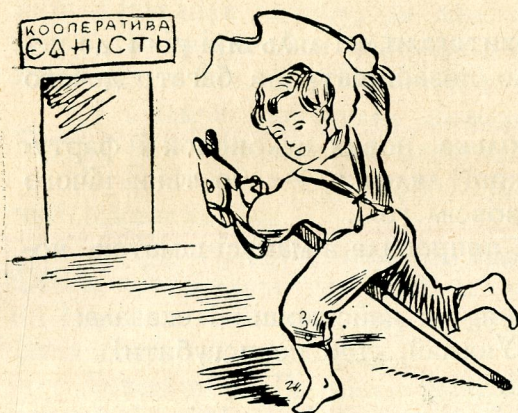
— Мамуся не дозволить — скривилася Таля. — Я тільки подивлюся на них — оправдувала себе й відсунула шуфлядку.

Гудзички заблестіли й вона не могла опертися покусі тай дрижачою рукою взяла один.

— Що ти там робиш? — спитав татусь, що був у канцелярії.

У поспіху сховала Таля гудзичок у носик і коли татусь підійшов до неї — вона не мала нічого в руках.

— Іди, бався! — казав татко.

І Таля пішла рада, що так легко їй обійшлося.

Але коли вийшла у городчик і хотіла вийняти гудзичок з носа — не могла. Гудзичок глибоко забився, а що мав острі кінчики — то з носика пустилася кров.

Вона налякалася, зблідла і ціла дрижала. Ледви дійшла до дітей.

— Талюсю — чи ти впала може? — спитала Мариня, як побачила, що з Наталчиного носика тече кров.

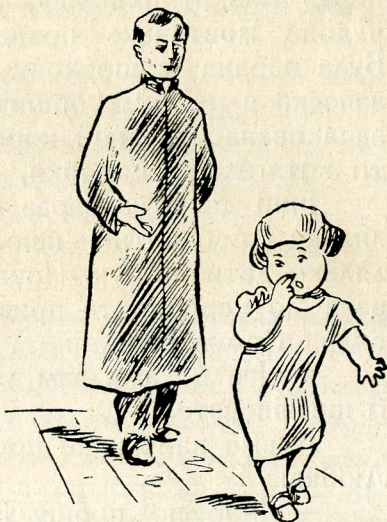
Наталочка зразу не хотіла признатися і просила Мариню, щоб вийняла той гудзичок з носика. Але як Мариня тільки діткнула носика — Наталочка почала дуже плакати.

Не було іншої ради, як іти до хати й сказати про все мамі. Зробила це Мариня. Але й мама не могла добути гудзика з носа. Мусіли кликати лікаря. А як Наталочка тоді кричала — що діти аж дрижали з переляку.

Коли лікар відійшов, Мариня позносила всі суконочки, які зробила і пращаючись з Дарусею — шептала до Наталочки:

— А чому ти не попросила мамі, щоб дозволила тобі взяти один гудзичок?

(Далі буде).

Хитра Маруся.

— Дідусику, скажіть казку! —
Просить так Маруся.

— А якої казки хочеш? —
Поспитав дідусик.

— Дідусику, — знов Маруся —
Зробіть мені ласку:
Про дівчинку, про маленьку,
Скажіть гарну казку!

— Що дівчинка дідусика
Добренького мала,
Він водив її до кіна
На вистави стало!

Вуйко Тонцьо.

Малі пряхи.

Маруся, то була маленька мамина донця. Вона ще не ходила до школи. А що ж робила? От, бавилася, або сиділа у мами на колінах, або слухала бабусиних казок.

Раз мама поїхали до міста і привезли Марусі дуже гарну й дорогу ляльку. Не якунебудь з дерева, чи з паперу, тільки правдиву, з білої порцеляни. Лялька мала чудове жовтеньке правдиве волосячко і замикала очка. Була вбрана в шовкову червону суконку і черевики, а запаска в неї була обшита гарною шляркою. Лялька була запакована у великій коробці. Маруся тішилася нею дуже; то витягала з коробки, то назад клала її і казала спати.

Інші дівчатка зараз прибігли подивитися на Марусину ляльку і побавитися нею. Але Маруся не хотіла їм навіть ляльки дати до рук. Показала її лише здалека і зараз ховала до коробки та прикривала вічком. Як її дічата просили, а вона ні й ні:

— Не покажу вам ляльки, не дам, то моя! Ви мені її ще зіпсуєте.

А вже найбільше просила Марусю сусідська дівчинка, Любка:

— Марусю, прошу тебе, покажи мені ляльку, я лише раз пальчиком погладжу її суконку, тільки доторкнуся волосячка. Я її не зіблю! Ти будеш тримати її у своїх руках, а я лише подивлюся на неї... Позволь Марусю!

Але Маруся роззлюстилася і сказала:

— Ні, не дам ляльки, вона моя, не покажу! Нехай тобі твої мама куплять. Йди собі геть! Я не хочу з тобою бавитися!

Любка розплакалася і пішла до дому. Дома почала просити маму, щоб їй купили таку саму ляльку, як Марусина. А мама сказали:

— Ні, доню, я тобі такої ляльки не куплю, бо ми бідні, не маємо грошей. Марусина мама може таку ляльку купити, бо вона богата, а Маруся в неї одначка.

Любка плакала ще дужче й говорила:

— О! чому ми бідні? Я хочу бути багата і хочу мати ляльку! Ляльки, ляльки хочу!

І такого крику та плачу наробила в хаті, що годі було витримати. Тоді тато сказали:

— Пожди, я тобі зроблю також забавочку.

І вистругали їй з дерева такого паяца, що як його потягнути ззаду за шнурок, то він рухає руками й ногами. То виглядало дуже смішно, бо він гейби в присюди йшов.

Бавилася Любка паяцом день, два, а потім кинула його тай каже:

— Е, во, що мені за забавка паяц, ані очей не замикає, ані суконки не має, ані волосячка, а я таки ляльки хочу!

Тоді братчик Андрусь, що вже ходив до школи змайстрував сестричці нову забавку. Зробив їй малу куделю, таку саму, як мамина, тільки малу, малесеньку. А до того вистругав кілька маленьких, як пальчик, веретен і маленьке мотовило, щоби було на що нитки мотати.

Мама привязали на куделю правдивого прядива, не клоччя, ні — тільки правдивого прядива.

О! як Любка тішилася. Завязала собі на зад голови хустку, як молодичка, підперезалася запаскою до пояса, тай, як до мами поприходили сусідні господині на прядки, то і Любка засідала між ними зі своєю куделею і пряла.

Поприходили сусідські дівчатка і як побачили те диво, то сміялися і плескали в долоні з радості. А Любка поставила до лави малі стільчики і вони посідали собі кругом куделі, тай пряли всі і фуркали маленькими веретенцями. А потім навивали нитки на мотовило і числили пасма, цілком так, як їх мами це робили.

Аж тут отворилися двері й до хати прийшла Маруся. Станула несміло коло дверей, бо знала, що провинилася тоді, коли вигнала Любку з хати.

Дивилася, як дівчатка прядуть і також хотіла прясти, але боялася, що Любка може буде сварити і вижене її з хати.

Але Любка була добра дівчинка.

Прикликала Марусю, дала їй мале веретенце, посадила на стільчику і дозволила прясти.

А Любчина мама говорила:

— О! ви, мої маленькі пряхи! Скільки ви вже починків направили? А чи дуже вас рученьки болять? А може ви голодні? Пождіть, зараз вам їсти подам.

Того дня мама Любки смажила пампушки на олію і дала дівчаткам на мишину тих пампушків. Дівчатка їли

й припрошували одна одну, як правдиві господині — як пряхи. Повно було радості й сміху і так вони бавилися аж до вечора.

На другий день Маруся бавилася лялькою, а потім сховала її у коробку і поставила на полицю, тай сказала до бабуні:

— Бабуню, мені чомусь так скучно і нудно! Я вже не хочу бавитися лялькою. У Любки вчора було так весело...

І вона розказала бабуні, яка то забава була в Любки.

— А знаєш, Марусю, чому тобі вже лялька обридла? Бо ти бавишся сама, а в Любки було весело — бо ви бавилися всі разом, і Любка не боронила вам своєї забавки.

— Бабуню, то я прикличу дівчат і позволю їм бавитися лялькою, бо я хочу, щоб і в нас було так весело. Але що буде, як вони мені ляльку забрудять руками, або зіпсують?

— Певно, що річ уживана не буде вже така гарна, як нова. Але скажи мені, Марусю, чи лялька є на те, щоб лежала в коробці, чи на те, щоб нею бавитися?

Маруся подумала хвилику, а відтак побігла за дівчатками. Скликала їх і сказала:

— Ходіть нині до мене, будемо бавитися лялькою!

Дівчаткам не треба було цього два рази казати, Збіглися зо всіх сусідських хаток.

Ой, малажся тепер лялька! Двайцять разів її вбирали і розбирали та роззували. То вмивали її, то чесали, то клали спати, то казали молитися, то вчитися...

Лялька не була вже тепер така гарна, як перше. Від миття облізла їй фарба з личка, а від чесання вилізло трохи волосся, суконка зімнялася і очка не добре замикалося. Словом, лялька зістарілася. Але для Марусі вона була тепер миліша, чим нова — бо поділилася забавою з товаришками.

Галля.

Непорозуміння в аптиці.

Івась приходить до аптики й каже:

— Прошу мені дати лікарство на глисти.

— Чи це має бути для дорослих? — питає аптикар.

— А як я можу знати, чи вони вже дорослі, чи ще маленькі! — відповідає на це Івась.

Картини зі «Світикового Альбому».

Ясна зірка з-за Океану.

Справді, мов та ясна зірка —
Ця дитина так сіє,
Що з Америки, з-за моря,
Щирим словом нас вітає.

Пише: як була маленька,
Лиш чотири рочки мала,
Вже чужих і своїх рідних
Чудним танком дивувала.

А тепер вона більшенька,
Вчиться у англійській школі,
Та й науки про Вкраїну
Не занедбує ніколи.

Хоч живе за Океаном,
Щиро Рідний Край свій любить,
Про його Добро все мріє,
Мрію в серденьку голубить.

Все цікавиться, що тамки
В Ріднім Краю, ген, чувати,
«Світ Дитини» і «Дзвіночок»
Любить заєдно читати.

В «Старім Краю» друзів має
Та листи їм посилає, —
А зветься Леся Кучер, —
І в Кернедж, Па. проживає.

Корова.

(Оповідання з Полісся)

В селі Закопиці жила шкільна сторожиха Гапка зі своїми малими діточками. Її життя за останні роки після світової війни, було таке злиденне, що й описувати годі. Поки ще жив Гапчин чоловік — то ще трохи було легше — але як умер, то все мов пішло з ним у домовину. Була в них остання коровка, але й ту продали на прожиток. Уже два роки, як діти молока не бачили. Школа стояла пустою, то Гапка не мала ніякого заробітку. Аж якось літом призначили до села нового вчителя тай Гапка знов ніби ожила. На щастя учитель був доброю людиною. Він потрохи помагав Гапці викараскатися з біди.

Першою метою Гапки було: зібрати трохи гроша й купити невеличку дійну корову. Як довідалися діти, що мати хоче купити корову, то вже й не переставали говорити:

— Мамо, як би нам корівку, ми би мали своє молоко — правда?

— Нічого, діточки, пождіть, зберемо грошей і купимо корівку! — каже Гапка.

— А як, мамо, зберемо грошей?

— Я буду ходити на роботу до сусідів, щось дасть громада за сторожівство при школі...

— А я також, мамо, піду на зарібки: буду пасти худобу в нашого дідича! — весело обізвався найстарший хлопець Павлик.

Він був розумніший хлопець і відчував тяжке положення матери. Мати жалувала своїх дітей і казала Павликові:

— Може я без твоєї допомоги зароблю стільки, що купимо корівку.

— Відпустіть мене, мамо, відпустіть! — майже крізь сльози просив хлопчина.

Мати згодилась.

На другий день двірський економ прийняв Павлика за пастуха.

* * *

Прийшла пізна осінь. Вернувся Павлик з двора і приніс пригорщу марок заслуженини і вручив їх матері. Мати також одержала від громади збіжжа й дещо грошей за роботу в сусідок й вибрались з сусідом Грицем Закаблучним на ярмарок. Діти з радости не знали, що мають робити.

Павлик успокоював молодших братчиків:

— Буде в нас уже молоко!

Цілий день діти не сиділи в хаті, а ждали на дорозі за селом повороту матери з коровою. Вже навіть пересудили — яка буде корова.

— Мама люблять „красу“ — говорив менший Семко.

— Ні, „лису“! — казав середущий Івась.

Павлик мовчав і пильно зорив у даль — чи не йде вже мати з коровою.

Як почало вже вечоріти, всі три хлопчики пішли з верству вперед зустрічати корову. Ждали, ждали, але нікого не видно було й уже хотіли вертатися додому. Аж нараз оглядаються — хтось їде. Пізнали віз і коні Гриця Закаблучного. На возі лежить маленьке, лисеньке телятко, а поруч воза йде „лиса“ корова, за роги привязана, а за нею поступає мати.

Діти що сил побігли зустрічати корову.

— Мама купили корову — „лису“! Яке гарне теляточко!

Діти скакали з радості й плескали в долоні.

Ще мати не встигла відв'язати корову, як діти дають їй хліба, приносять свіжої трави. Відтак мати облила корову коновкою води — а діти завели її до стайні. Мати роздягнулась й широко помолившись, взяла дійницю й тричі перехристившись, почала доїти. Молоко лялось струєю. Діти гладили по голові корову. Вона стояла мов вкопана й позирала лагідними очима то на дітей, то на своє телятко, що стояло поруч. Павлик гладив телятко по шії і цілував його в чоло. На вечерю дістали діти по горнятку гарячого молока й говорили радісно:

— Добре молоко, мамо, а таке солодке, як з цукром...

Григорій Соловій.

Безробітні.

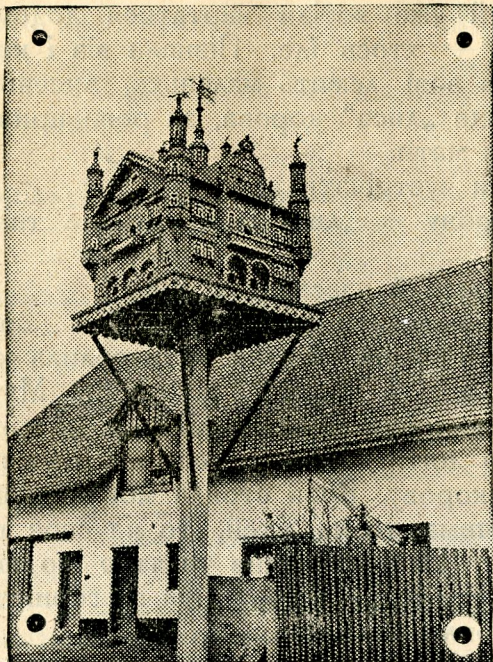
Щодня тато виходить раненко
І приходить сумний знов до хати,
Працював би денебудь пильненько,
Та не може роботи дістати.

І так сумно, понуро в нас в хаті,
Очі в мами все вкриті сльозами,
„Хоч би хліба шматочок дістати!“
Це щоденна жура тата й мами.

Не думаємо ми про вигоди,
Тато працю лиш хоче дістати.
Не думаєм про ласощі й моди —
Тільки з голоду щоб не вмирати.

Іванна Блажкевич.

Мистецький голубник.

Голубник — це окрема хатинка для голубів. Бувало це звичайно чотиригранна скринька з дахом і 4 отворами, приміщена на високім стовпі серед подвіря. В ній знаходиться кілька гнізд для голубів.

По деяких німецьких селах (головно в Баварії) будують для голубів незвичайно мистецькі голубники. Ось тут на образку маєте представлений такий голубник, що має подобу якогось замку, з усяким вежами й баштами. Це певно мусить бути мистецька робота якогось сільського школярика, що в часі довгих зимових вечорів змайстрував для своїх крилатих любимців таке гарне помешкання.

Спробуйте й ви, любі читачі, зробити такий голубник для голубів, сли їх маєте.

Послушна Катруся.

— Гей, Катрусю — кличе мати —
Біжи до крамниці
Й купи дещо — я-ж тимчасом
Проберу суніці.

Добре, мамо! — відвічає
Катруся чемненько —
Тай побігла, щоб вернутись
З крамниці скоренько.

А крамар її питає:
— Що-ж там тобі дати?
А Катруся повідає:
— Як-же мені знати!

Мама мені говорила,
Щоб я поспішала
Та купила у вас дещо
І назад вертала...

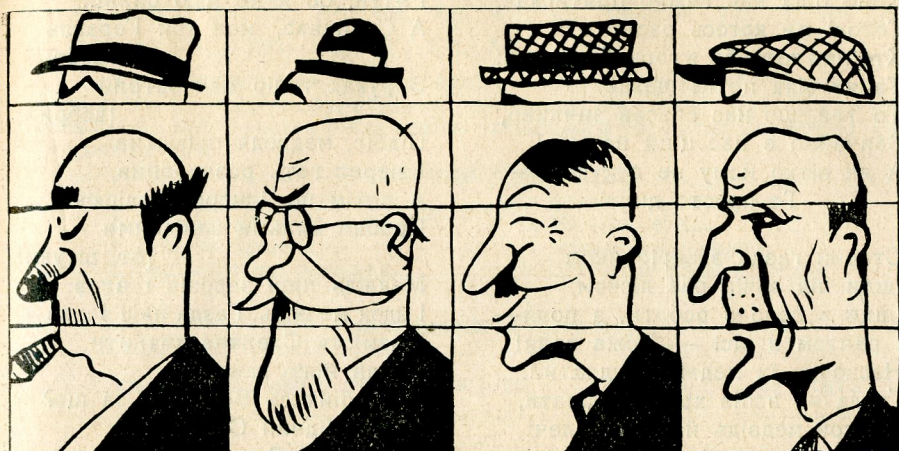
Т. Дмитренко.

НАЙСИЛЬНІШИЙ.

Кількох хлопців перехвалювалося своєю силою. На це відзивається Левцьо Незнайко:

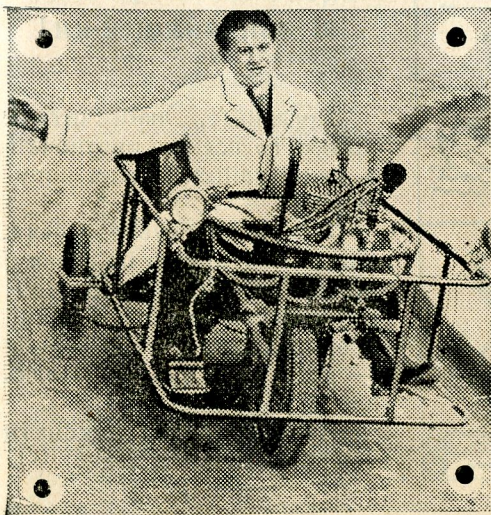
— Овва, я знаю такого, що одною рукою задержить поїзд...
— А хтож це такий? — питають усі цікаво.
— Машиніст! — відповів Левцьо.

Цікаві образки.

Порозтинайте цей рисунок на 16 частинок, які відтак змінюйте поступово — а одержите 144 всяких відмін, голов з капелюхами, шапками і без них. Побачите скільки тут різних комбінацій!

Практичний ровер.

Паризький механік Дазен придумав ровер на 3 колесах, яким хоче відбути подорож по цілій Європі.

На світлині бачите цього панка, як він з розгоном їде згори і сидить собі зовсім вільно, наче на фотелю, бо його ровер обведений кругом бар'єркою, яка хоронить їздця від всяких небезпек.

Такий ровер придавбися »Світикови«, щоб міг їздити до всіх своїх приятелів в гостину. Тоді не потребував би вже їздити »штіфельцугом« — як це він досі мусить робити.

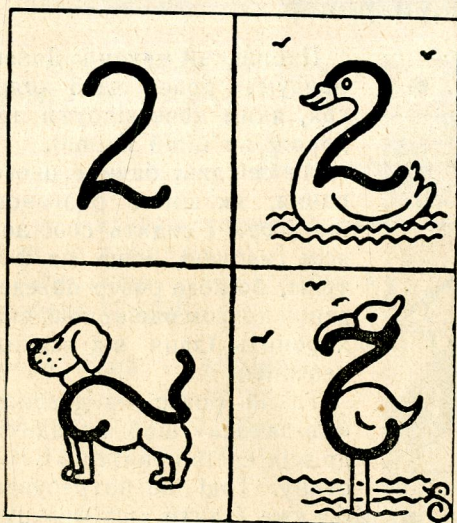
ХТО ще не вирівнав передплати за рік 1936 — то нехай це зараз виконає!

Селянин і робітник.

Коли біда нас гяжко притискає,
Готові ми когось озолотити,
Хто нас хотів би в гору боронити;
Та як біда потім щезає,
То той, що нас спасав зичливо,
Звичайно в нас ціни не має!
А як нітхо йому не докучає —
То просто диво!

Старий газда з зарібником
Ішли під вечір раз ліском,
Ішли в село з роботи, з поля—
І раптом в лісі — Божа воля!
Наскочив їх медвідь кудлатий.
Газда не вспів хреста зділати,
Як той медвідь його за плечі
Вхопив, стиснув і—страшні речі—
Під себе кинув, щоб роздерти—
Уже газді тут-тут до смерті!
Газда кричить: — Степане милий!

Рятуй, бо я не маю сили!..
А Степанко, мов той Гераклъ
[хоробрий,
В руках топір мав острий
[добрий,
Підбіг, медведя погостив
І череп геть розчерепив,
А потім ще і черево звірюки
Пробив вильми залізними —
[от, штуки!
Медвідь лиш заревів і впав —
І здох медвідь. Газда наш встав—
І замість Степана хвалити,
Почав його ганити!
— Побійтесь Бога! Та за що?
Питає бідний Степанко.
— За що? За те, що ти, лінтяю
[з дуру
Вильми подер медвежу шкуру!..
(З байок І. Крилова).

Що можна зробити зі звичайної 2-ки!

Погляньте, любі читачі:
кілько то всяких рисуночків
з малої двійки можна нари-
сувати!

З 2-ки нарисуете лебедя,
що плаває пишно по ставку;
відтак песика, що гордо за-
дер хвостик до гори, а вкінці
обернена 2-ка догори ногами
— дасть вам бузька, чаплю.
або й журавля.

Ану спробуйте виконати
такі рисуночки з 2-ки!

ХТО не бажає дальше передплачувати „СВІТИКА“ —
то нехай повідомить про це письменно Адміні-
страцію. Але передтим нехай вирівнає всі залеглисти!

Загадки.

Складова загадка (3 точки).]

Га, сво, ра, О, не, ра, ка, ся, да, лі, ся, ук, я, ня, ніт,
ї, де, до, би, лю, бо, ну, ко, Ю.

З порозкиданих 24 складів зложіть 8 трискладових слів. Відтак з кожного слова (починаючи від першого складу другого слова) візьміть по одному складі так, щоб повстав з них заклик (зложений з трех слів) для кожної української дитини.

Значіння висказів:

1. Дівоче ім'я.	5. Інакше: недовчений.
2. Інакше: воля.	6. Вітчизна жидів.
3. Жіноча краса.	7. Інакше: невірниця.
4. Здрібніле ім'я дівчинки.	8. Штучний сільний погній.

Гра в «доміно» (3 точки).

ко	ви	лай	те	пла	ти	ді	ти	му	силь
гро	ші	ма	ти	лю	бі	Бо	він	»Сві	ти
пе	ред	При	си	ва	ти	щоб	міг	іс	ну

Порозкидані 15 гранок доміна зложіть так, щоб могли відчитати заклик до всіх читачів.

Загадки (2 точки).

1. Мале, чорне мотовило
Попід небеса ходило, —
По німецьки говорило,
По турецьки заводило?	Заріж її — буде юшка
Смачна й товста без олію?
2. Сидить панна у віночку,
У червонім кабаточку —
А хто її ножем крає
Тому сльози витискає?	4. Це не є молоко,
Ані не сметана —
А смакує нам вона
Кождиського рана?
3. Краса, люба щебетушка,
Ходить собі по подвір'ю,	5. Веселеньке деревце,
Тоненько співає —
Бо там коник над бараном
Хвостиком махає?

Що це таке? (2 точки).

(Загадка).

Молода царівна красна
Обережно, навшпиньках —
Розгорнула чорну землю
Коло хати на грядках.
В червонявій, довгій сукні —
А на личку рожі цвіт...

Сонно вітер косу чеше,
О, як красний той наш світ!..
Любі діточки кохані!
Обережно кожде з вас
Царівні пригляньтесь пильно —
Хто вона? — пишіть до нас...

Іванка Трешневська.

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць в обемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1936: В краю річно 5 зл.
Для Америки й Канади 1 долар; для Чехословаччини 25 кор.;
для Румунії 200 леїв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: **Львів, ул. Зіморовича 3.**
Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330. Телефон 257-87.

КОНКУРС.

Отсим розписуємо вакаційний конкурс на всякого рода загадки, ломи-головки, шаради та образкові ребуси. Участь у конкурсі можуть брати лиш »СВІТИКОВІ« передплатники і читачі (так колишні як і теперішні). Речинець надсилання праць найдалше по кінець серпня ц.р. Нагороди за найкращі праці будуть призначені через окрему комісію оціночну — книжками.

Кожна загадка мусить бути подана на окремій карточці і кожна мусить бути підписана її автором.

Редакція.

В кожній українській хаті
повинні бути
РІЧНИКИ

„МОЛОДОЇ УКРАЇНИ“
з років: 1923, 1924 і 1925
як настольні книги.

Ціна річників така:

з року 1923 . . . 5 зол.
з року 1924 . . . 5 зол.
з року 1925 . . . 6 зол.

П. Т. Лікарі, Адвокати, Нотарі повинні ті річники мати у своїх ждальнях, замість різних чужинецьких настольних книг.

Замовлення й гроші слати на адресу:
НАКЛАДНЯ МИХАЙЛА ТАРАНЬКА
Львів, ул. Зіморовича 3.

Найкращими дарунками
для дітей є безперечно
РІЧНИКИ

„СВІТА ДИТИНИ“

Ціни річників такі:

з року 1923 і 1924 по 2 зол.
з року 1925 . . . 5 зол.
з року 1926 . . . 4 «
з року 1927-1934 5 «
з року 1931 . . . 6 «
з року 1935 . . . 8 «

Ці річники вже на ВИЧЕРПАНЮ!
Хто бажає їх мати — нехай скоро поспішиться їх закупити для своїх діточок — бо це невичерпане жерело принадної лектури для них!

ОКАЗОВИЙ РІЧНИК-АЛЬМАНАХ „СВІТА ДИТИНИ“

в мистецькій трибарвній обгортці, оправлений в півполотно. Це підхожий дарунок для дітвори від 7-12 літ. Складається він з найкращих зисел газети з років 1925-1929. Ціна 3 золотих (з пересилкою 3-30 зол.).

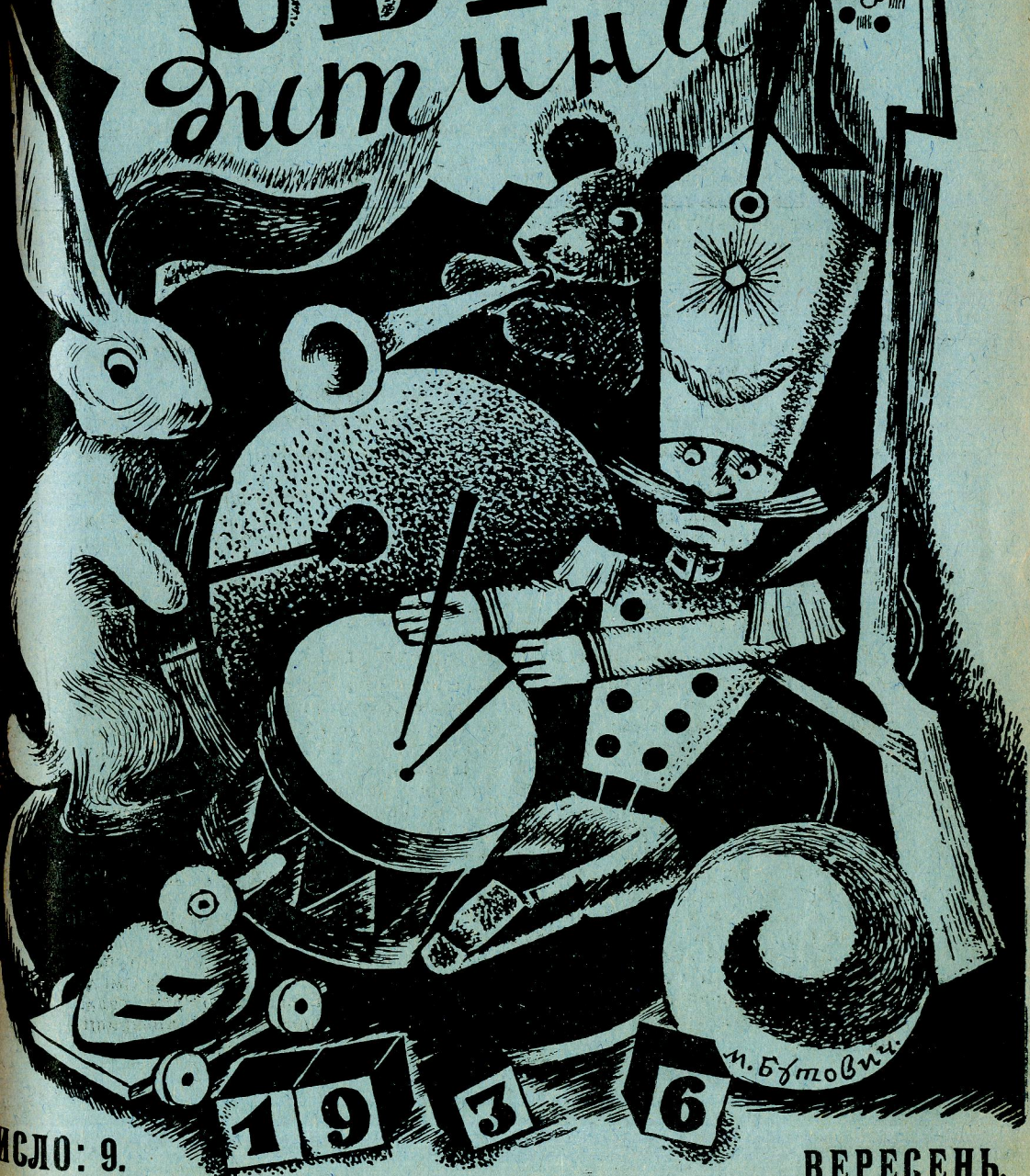
Хто ще досі немає виданої „СВІТИКОМ“

„ІСТОРІЇ УКРАЇНИ для ДІТЕЙ“

що вийшла в 4 окремих книжечках — то нехай конечно купить собі її!

Ціна всіх 4 томиків: 2-40 зл. (з пересилкою 2-70 зл.)

СВІТ дитини

Ислю: 9.

1936

ВЕРЕСЕНЬ.

ДО ВСІХ ЧИТАЧОК І ЧИТАЧІВ.

З новим шкільним роком витаємо всіх наших любих читачок і читачів та бажаємо їм як найкращих успіхів у шкільній науці.

Видавництво «СВІТ ДИТИНИ».

Твори школяриків з Красної.

В селі Красна, коло Зборова, школярики дуже заповідливо працюють над собою. Вони, крім того, що пильно вчаться в школі, заклали собі гарненьку бібліотеку (придбану за гроші з дитячих шкільних вистав) і читають багато книжечок дома. Що більше — самі вони редагують і видають для себе писану ручно газетку п. з. «Наш Стяг», яку теж гарно ілюструють, барвними олівцями. Все те роблять під дбайливим доглядом своєї пані учительки п. Софії Яблонської, яка кермує маленькими сільськими артистами і вказує їм правильний шлях до просвіти.

Тут подаємо нашим читачам деякі твори малих поетів і поеток з Красної:

Чого ми вчимося?

Я щодня встаю раненько
До книжки беруся,
Уміюся, помолюся,
До школи спішуся.
Бо в тій школі учителька —
Дуже добра пані —
Ми для неї не школярі —
Лиш діти кохані.
Вона вчить нас історії
Веде до просвіти,
Що б ми рідний край любили —
Українські діти.

Андрій Іванюк.

Мій день.

Я нині рано встала,
Дещо прочитала —
Потім начиння помила
І позамітала.
Як скінчила замітати,
Взялася писати —

Бо я знаю, що не можна
Днини марнувати.
Бо коли хто час марнує
Нічого не має —
І нероба на сміх людям
З нього виростає.

Дриязя Розефельд.

Школа просвіщає.

Ой там в лісі між горами,
Тешуть дубів сокирами;
Тешуть теслі дуби, щоб були гла-
[денькі.
Тай щоб були до будови людям при-
[датненські.
А школа теж теше школярів ма-
[леньких,
Теше без сокири, щоб були чемненські,
Наукою обтісує, добра навчає
І до розуму доводить
А не бє, не лає...

Доська Стукало.

«Живий страхопуд» на сцені.

Доріст молоді при читальні «Просвіти» в селі Миклашеві, повіт Львів, — на залик «Світика», щоб творити «Дитячі Драматичні Гуртки» і давати театральні виставки — дня 2 серпня с. р. виставив комедію з життя сільських дітей в 3 відслонах п. з. «Живий страхопуд»* Р. Завадовича. Виставку підготував протягом трьох тижнів п. В. Іванець.

Щоби розрекламувати виставку як слід, вислано в день виставки двох акторів з тієї комедії «Юрка» і «Пилипа» на конях в село. З Юрком сидів на коні приготований вже до виставки Страхопуд. О 9. годині вечором в салі читальні «Просвіти» почалася виставка. Поважну частину аудиторії творила дівчата, яка з захопленням слідувала за ходом акції на сцені.

Ціла виставка випала дуже гарно. Гра малих акторів стояла на високому рівні. Доказом сього були ясні оплески, що ними нагороджувало глядачі їх гру. Щирий сміх викликували природною грою Юрко і Пилип.

Всіх читачів «Світика», а головню сільських, заохочуємо до виставки комедійки «Живий страхопуд». Цікавий і дуже актуальний для села зміст і легкість з технічного боку виведення — роблять її підходящою для села. Треба приладити тільки гарного страхопуда. Ану, товаришки, і товариші до праці!

Маруся Іванцівна.

По вакаціях.

До праці знову взятись час —
Книжки мої, витаю вас!
Спочили ви, припав вас порох,
Як мандрував я літом в горах.

До школи в літі я не йшов,
Та радо йду до неї знов —
Бо хто не вчиться, не працює,
В життю все гірко він бідує.

Хоч жаль мені вакацій тих,
Бо мав я в літі сто утіх —
Вертаю всеж до книг так радо,
Вони дають мені розраду.

Вакації — це милий час...
Та в школі теж весело в нас,
Тож я радію до безтями,
Що стрінусь знов з товаришами.

Ми завтра вже до школи йдем
і пильно вчитися будем;
Щоб користь мала з нас родина
І весь наш нарід, Україна...

Олесь Чмелик.

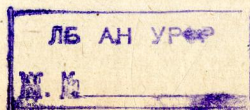
Блудний вогник.

(Казка).

Сонце кінчило цілоденну працю. Розчервоніле від умучення послідними проміннями поцілувало землю і пішло на спочинок.

З поля сходили жінці. Вертає до хати й вдовиця Оксана. Цілий день жала на панськім лані за десятий сніп, щоб діти не були голодні. Болять крижі; покалічені ноги ледве тягне за собою. Та на згадку про дітей приспішила ходи. Що вони там роблять небожата? Коби якого лиха не скоїли!

Ось її хата. Відчинила дрантиві ворітчата та увійшла на обійстя. Зі старенької хатчини, що по самі вікна вгрузла в землю, вибігло двоє дітей і припало до матері. Радіє

діточками бідна вдовиця. Забула вже про втому і жваво порається біля вечері. Нагодувала їх і поклала спати, а сама вийняла зі скрині дві подерті сорочинки, докинула хворосту до печі і при його світлі сіла латати.

Миготить голка у швидких руках, а думки заєдно біля дітей: Яка доля жде бідні сирітки? Чи прийдеться їм у злиднях вік коротати? А може... може усміхнеться до них доля?

Щораз вільніше миготить голка, щораз низче клониться голова під напором важких дум. — Вона й життя не жалілаб, коби лиш за нього можна дітям долю купити!

Та піде до Зари — До старої ворожки, що в лісі серед трясовиння має свою хатку. Ще нині піде, бо завтра досвіта треба йти на панський лан. Відложила шитво, поправила хустку на голові, у другу завязала кілька яєчок і в ріжок — срібний гріш та підійшла до лави, де спали діти.

Прикрила їх старенькою свитиною і перехрестила. Присипала попелом жар у печі, взяла вузлик і тихенько вийшла на двір.

Повновидий місяць викотився вже високо на небо і розсріблів цілу долину, в якій розкинулось село. Оксана задрожала від нічного холоду і приспішила ходи. На горбі за селом скрутила в збіжжа і пішла стежками. Не йшла, а бігла... Увійшла в ліс. Чорні тіни витягали до неї свої жахливо покручені руки, а таємні голоси з нетрів ліса наганяли страху — але Оксана бігла лальше. Деревата проріджувались і показалася галявина, вся сповита молочною імлою. Оксана відшукала стежку, яка вела через бездонне трясовиння до невеличкого острівчика з самотнім дубом-великаном, де жила Зара. Перескакуючи з купини на купину, обережно йшла вперед, аж побачила серед імлі рожеве світло. Зара сиділа на пеньку перед багаттям і кісткою мішала щось у чорнім казанку. На колінах

у неї лежала страшна, чорна гадюка. Оксана припала до ворожки:

— Бабусенько, Заро, дайте щастя моїм діточкам! Дайте їм багатства, а доки мого віку — служити вам буду вірно!

— Ха, ха, ха! — дико реготалася чарівниця. — Золота хочеш? А знаєш, яка за нього плата?! Принеси мені серця твоїх дітей, а вложи ось це... — і ткнула їй у запаску дві каменюки.

Та Оксана вірить Зарі, вірить, що вона може дати щастя її діточкам і заки засвітало вертає вже до неї з тепленькими, чистими серцями своїх дітей. Зажеврили очі у ворожки, жахливі кігті пожадливо вхопили два рожевенькі шматочки і заки Оксана стямилась, Зара зняла руки вгору і що сили жбурнула ними у трясовиння.

— Хлюсь... — роздалось між очеретами і чорна грязюка засмоктала їх у свої обійми.

*

Минали літа. Оксана все ще у Зари відслужує долю своїх дітей. Чорна гадюка щодня спиває її кров. Біліє руса коса, зморщки вкривають лице, старечі плечі горбляться. Ні-разу не пустила її Зара подивитися на діти, натішитися їх щастям.

По десяти роках Зара відпустила Оксану. Якаж вона рада! Вмить перебігла лісові стежини і опинилася на скраю луку. Сонце вже хилилось до заходу і пастух зганяв худобу. Ситі корови ішли повагом, а побіч них, збиваючи куряву, підскакували телята. Зрівнявшись з пастухом Оксана спитала, чия це така гарна худоба.

— Оксанчиних сиріт! — відповів пастух.

Забилось радісно серце у вдовиді.

— Не знають голоду мої діти! — подумала. Скрутила на стежку і побігла житами. На горбі, за селом, пристанула і зором пошукала своєї хатини. На її місці побачила у саді великий, мурований дім. Неабиякі багатії — тут живуть — подумала і припала до воріт. Забрехали собаки і з хати вибігла дівчина. — Боже! Це ж її Гануся! Яка вона пишна, яка гарна! А за нею, хто це? Невже ж її Івась вже таким парубком став?

— Діти! — залебеділа Оксана і простягла до них руки.

— Чого під ніч волочишся, шкандибо? — визвірився на неї парубок.

— Яж ваша мати?

— Ха, ха, ха... — реготались мов навіжені. — Мати?! Прийшлась на дармовий хліб? Іди ж туди де й досі була!

— Діти, я ж вас вигодувала?

— Були б поздихали на твоїм хлібі! Іди — де й досі була!

— Така ж мені від вас плата? — простогнала покривджена мати.

— Хочеш плати? На ось! І забирайся звід-

сіля! — крикнула дівчина і ткнула їй у руки каменюку.

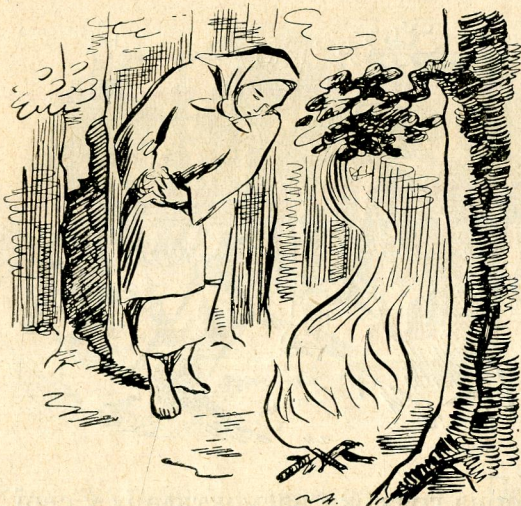
— Боже! — зойкнула Оксана і вхопившись за голову, побігла. Перебігла село і поля, і темний ліс і вбігла на стежину серед трясовиння.

— Заро, Заро! — кричала ще здалека — віддай мені серця моїх дітей!

Але на островці не було нікого, лиш під дубом догоряло багаття, а по лісі лунав крик сови. Тоді Оксана підняла горючу гілку і сміло пішла трясовинням шукати серцець своїх дітей.

І досі темними ночами можна бачити, як блудить вона трясовинням з горючою гілкою в руці...

— Блудний вогник! — шепочуть трівожно прохожі і кладуть на собі знак хреста святого... *Т. Білецька.*

Пісня й діти.

Чи то з гаю, чи з лісочка,
Чи це з гір,

Прилинула співаночка
В шкільний двір?
Прилинула, заридала,
До діточок припадала
Пісня з гір.

Діти: А що тобі, пісне, що то,
Що дріжиш?
Маєш в горах срібло, золото,
Здовж і ввиж.
Що листочок — то позлітка.
А ти плачеш, як сирітка,
Ти дріжиш...

Пісня: Скарбів, блисків не ба-
Що із них? [жаю,
Коли вмерла Весна в гаю
В блисках тих.
Гей, ховають вже Весноньку.
Насипають могилоньку
З листків тих...

Діти:
Не плач пісне срібнокрила,
Цить вже, цить!
Бо не вмерла Весна мила,
Тільки спить.
Тільки тихо вснула в гаю.

Листочки її вкривають —
Вона ж спить.

Пісня: А як прийде Зима біла
В сирій млі —
Як розпустить сніжні крила
По землі.

Діти: То стрясе із них перинку
Спове Весну, як дитинку
У теплі.

Пісня: А що маю я робити
В зими час?

Діти:
Прийдеш, пісне, межі діти,
Поміж нас,
Зробим тобі гренджолятка,
Візьмем тебе на санчатка,
Йди до нас!

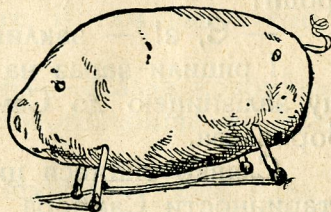
Пісня:
А як теплий вітрик злине
В поле, в гай,
Ясним оком сонце кине
На наш край.

Діти:
То підемо в днину ясну,
Розбудимо Весну красну
Й увесь край!

Марійка Підгірянка.

Свинка з бараболі.

Виберіть гарну подовгасту бараболю,
обмийте її чисто, відтак зі споду встро-
мийте чотири патички з сірників, по
боках зробіть очі з соняшникових зер-
нен, а ззаду причепіть хвостик із зе-
леного біла і свинка готова.

ХТО ще не вирівнав передплати за рік 1936 — то нехай
це зараз виконає!

17. До Борислава.

Побут у Старяві добігав уже до кінця. Та Славко, що вже привик до мандрівок, і ті товариші, що були з ним на мандрівці в горах, не могли вже спокійно сидіти в оселі. Вони раз-у-раз просили п. Боринського:

— Ходім ще кудись на мандрівку.

А пан Боринський їм на те:

— Ну, добре, та куди ж хочете йти?

А Славко зараз:

— Тут недалеко є Борислав з копальнями нафти! Як би ми так туди поїхали?

Пан Боринський задумався, а по хвилі відповів:

— Добре, хлопці! Та як хочете, чи може залізницею поїдемо?

Хлопці закликали:

— А навіщо нам залізницею?! Це коштує гроші! Або то що — ми не маємо ніг? В нас ноги здорові!

Так — відповів п. Боринський — а всеж таки зі Старяви до Борислава трохи за далеко, а часу вже не багато — це ж до 90 км. То хіба зробимо так, частину дороги поїдемо залізницею, а частину пішки! А є в вас гроші?

— Є, є! — закликали хлопці.

І рішили зараз на другий день рушити в дорогу, спершу залізницею до Самбора, а з Самбора вже пішки до Борислава.

Славко тішився цим, що в Самборі могтиме оглянути старинности Самбора, а передусім церкву з давніми гробівцями.

І справді, коли приїхали до Самбора, то оглянули все. Найдовше задержалися в церкві. О. парох казав, що цер-

кву думають обновляти, то мабуть треба буде відкрити й усі гробівці*).

— То буде цікаве для наших учених істориків і археологів — завважив на це п. Боринський.

З Самбора пустилися в дорогу вже пішки.

— Перед нами понад сорок кілометрів! — говорив п. Боринський, — то як на ваші ноги найменше десять годин ходу. Розложимо собі цих сорок кілька км. на два дні — по 20 км. денно,

З Самбора пішли до Кульчиць.

Пан Боринський говорив:

— Кульчиці — це старе шляхотське село. Відсіля походив цей славний Кульчицький, що брав участь в обороні Відня 1683 р. і був основником першої каварні у Відні.

По яких чотирох годинах ходу були в селі Дорожеві.

На горбку „Дубина“ бачили руїни василіянського монастиря, а побіч них каплицю. Тут спочивали годину, розвели ватру і зварили собі обід.

По обіді, десь біля 4-тої години, хлопці хотіли ще йти далше, але п. Боринський сказав:

— Тут, хлопці, ночуємо! Зробили ми вже половину дороги — то досить з вас!

— В Дорожеві половина дороги! — завважив Славко.

Цей Славків дотеп розсмішив усіх.

П. Боринський ще й тому хотів ночувати в Дорожеві, бо мав там шкільного товариша. На ніч розмістилися в стодолі на сіні. Спали дуже добре. Раненько, по сніданні, рушили в дальшу дорогу й на полудне були в Дрогобичі.

18. Оглядини Дрогобича.

— По обіді до вечора оглядатимемо Дрогобич, потім підемо до мого доброго знайомого й там заночуємо — сказав п. Боринський.

— Нам добре з п. Боринським — сказав котрийсь із хлопців, — бо він має всюди як не товариша то знайомого й ми маємо де ночувати.

— А як я вибрався був на прогульку сам один — хвалився Славко — то навіть хоч не мав знайомих, то

*) В цьому році справді взялися до перебудови церкви й відкрили старинні гробівці під церквою. Найшли там кістяк архієпископа Атаназія Шептицького й інших покійників. В „Ділі“ ч. 193. з 28 серпня 1936. є точний опис цього відкриття.

стрінув завжди добрих людей, що мене переночували та гостили...

Пан Боринський знав уже зо Славкового оповідання, як Славко їздив залізницею та сказав із усміхом:

— Так, такого малого як ти, то кожен переночує, але старший то вже мусить у місті заїздити до готелю, а в селі теж треба за нічліг платити, коли нема знайомих.

П. Боринський говорив про Дрогобич:

— Дрогобич, старинне українське місто. В часах, як тут панували наші князі з роду Ростиславичів і Романовичів, це місто називалося Бич. Татари, в часі першого наїзду на нашу країну за короля Данила, спалили це місто до тла. По якімось часі мешканці відбудували його і назвали Другий Бич. З тої назви повстала відтак теперішня назва: Дрогобич. З часом місто було підупало, аж від 60 рр. минулого століття знов почало зростати. А допоміг йому до цього сусідний Борислав, коли там відкрили копальні нафти та земного воску.

Пішли на ринок. Тут оглядали насамперед старинний костел.

— Цей костел — говорив п. Боринський — збудував король Ягайло 1392 року. Це найстарший костел по львівській катедрі в готицькому стилі.

Біля костела бачили вежу.

— Ця вежа з давньої стрільниці — говорив п. Боринський. — Тепер у ній є похоронна каплиця. Старинна є теж церква оо. Василіян — говорив п. Боринський — коли йшли попри цю церкву на передмісті „Горішна Брама“. — Це був колись костел оо. Кармелітів збудов. в р. 1690. Цісар Йосиф II покасував багато монастирів, то дав цю церкву Василіянам, бо вони удержували тут народню школу. Пішли далше на передмістя „Завежа“ оглядати славну старинну деревляну церкву св. Юра.

— Ця церква з XVI ст. Її вважають найкращою деревяною церквою в Галичині. Фрески в церкві з р. 1691. Це є друга така стара церква в Дрогобичі Воздвиження св. Хреста (з р. 1661) на передмісті „Зварич“. Це передмістя називається так тому, бо тут виварювали сіль із солоної води т. зв. солянки, а тих, що виварювали сіль, називали „зваричами“. Сіль виварювали тут здавен давна, ще за наших князів.

Пішли ще оглянути й інші церкви, а саме: св. Параскеви, а на Лішнянському передмістію церкву Преч. Богородиці, а вкінці церкву Преобр. Господнього на передмістію „Задвірне“.

Потім оглядали ще державну бензинярню біля залізничного двірця, збудовану 1910 р., в якій чистять (дестилують) нафтову ропу з Борислава.

— Нафтову ропу — пояснював п. Боринський — спроводжують сюди з велетенських збірників у Модричі та Дуброві рурами.

Відтак пішли всі ще до монастиря оо. Василян, щоб оглянути його. Всі хлопці знали, що в школі, яка тут існувала, вчився наш славний поет Іван Франко.

По огляненню Троїцької церкви і монастиря пішли всі на спочинок, щоб ранком, скоро світ, рушити в дальшу дорогу до Борислава.

19. В Бориславі.

Дивно представився їм Борислав уже здалека. Він представився їм як ліс веж і великих баняків (збірники ропи). Домики, що там стояли, виглядали нужденно, брудні й занедбані.

— Таких нужденних і брудних домиків не знайдете ніде в Галичині.

— Та й головна вулиця тут болотниста — зауважив Славко. — Мабуть тому дали тут хідники з дощок, бо камінні втопилися б у болоті.

— Взагалі весь Борислав разом із Тустановичами та Волянкою, що творять одну громаду, виглядають радше на якийсь табор, як на місто. Так і здається, що ті люди, що тут осіли, станули тут на спочинок, а потім звинуть намети й рушать далше. І справді багато людей, навіть робітники, стараються, коли доробляться грошей, тікати відсіля. Називають його „пеклом“. Як будете старші, прочитаєте собі гарні „Бориславські оповідання“ Івана Франка та його повість теж із життя Борислава п. н. „Voie contractrice“. Іван Франко саме малює нам страшне бориславське пекло, визиск власників нафтових теренів багатими чужинцями. Сливе всі нафтові поля повинаймали чужинці: німці, англійці, французи, бельгійці й американці. Українців, власників нафтових шибів, небагато. Гарні оповідання

з життя Борислава писав також Степан Ковалів, що підписувався деколи: Степан Пятка. Він був довгі літа директором школи в Бориславі, то знав добре те життя — говорив п. Боринський.

Оглянули теж копальні земного воску. Відтак пішли на залізничу стацію, що виглядала немов подротована рурами, що ними плине ропа зо збірників у цистерни (залізничні вагони, мов великі бочки на нафту).

Вечором радили над тим, як вертатися в табір. Рішили до Самбора їхати залізницею, а з Самбора йти пішки. Так і зробили. Тепер могли оглянути добре Фельштин із його старинними будівлями (які перше бачили тільки з поїзду) та гробівці родини Гербуртів.

Антін Лотоцький.

В школі на павзі.

Вже вакації скінчились —
Дармувати дальше годі —
Діти в школу посходились,
Забавляються в городі.

Війтова дочка Катруся
Стала собі в середину,
Вона горда, бо матуся
Дала їй нову хустину.

Кругом неї всі дівчата
Вються кругом як віночок —
Та скінчиться гра уся та
Як задзвонить лиш дзвіночок.

Олесь Чмелик.

Найкращий приятель.

Зібралися горобці на старій липі перед заходом сонця на раду. Цвірінькають, гомонять, скачуть з гілки на гілку. А найголосніший за всіх старий горобець Цвіркайло:

— Доки будемо це терпіти, панове громада? Адже горобцям уже життя нема! Для всіх весна, для всіх літо, тільки горобцям озирайся, щоб хто тебе з рушниць не поцілив чи у сільце не заманив, коли схочеш чимось пожитися. Оце на грядках уже просо повисипалося, тільки б ним поласувати, а тут тобі господар або його діти щохвилини заглядають у город і нас полохають. Недобре діється, панове громада! Треба знайти на це якусь раду. Земля родить для всіх! Чому ж нас мають люди кривдити? Адже в нас теж малі діти сидять голодні в гніздах...

— Правда! Правда! — зацвірінькали хором горобчики, перескакуючи з гілки на гілку. Один до одного підлітали, радилися та сперечалися.

А тимчасом у хаті, що стояла під липою, за столом сидів господар і скаржився своїй жінці:

— Просто сил уже немає, та й часу мені бракує... Адже стільки роботи в полі, при хаті, а тут мушу ще й проса від горобців пильнувати. Просо вже стає щодень спіліше, а це горобцям тільки подавай. Тепер будуть налітати щораз частіше. Далєбі, не знаю, що вже мені робити...

— Який-же ти дивний! — сказала господиня. — Чого ж тобі самому пильнувати проса? Зроби страхопуда й постав його в просо і будеш мати спокій. Ні один горобець не підлетить тоді до грядок.

Послухав господар. Вийняв з комори якусь стару свитку; на поді знайшов свій старий капелюх; господиня дала старого рушника. Взяв господар дві тички, звязав їх навхрест, напняв на них стару свитку, настромив зверху капелюх, старим рушником перевязав шию, так, наче б хтось дуже холоду боявся. Страшний вийшов з того опуд. Взяв його господар тай смерком виніс із хати й заткнув посеред грядки з просом.

— Ото, вам, маєте! — сказав, хитро підсміхаючись в сторону липи, — побачимо, як то ви завтра заспіваете, милі горобчики.

Пройшла ніч.

Прокинулися ранком горобці на деревах, у садках, під стріхами, стрепенулися, повискубувалися та гайда на просо.

— О, матінко! — ще не залетівши до проса, зацвірінькали горобці один до одного і чимскорше завертали на липу.

Тихо-тихесенько присіли на гілках і тільки поглядали вниз на грядку.

— От тобі й маєш! — зітхала стара горобчиха-Шепелиха.

— Ото дочекалися! — відіззався Цвіркайло. — Ми нарікали, що господар нас щохвилі виходив полохати, а тепер маємо гостя, що стоятиме по цілих днях і з грядки не зійде...

— То кого ж ти винуватиш? — зачирчикав молодий горобець-Стрибунець. — То ж ти сам перший підмовляв нас до нарікання та ще й бунтуватись велів проти господарів.

— Тихше, тихше! —

хтось зачирчикав з верхньої галузки, — глядіть, як він руками махає.

Усі глянули вниз. Повівав вітрець і погойдував кінці страхопудових рукавів, що звисали з тички.

Великий страх найшов на горобців: ще ніколи нічого так страшного не бачили. Забули й про голод і за те, що десь високо в синьому небі кружляв шуліка і що варто булоб б десь глибше в листя заховатися перед його хижим зором.

А тимчасом господар спокійно виїхав собі на поле, а господиня пішла прати білля на річку. Діти пігнали гусей на ставок. Ніхто не пильнував уже проса й ні одному горобцеві навіть на думку не прийшло, щоб злетіти на грядку. Так пройшов день.

Знову сонце заходило й знову жовто-рожевим промінням озолотило хату й липу над нею. Горобці хотіли знову своїм звичаєм зачати гамірну раду, але зиркнули вниз, на страхопуда, втихли й мовчки засипляли.

І так минали дні за днями. Просо достигало, а над ним гойдалося страшне опудало. Ніхто з господарів не пильнував уже города, бо надходили жнива й досить було праці на полі.

А вітер щодня таксамо погойдував рукавами старої свитки, так само сидів на тичці капелюх, так само, — чи то вдень у спеку, чи смерком, — була обмотана шия опудала. Ніщо не зміналося.

І горобці, які щодня з жалем дивилися з дооколішних дерев на просо, також зачали цю незмінність запримічувати.

Ще трохи — а почали знаходитися між ними ризиканти. І ото — хтось, стрибнувши з високої гілки, пролітав стрімголов понад самим страхопудом; хтось інший знову, кружляв довго кругом грядки; поволі ціла громада зачала сідати, замість на найвищих гілках, на дещо нижчих, потім сідали на пліт і приглядалися страхопудови з кілків.

Стоїть, з місця не рухається, а проте — страшно...

Хоч з голоду помирай, — така вже біда прийшла на горобців.

— Це все через Цвіркайла! — почали бунтуватися горобці. — Або нехай нам тепер знайде що їсти, або — геть із старим недорайдою!

Побачив старий Цвіркайло сердиті дзьобики, що його вже бити хотіли, тай каже:

— Я завинив, панове громада, то я й відпокутую! Зараз побачите. Вже від двох днів мені здається, що цей страх на просі якийсь дивний. Спробую його виполохати. Полечу і сяду йому на капелюсі. Якщо він на правду не страшний, то він нічого мені не зробить; може навіть образиться й забереться звідси. Коли ж це на правду біда, то хай я уже один згину, але зате ви всі будете знати напевно, що треба звідси тікати — й десь інде на світі прожитку шукати. Прощайте!

Це сказавши, Цвіркайло мигом злетів з липи й сів на страхопудовім капелюсі.

Аж ойкнули з переляку горобці. Але Цвіркайло сидів і ніщо злого йому не сталося.

— Дивіться! — закричав якийсь горобець — Цвіркайло перелетів і сів уже на руку! О, вже на другу!

— Гайда! Гуртом на просо! — заверещало в гілках і сіра гурма розцвірінканих горобців злетіла градом на градку.

Їли, бенкетували за всі дні, сміялися. Молодь доказувала. Не хотіли вже їсти абищо, а вишукували найповніших кицьк проса.

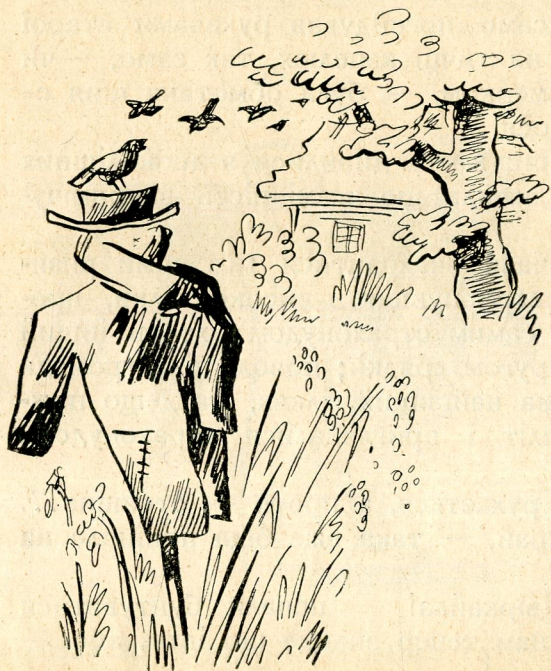
Втомившись біля їди, злітали з проса й сідали шнурочком на пліт спочити. Вітрець погойдував рукавами свитки, але ніхто вже того не боявся. Смішно було горобцям і соромно, що не пізнали відразу свого приятеля й уважали його за ворога.

Цілий день бенкетували горобці в просі. Нарешті, ситі, злетілися перед заходом сонця знову на липу. На radoщах галасували, як ще ніколи досі.

— Панове громада! — верещав старий Цвіркайло, — минули лихі часи. І горобці, нарешті, мають своїх приятелів. Називаються вони: страхопуди — але серце в них добре. Подивіться: ані разу господар не вийшов на город від того часу, як цей страхопуд на нім станув. — Страхопуд — це найкращий приятель горобців!

— Хай живе страхопуд! — зверещали горобці, аж липа зашелестіла.

Щось там ще махав крилами Цвіркайло й хотів говорити, але горобці його закричали. Кожний сам мав про щось говорити; кожному тих кілька днів сумної мовчанки видалися віком.

Накричавшись, горобці міцно позасипляли. Один Цвіркайло не міг найдовше заснути. Радість, що так добре все вдалося й що це він був такий відважний, не давала йому спати.

Багато думок роїлося йому в голові й хотілося говорити, повчати молодших. Тому то й прокинувся Цвіркайло найраньше і зараз-же виголосив до горобців довгу палку промову:

— Панове громада! Не те страшно, що страшно, а те страшно, чого ми боїмося! А боїмося ми найчастіше того, чого не знаємо. Отже, завжди треба старатися як-найкраще пізнати все, що видається нам страшним, а тоді побачимо, що на світі не стільки страхів, скільки ми собі їх уявляємо!

— Правильно! — зацвірінькали горобці хором і полетіли пізнавати всіх опудів, що стояли на городах та в полі.

І тому то так мало тепер є загонів, по яких би не товклися горобці, хоч так багато є на них усяких страхополохів. Люди не довідалися ще: в чім таємниця, бо не були на тій горобячій раді.

І ми, читачі „Світика“ — на зрадімо цієї горобячої тайни, бо й горобцям теж жити треба.

Авенір Коломиєць.

Азбука.

А, а, а — вже літо мина!..

Б, б, б — осінь сумно йде,

В, в, в — стелить лиш журбу,

Г, г, г — бо туй, туй зима...

Г, г, г — дитятко мале,

Д, д, д — у школу піде,

Е, е, е — книжечку візьме,

Є, є, є — тай ще писальце,

Ж, ж, ж — сяде на перед,

З, з, з — вчитисьме прикмет.

И, и, и — вчись дитятко, вчи...

І, і, і — всі ті мудрощі —

Ї, ї, ї — здадуться тобі —

Й, й, й — не буде турбот,

К, к, к — хоч школа тяжка,

Л, л, л — навчишся чисел.

М, м, м — зі школи підем,

Н, н, н — де луг той красен

О, о, о — цвіток нарвемо...

П, п, п — хоч всі вянуть вже,

Р, р, р — бо осінь тепер...

С, с, с — запах їх вже щез,

Т, т, т — та зірвемо ще

У, у, у — вязанку малу,

Ф нарвем — білих хризантем

Х, х, х — ось наша журба,

Ц, ц, ц — що зима прийде,
Ч, ч, ч — тепло забере,
Ш, ш, ш — сонця не найдеш,
Щ, щ, щ — як сніг не мете,

Ю, ю, ю — плакати не буду,
Я, я, я — хоч чобіт нема —
Б (м'який знак) — хай буде і так.
 Іванка Трешневська.

Степан Король.

ЗГОДА БУДУЄ. *)

Сценічна картина з життя сільських дітей в 3 діях.

Дієві особи:

Петро, Степан, Остап, Гриць, Іван, Панас, Семен, Маруся, Олена, Софія і Анна — діти-пастушки з галицького села літ 9—12; довільне число хлопців з волинського села. Волиняк Охрим — літ 50.

Річ діється літом 1918 року на межі між Волинем а Галичиною, при давній австро-російській границі.

ПЕРША ДІЯ.

Сцена представляє в глибині частину ліску та широке пасовисько. На переді кілька природних кущів побіч яких лежать річі сільських пастушків. Хвилями чути голоси дітей — одних з ліску, а других з поля.

На сцені вештається кількох хлопців, які готовлять цеголки до битки з хлопцями-пастушками з волинського села.

Остап (дивиться у далечинь): Здається, москалі не ведуть ще пасти коров. Не знати, чи багато їх нині буде? Чи більше від нас?

Гриць: Ну то що, як буде більше? Нехай буде скільки хоче — ми їх і так не боїмося! Не допустимо їх і нашого «фестунка» (показує на лісок) вони не здобудуть. У нас муніції багато! (показує на куски цегол).

Остап: Та ще більше буде, як Іван і Семен принесуть з «посту» цегол! А коли ще Скальний Петро прижене нині корову пасти, то таки зовсім не боїмося москалів.

Степан (який майстрував далі вітрак): Хто знає, чи Петро схоче битися! Він любить забаву у військо, але дуже не любить, як хто кидається цеглами...

Остап (живо): А в неділю то бавився з нами у війну. Був навіть старшим...

Степан: Е, в таку війну, що кидаються ріпаками!

Гриць: То, хиба він такий боягуз великий?

Степан: Петро боягуз? Ха! ха! ха! Та він у ночі в дванадцятій годині не боїться піти на цвинтар. Не зі страху він не кидається — лише у книжці вчитав, що то не гарно битися камінням. А в нього книжок багато — ціла шафка! Петро читає багато, бо казав мені, що хоче бути студентом, як війна скінчиться.

*) Цензуровано в золочівському Старостві в дні 12. V. 1931.

Остап: Так, як його брат Василь.

Степан: Так! так! Його брат вчився в гімназії в Бродях, а тепер є при війську офіцером.

Остап: А де він стоїть тепер? Не знаєш?

Степан: Петро казав, що десь на Україні. Писав звідам і пише, що в них командирку говорять по нашому.

Гриць: Як по нашому?

Степан: А так: на »габтах« кажуть »позір«, а на »рут« — »спочинь« *(при тім виконує відповідні рухи)*.

Остап: Ага, я собі пригадую! Минувшої неділі, як ми бавилися у військо, то Петро трохи так навіть командував. Але деяким хлопцям це не подобалося... — Казали, що по німецьки краще командирка виходить...

Степан: То зле, що не хотіли — бо прецінь своя сорочка ближча тіла — як то нераз мої дідо приказують... *(Дивиться в далечинь)* Хлопці! — здається мені, що Петро веде корову пасти!

Гриць *(втішно)*: Так, так, це він; то їх корова!

Хлопці: Ой, жене! Петро жене! Нині, то певно війну виграємо з закордонцями!

Степан: Якщо Петро схоче битися!

Гриць: А минувшої неділі, то воював і був найвідважніший!

Степан: Е ріпаками — але цеголками ніколи!

Гриць: З москалями *(показує)* схоче!

Степан: Петро їх навіть не зве москалями. Він каже, що вони *(показує)* і ми — то одна родина. Так його брат казав. Так і в книжках пишуть...

Гриць: Але хлопці, як Петро схоче воювати, то ми його виберемо старшим! Добре?!

Остап: Та певно, що так! Він команду знає та »егзицирку« добре вміє.

Гриць *(радісно)*: От тодіб ми грали! грали! *(цмокає)*. Тільки цегол у нас, а київ що! От, Іван і Семко несуть цегли, аж по землі мішок тягнуть!

Остап *(киває рукою)*: Скорше, хлопці, скорше, бо треба бити цеглу! *(Іван і Семен входять зігріті)*.

Іван: От і ледви приташили!

Остап: Але багато. Я не сподівався, що ви такі сильні!

Семен: Або ми що — не хлопці?

Остап: А тепер побемо цеглу і гайда »на фронт«.

Іван: Та ще закордонців якось не видно!

Остап: Але все одно, треба бути готовим! За хвилю підете на »патроль« — аж там, *(показує)* де дівчата пасуть корови. Ви, вразі чого, будете боронити коров, як москалі підійшлиб.

Іван: Е дівчата, то і так не дадуть заняти коров, коли з ними є Маруся?

Степан: А що ж ви гадаєте, що Маруся буде битися цеглами? Вона жалує й мушки вбити. Вона так само, як Скальний Петро каже, що закордонці це наші брати, бо говорять так само, як ми.

Іван: Аво кажуть: «ну да», «нічево», «харашо», «маладец». А цеж прецінь не понашому!

Степан: Так їх навчили. В них у школі то все було по московськи.

Остап: Але їх щось нині довго не видко!

Гриць: Приженуть, не бійся, приженуть. Вони аж по полудні виганяють худобу пасти.

Іван: А знаєш чому?

Семен: Бо довго з рана на росі пасуть! І тому — а друге, що їх корови дуже мух бояться.

Гриць: Ага, їх корови молоді. Вони з ялівок повигодовували, як з Росії тамтого року вернулися.

Іван: І старі також бояться мух.

Степан: Але Петро чомусь довго до нас не приходить. Певно якусь цікаву книжку читає...

Остап: Письменний! *(Наївно)*

Степан: Але тому і на старшого надається, бо при війську всі старші мусять бути письменні.

Гриць: Та то правда! Можеб його закликати? Петре! Петре! *(Дехто з хлопців рівнож кличе та киває рукою!)*

Всі: Вже іде!

Степан: Хлопці! Але його за старшого вибрати всі як один.

Всі: Добре! Добре! *(Входить Петро)*

Петро: Здорові були, хлопці! А в що бавитеся?

Остап *(показує на цегли):* Та диви! На війну з закордонцями збираємося. Нині вже другий раз будемо битися!

Гриць: А так! Вчора, хоч перший раз зачали, але ми кропилися, а кропилися... Я дістав лише одну цеголку в руку — але поцілив щось трьох!

Хлопці: І я! І я!

Петро: І за віщож бетеса, чи не за пасовисько?

Всі: Так, так!

Гриць: Вони нас не пускають там дальше пасти. Один вдарив мою корову.

Остап: А пасовисько двірське, Пан, що то його поле, втік до Росії ще тоді, як москалі втікали від «наших». Отже вільно всім пасти.

Гриць: А чомуж спокійно не дадуть нам пасти?

Петро: Бо і ви самі спокою не хочете!

Остап: Зпочатку прозивалися; вони на нас, а ми на них. Потім і кидати камінням почали.

Петро: А видите, що і по вашій стороні є вина. Тому раджу вам не давати причини до битки — а лишиться хіба частина їхньої вини. А частину то скоро усувається!

Степан: Правда! Правда. Можна усунути!

Всі: А як?

Петро: От як: треба собі сказати, що то не розумно битися, бо треба мати серце над усім живим, «бо життя для кожного — це скарб і нема нічого вартнішого над нього».

Гриць: Москаліж не наші! Чи не памятаєте, як москалі в нашім селі грабили й палили?

Петро: Волиняки не є москалями! Вони і ми — то один нарід, так мені брат казав — тільки, що їх забрав був москаль під своє панування і назвав їх «руськими», а нас забрав австрійський цісар.

Остап: А чи то правда, Петре, що твій брат має на урльоп прийти?

Петро: Так! Сподіємося його кожного дня. Позавчора про це листом нас повідомив.

Гриць: А де він стоїть тепер?

Петро: На Україні, далеко за Києвом.

Остап: Чи то правда, що в них при війську командують по нашому?

Петро: Правда! Брат пише, що на Україні є українська влада. У Києві є гетьман — такий, як колись був Хмельницький.

Гриць: То там вже війни нема?

Петро: Кров дальше летється. Є там ще такі люди, що хочуть назад царя — і тому між собою б'ються.

Хлопці: Як — свої?

Петро: Та так!

Хлопці: Як-жеж це так?

Петро: А ви як робите, га? Чи ви не б'єтеся зі своїми братами з заграниці (показує). Волиняки прецінь не москалі, а українці!

Степан: Дійсно — це гріх проливати людську кров.

Петро: А вжеж, що гріх! Не повинно так бути і між нами, хлопцями.

Степан: Правда, хлопці, що не повинно так бути?

Всі: Не повинно!

Петро: А от і ви не одному цеголкою спустили кров з носа або голови, — тай вони і вам це робили. А не робили б ви певно цього, колиб ви інакше думали.

Степан: Правда, хлопці, що не будемо вже битися?

Всі: Не будемо!

Петро: Коли так — то нехай живе згода з волиняками!

Хлопці: Нехай живе-е-е!

Гриць: А щож зробимо з цеглами?

Остап: Цегли повикидаємо на всі чотири вітри, а дівчатам треба сказати, щоби перестали боятися, бо битися вже не будемо!

Іван: А як вони нас будуть зачіпати?

Петро: Ні! Як ми на їх частку не поженемо худоби, то вони нас не будуть займати!

Степан: А вжеж, що так!

Іван: Та так!

Петро: Замість братобійчої війни ми краще у щось забавимося та поспіваємо!

Хлопці: У військо! У військо! (Плескають.)

Степан: Петро старшим буде! Згода?

Всі: Згода!

Остап: А тепер розкинути цегли на чотири вітри!

Іван: А на п'ятий шум!

Гриць: Де перець росте!

Петро: Я порадив би вам: що зробити з цеглай — лиш не знаю, чи ви на це згодитеся?!

Всі: Добре — згодимся! Кажі!

Петро: Краще цей груз вжити на щось хосенного. От, занесім його на дорогу та висипмо в цю яму, де то болото рідко коли висихає. А от скоро жнива будуть, а люди снопи возитимуть...

Гриць: Та з нашого села ніхто тамтуди не буде везти снопів.

Степан: А волиняки не наші брати?

Гриць: Та правда!

Петро: А братови, як що доброго робиш — то здається краще і солодше чим мід з колачем їсти.

Остап: Ну, то гайда хлопці до роботи! Берім цегли та несім у тую болотнисту яму!

Гриць: І неодного чорта певно випудим з неї...

Іван: Не буде мав уже де ночувати. *(Хлопці складають цегли і каміння до мішка).*

(Входять: Маруся і Олена)

Маруся: Як на таке діло йдуть цегли, то й ми вам поможемо!

Гриць: Ми без вас наносили, натовкли, то без вас і занесем!

Маруся: А ми з »посту«^{*)} візьмемо, а понесемо і то кілька разів поки не засиплемо тої болотнистої ями.

Остап: Але більше від нас не занесете! Нас більше — то раз — і ми хлопці — то два — а від вас ми сильніші — то три!

Петро: Як ви такі всі сильні и охочі до діла — то ту яму засиплемо напевно.

Всі (радісно): Засиплемо! Засиплемо! А потім будемо маширувати!

Петро: І стрілецьких пісень будемо співати!

Всі: Тож скоро! Скоро до діла!

(Збирають цеголки і несуть до ями).

Занавіса паде.

Коза - Дереза.

Похилилася до долу
Зелена береза...
Бо їй листячко обгризла
Козонька - Дереза. —

Ще й ріжками поорана
Коронька біленька...
Кізка шкоди не робилаб,
Якби... не дурненька...

Іванна Трешневська.

Не чується добре...

— Чому не йдеш уже до школи, Славку? — питає мати свого сінка рано, як на годиннику доходить вже осьма.

— Не можу мамо!

— А то чому?

— Бо не чуюся добре!

— Де не чуєшся добре?

— В школі! — відповів Славко.

^{*)} Постом — називалися приграничні московські касарні.

Марійка Кузьмович-Головінська.

ГОРБАТЕНЬКА МАРИНЯ.

(Продовження).

3. Молитва за мамусю.

В городчику Марині було багато нарцизів. Вони гарно розцвілися, а їх запах стелився по цілім городчику.

— Як ви знали коли розцвітися! — тішилася Мариня і ножиком стинала їх та складала у китицю.

Того дня був „День Матери“; вона рвала їх для мамусі тих дітей, з якими бавилася. Мариня дуже любила мамусю тих дітей, бо не жаліла для неї теплого слова і тому привязалася цілим серденьком до неї. Сьогодні хотіла бодай цією китичкою виявити те своє почування тай раділа запашними нарцизами.

— А може ще не приїхала? — подумала Мариня, бо знала, що мама дітей виїхала була на кілька днів до Львова.

— Е, ні! Певно вже є — потішала себе й пішла до дітей.

— Нема мамусі, Мариню! — жалувалися сумні діти. — Вчора прийшов лист зі Львова, що мамуся приїде аж за два дні.

З жалем глянула Мариня на дітей та на свою китицю цвітів.

— Ми також назбирали багато, багато фіялок, бо мамуся дуже їх любить.

Та треба було потішати дітей і Мариня сказала свою думку:

— Побажаємо мамусі, як приїде... Назбираємо тоді свіжих квіток, а ті квітки дамо Божій Матінці в церкві... Добре?

— Але ти підеш з нами?

— Підемо всі!

Поскладали гарно китички. Серденька дітей живо билася, як вони йшли до церкви.

Церква була відчинена, бо незабаром мало зачатися травневе Богослуження.

Спокій і тишина в церкві зразу онесмілювали дітей, але це тревало тільки хвилинку. Кожне з дітей поклато свою китичку на білий обрус і шептало тихенько:

— Це складаємо за нашу мамусю... за її здоров'я. Ти, Мамусю Божа, хорони її в дорозі від усього злого...

Мариня помолилася ще за свою маму, за її душу, як почали люди сходитися на Богослуження. Діти стали сміливіші. Співали разом з Маринею, додавали ще й свої просьби-молитви, захочені у сміхом Божої Матусі. Вони навіть осмілилися зовсім і просили:

— Мені мамуся обіцяла сцизоричок і пилочку — пригадай мамусі це все — бо може забуде... а я так чекаю!

— просив Богданчик.

— Я маю дістати нову ляльочку! — пригадувала Талюся.

— Щоби мамусі стало грошей на це все... коби ще й ляльочку у капелюшку — шепотіла Даруся.

— Коби скоро приїхали і були здорові усі, тай дозволили мені все бавитися з ними — просила Мариня.

Талюся вже змучилася тай сіла побіч Марині на ступні. Її очка кліпали, кліпали тай стулилися і вона заснула. Її снілася ляльочка...

— Талюсю ходім до дому — просила Мариня.

— А ляльочка є? Є вже мамуся?

— Ні, ще нема... Ти спала... Ходім, мамуся скоро приїде..!

І взяла її за одну ручку, а Даруся за другу тай ви-
йшли з церкви.

А яка радість була, як мамуся приїхала і не забула
нічого купити дітям. Вона навіть купила малі рискалики
й путеньки, а Мариня дістала гарну книжечку. (Далі буде).

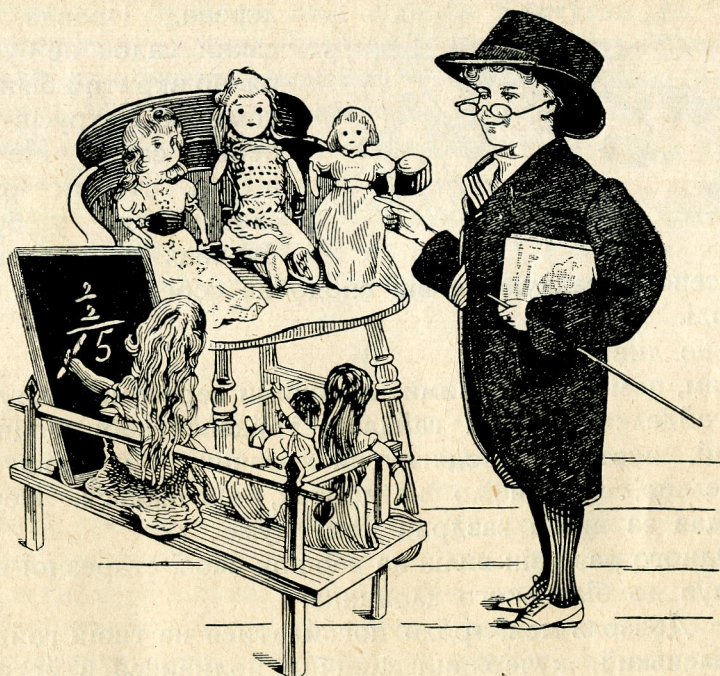
Славцьо — інспектором.

Славцьо незлий то хлопчина,
Він і пильний і статочний,
Та, звичайно, як дитина —
Він часами є збиточний.

Раз прийшов інспектор з міста, -
Бо хотів напевно знати:
Чи всі діти геть до чиста
Вміють добре рахувати.

Славцьо наш в рахунках часом
Слабше дає собі раду —
Тож був караний тим разом
І пізніше вернув в хату.

Тож він добре вже затямив
Інспектора — ну й для того
Він вдає перед ляльками
Пана »шпехтора« самого.

Капелюх взяв татка з хати,
Паличку, плащ й окуляри —
Каже лялькам рахувати,
Грозить, що завдасть їм кари.

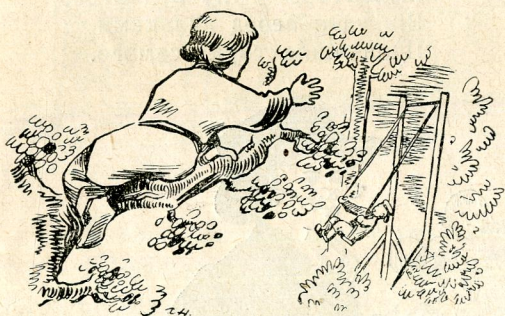
Та одно лиш неподібне
Тут до школи — бо на лихо:
Славцьо збитки робить здібний,
А ляльки всі сидять тихо...

Олесь Чмелик.

Гойдалка.

I.

Петрусів садок був невеличкий, вишневий. Хоч був невеличкий, але в нім було дуже багато принадної краси. Були в нім старі вишні та багато й молодняку. Поміж вишнями росла буйна трава, а понад край, над шанцями, стояли такі високі та густі буряни, що в них Петрусь заховувався наче в лісі. За шанцем стояв великий панський садок. Дерева в нім були грубезні, високі, не овочеві. Поміж ними росла низенька зелена травиця. Були тут і доріжки посипані жовтавим піском. Петрусь не один раз закрадався до панського саду та бігав по чистих доріжках

босоніж. Його манили ці чисті доріжки, а ще більш ці грубезні високі дерева. Правда, панський садок не був так рясно вкритий білим квітом, як Петрусів вишневий садок. Не було в нім стільки різних сховків, як у буйних бурянах понад шанцем

Петрусевого садку, але він сподобав собі панський садок тай годі.

І не дивно!

Там, поміж грубезними, високими деревами, стояла чудова гойдалка. На цій гайдалці гойдався собі щодня біленький, чистенько зодягнутий хлопчик. Він умощувався в крісельце, що висіло на дротах, і гойдався. Петрусь підглядав за ним і заздрич йому дуже.

Одного разу він виліз на вершок своєї старезної вишні й гукнув до біленького хлопчика:

— Дозволь мені трохи погойдатися на твоїй гойдалці!

Біленький, кучерявий хлопчик подивився в його бік, нахмурич своє чоло й сердито відповів:

— Не говори до мене!

— А диви! А то чому?

— Бо ти — мужицька дитина й мені ти не товариш!

Петрусь замовк. Не знав, що на це відповісти.

— Від кого ти знаєш, що я тобі не товариш?

— Мамця мені про це говорила! — відповів хлопчик з гойдалки.

Така відповідь дуже вразила Петруся.

— Хіба я — що? Хіба я дурніший, або слабший від нього, щоб не мав бути йому за товариша? Або... хіба б я його не поборов, як би ми стали разом до змагу? Та він мене навіть не випередив би, коли б ми отак бігали до мети. А чи вмів він змайструвати такого вітрачка, якого я змайстрував собі? Або, чи він вилізе на найвище дерево так, як я? — почав думати собі Петрусь.

Він переходив у думках усі свої здібности й дійшов до переконання, що він не заслужив на таку відповідь, яку оце дістав від хлопчика з гойдалки. Постановив тому віддячитися йому за це.

Від цього часу він виходив щоранку зо своєї хатчини, заховувався в бурянах над шанцем і чатував на біленького хлопчика. І коли біленький хлопчик появився біля гойдалки та починав гойдатись — Петрусь кидав у нього грудками. На гойдалці знімався лемент. Тоді з великої панської домівки виходила стара пані, пригортала до себе хлопчика й питала, що йому сталося.

Петрусь не ждав аж його шукатиме стара пані в бурянах. Він побіг скоренько на вулицю і зникав у товпі дітей, що забавлялися під горбком при дорозі.

II.

Петрусь солодко спав на лаві під рядном. Йому снів-ся біленький хлопчик та його гойдалка. Вони вже ніби заприятимилися й Петрусь гойдався на його гойдалці з таким розгоном, що його підносило аж поверх дерев. Біленький хлопчик частував його й солодощами та запрошував до своєї хати, щоб показати йому там свої забавки. Показував йому маленького деревляного кріса, коника на колісцях, маленьке авто. І багато ще деяких забавок мав показати йому та... хтось відібрав Петрусеві цей сон. Хтось боляче сіпнув його за чуприну й неласкаво промовив:

— А вставай-но ти, харцизяко!

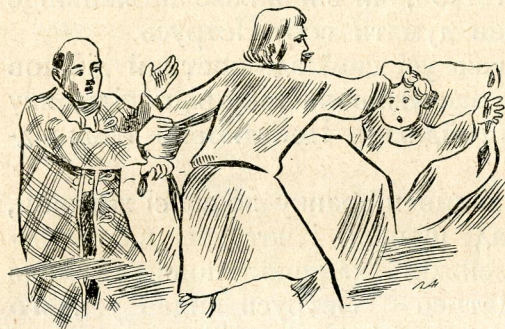
Він розплючив очі й побачив над собою грізне лице свого тата. Поза татом стояв лисий панок, загорнутий

в чудернацьку колірову плахту. Панок вхопив тата за руку й сказав:

— І навіщо так? Ви ще перестрашите дитину!

— Такого харцизяку ніщо не настрашить. — Ну, говори мені, чому не даєш спокою панському синкові? — звернувся грізно тато до Петруся, коли він звівся на ноги й протирав заспані очі.

Панкові такий допит не сподобався. Очевидно він був добрий панок, любив дітей і тому підступив до Петруся ближче й спитав його:

— Скажи мені, хлопчику: чи мій Кольцо не заподіяв тобі якоїсь кривди?

— Ні! — відповів Петрусь.

— А може він налаяв тебе?

— Й не налаяв. Він тільки сказав, що я мужицька дитина і через те йому не товариш...

— Коли ж це було?

— Тоді, коли я просив його, щоб дозволив мені трохи погойдатись на його гойдалці.

— Отже бачу, що ти, мій хлопчику, не є в нічому винний. Винуватий тут Кольцо, бо він тебе обидив. А за це, що він тебе обидив, матимеш у своїм садку таку саму гойдалку, яку має мій Кольцо. При тім пан погладив Петруся по головці.

І пан додержав слова. За два дні Петрусь уже гойдався на гойдалці в своїм садку. Вона була така, як і в панських садку.

Іван Яремський.

Виговорився.

— Алеж гарний ваш Івасик —
Гостя повідає,
Тай блакитні — як мамуся —
Оченьята має.

— А татові — каже мати —
Борідку і носик...
— А штанятка Петрусеві —
Додає Івасик.

Т. Дмитренко.

Картини зі «Світикового Альбому».

Українські школярики з Парижа.

Діти Української «Рідної Школи» в Парижі.
Позаду дітей стоять: п. Гораїн, відтак пані Гораїнова, що веде цю школу
і п. Косенко, а даліше 3 членів «Батьківського Комітету» цієї школи.

Гарна цих діток громадка,
Мов в віночку квіточки —
Всі ті хлопчики й дівчатка —
Українські діточки!

Це відразу вже пізнати:
Всі в народніх одягах —
Певно було у них свято,
Бо є радість в їх очах.

Так, було в них свято миле:
Закінчили рік шкільний,
А що пильно всі учились,
То й веселі всі вони!

Та в якій учаться школі?
То не з рідного краю!
В світ чужий загнала доля,
Ген в Парижі всі живуть.

Але в рідній школі вчаться,
Рідне слово їм святе,
Не на марне йде там праця,
Україна й там росте!

«Світ Дитини» й до них лине,
Любий, милий їм усім:
Євшан-зілля з України
Він приносить в кожний дім.

Кличуть серця їх без зміни —
Вслухайся лише в котре:
»Ще не вмерла Україна,
Ще не вмерла і не вмере!«

ЧИТАЧКИ сли б хто з вас бажав написати листика до цих ва-
й ших братчиків і сестричок у Парижі — то адреса
ЧИТАЧІ! до них така:

M-me A. Horain, 6 rue Gustav Royanet Paris, 18. France

З життя укр. дітей в Парижі.

Не знаю, чи всім вам, любі читачки й читачі, відомо, що в Парижі, столиці Франції, існує українська приватна школа, до якої ходять діти всіх тих наших Земляків з Великої Укваріни, яких лиха доля вигнала з Рідного Краю. Це наші ЕМІГРАНТИ, які вже кільканацять літ скитаються на чужині. Найбільша укр. КОЛЬОНІЯ наших Земляків існує в Парижі, де вони заробляють тяжкою працею на свій прожиток, а при тому творять тут культурні цінності і линути мріями над Дніпро, на рідну Україну — де тепер гуляє лю-

тий, червоний кат — Постишев, що нищить український нарід до тла.

Та хоч як нищить цей катюга наших Братів над Дніпром — то його діявольській роботі мусить прийти кінець, бо росте нове і сильне покоління, що поборе всі затії цього Антихриста і промостить Україні шлях до нового життя.

Те нове покоління — це українські діти, що розкинені судьбою по всім світі, вчать пильно і пригтовляються до праці для України.

І от українські школярики в Парижі (що їх маєте на світліні в тім числі газетки) з нагоди закінчення шкільного року в дні 28 червня ц. р. устроїли попис, на якому — крім чудових танків, ритмічних вправ, хорових продукцій і деклямацій — давали виставку сценічної картини Романа Завадовича пз. »СЕРЕД АНГЕЛІВ«, яка пройшла з великим успіхом і викликала велике вдоволення серед

родичів дівтори, а признання і зачудування серед чужинецьких гостей, що були на тому пописі.

Підбір сценки «Серед Ангелів» був дуже підходячий — бо зміст цієї дитячої картини дає великі імовірності пізнати всякі здібності дітей і розкриває утаєні таланти. Хід акції весь співаний на арії різних українських народних пісень, з яких деякі вже призабуваються. Тому молоде покоління їх знову своїми дзвінками голосочками відновлює і пригадує суспільності.

Світлина на ст. 284 представляє сцену: як три сільські збиточники, що ходили поза школу, заснули в лісі по добрім пирі і їм

сниться сон: що чортик-Антипко хоче їх за всі провини забрати до пекла. Але являється Ангел-Хоронитель (тут св. Михайло з мечем у руці) і боронить йому доступу до хлопців, бо знає, що вони поправляться і будуть чемні, слухняні та пильно ходитимуть до школи...

Ця картина — це прообраз (персоніфікація) теперішньої судьби України.

Ці три хлопчики, що сплять — це український нарід, який спить сном неволі, а чортик — це образ Постишева, що намагається за всякі мнімі гріхи нашого народу на Україні проти комуністичного ладу, запроторити всіх на Соловки. Але вождь небесних сил, Архистратиг Михайло, якого образ находився на всіх малинових козацьких прапорах, мечем загороджує дорогу Антипкови-Постишеви до українського народу... Він його оборонець і опікун. Він поведе молоде покоління на рішучий бій за Волю України...

На другій світлині бачите, як двох жвавеньких козачків-школяриків і одна дівчинка в чудовому національному строю, танцюють бравурного гопачка.

Українська пісня і танок викликають серед чужинців велике заінтересування — бо вони переконюються наглядно при безпосередній стрічі з нашим народом, що Українці мають велику і стару культуру, яку перед очима світа закривали всіми способами москалі, беручи все на власний »щот« — щоби в той спосіб закрити свою »кацапсько-монгольську культуру«.

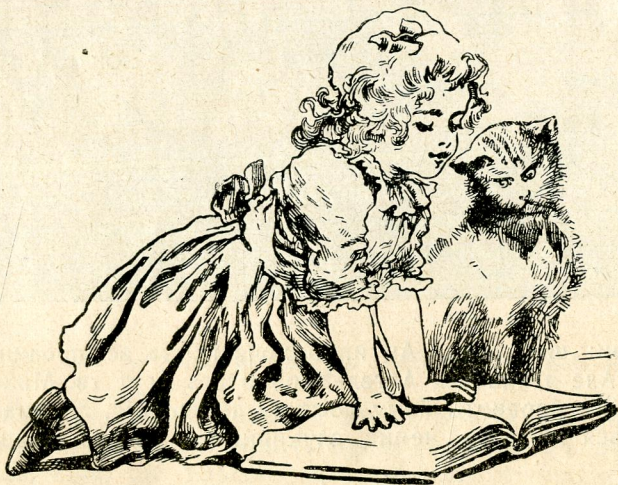
Попис закінчено відспіванням національного гимну, який всі співали зі сльозами в очах, а з великою вірою в серцях, що:

»Встане Україна — І помоляться на Волі
Світ правди засвітить Українські діти... «

Нуся котика навчає...

Нуся, доня пана того,
Що то вчить дітей у школі,
Має котика малого,
Що все ловить миши в полі.

Нуся котика все любить,
Молочка дає і мяса;
Киця облизує губи —
Так на мясо вона ласа.

Та сьогодні каже Нуся:
— Мене вчать і навчають
Ще й сварить мене мамуся,
Як я лекції не знаю.
— А ти, кицю, все дармуєш,
Тільки спиш собі й муркочеш,
На даху чи десь ночуєш,
А учитися не хочеш?

— Вже не будеш дармувати!
Ось ходи й сідай за книжку;
Як навчишся ти читати —
Аж тоді йди лапай мишку!

Нуся котика навчає
Так, як її в школі вчили;
Кіт у книжку заглядає —
Та читає... не має сили.

Олесь Чмелик.

Легка розвязка трудної задачі.

Один єпископ, що візитував свою єпархію, вступив раз до одної школи, щоби переконатися про поступи школярів у науці релігії.

— Як ти, дитинко, називаєшся? — спитав єпископ одної, може десятилітної, дівчинки.

— Маруся! — відповіла дитина несміло.

— Маєш дуже гарне ім'я — сказав князь Церкви, щоби осмілити дівчинку. — Знаєш що? — промовив далі єпископ — я дам тобі рахункову задачу.

Маєш мені вирахувати: кільки ти коштуєш своїх родичів.

Дівчинка зразу змішалася, але добрий єпископ сказав до неї:

— Не бійся, Марусю, я тобі при тій задачі поможу!

— Як ти думаєш, чи то буде забагато, коли я скажу: що ти коштуєш своїх родичів 10 грошів на день?

— Прошу Преосвященого — відповіла дівчинка вже відважніше — я думаю, що 10 грошів на день — то дуже мало.

— Можливо, що замало, але візьмим, що ти коштуєш своїх родичів тільки 10 грошів — то скільки це буде на місяць?

По короткій надумі Маруся відповіла:

— Три злоті на місяць!

— Дуже гарно! — сказав владика. — Але скільки це буде на рік?

— На рік буде 12 рази по 3 злоті, це є: 36 зл.

— Ну, нема що казати, ти, Марусю, вмієш добре рахувати. Та скажи мені тепер, скільки ти маєш років?

— Я маю 10 літ — відповіла Маруся.

— Отже скільки ти коштувала своїх родичів аж до тепер?

— Я коштувала моїх родичів 360 злотих! — відповіла швидко дівчинка.

— Дуже добре — сказав єпископ. — Однак ти сама сказала, що ти своїх родичів коштуєш багато більше ніж 10 грошів денно. Не забудь також за видатки, що їх твої родичі робили на одіж, на обуву, на книжки, на лікарів і на ліки, коли ти була недужа. Памятай також про ті різні

труди, що їх понесли для тебе твої добрі родичі: як то нераз твоя добра мама цілими ночами чувала над твоєю колискою; як твій татусь гірко працював для удержання цілої родини, а тим самим і тебе!

О, дорога дитинко, ти дуже дорого коштуєш своїх родичів. Ти не всилі обчислити, скільки ти їх коштуєш. А те, що твої родичі дали тобі добре християнське виховання, навчили тебе в Бога вірити, Йому вірно служити й тим спасти свою душу, те взагалі не дасться взяти на вагу золота.

Тепер звернувся єпископ до всіх дітей і сказав:

— Чи ви зрозуміли, дорогі діти, скільки ви завдячуєте своїм родичам?

— Ми добре зрозуміли! — відповіли всі хором.

— А як ви хочете віддячитися своїм добрим родичам за всі ті добродійства? — спитав далі єпископ.

— Ми віддячимося тим, що будемо все добрі, чесні та будемо старатися, щоб їм приносити завжди радість, а не смуток.

— Так, любі діти! — сказав добрий владика, — послух і гарне ваше поведіння це буде найкраща заплата родичам за всі добродійства, що ви їх від них дізнали.

(З „Віночка“).

Книжечка.

Як хочеш, дитино,
Щось цікаве знати...
Не забудь-же книжку
Про це запитати.

Вона правдоньку всю знає —
Усі тайни зберігає —
Вчить, порадить і допоможе —

І потіху дати може,
І розбавить, розвеселить —
Настрій милий вкруг ростелить.

Тому все, дитино,
Жий з книжкою в згоді —
Як послухаєш — то добре,
А як ні — то годі!

Іванка Трешневська.

ХТО не бажає даліше передплачувати „СВІТИКА“ — то нехай повідомить про це письменно Адміністрацію. Але передтим нехай вирівнає всі заборгованості!

Загадки.

Складова загадка (2 точки).

Ін, я, лі, Ко, шма, О, на, ді, бец, фи, кер, лімп, Ру, бо, рагд, льом, ї.

З порозкиданих 17 складів зложіть 7 слів, яких початкові й кінцеві букви, читані згори вниз, дадуть актуальний заклик

Значіння вискажіть:

1) Дорогий камінь.	5) Лісна ягода.
2) Місто на Цейлоні.	6) Російський музик.
3) Солодка горівка.	7) Край в Азії.

Марічні крадрати (1 точка).

с	о	в
о	л	о
л	о	с

- Напій овочевий.
- Змисл зору.
- Співуча птичка.

і	л
к	л
л	л

- Інакше: документ.
- Клич журавля.
- Давний звір.

і	і
і	і
р	и

- Ріка в Азії.
- Назва місячної фази
- Числівник.

Загадка в квадраті (3 точки).

				×
				×
			×	
		×		
	×			
×				

- Місто на Україні.
- Назва медведя в казках.
- Неждана подія.
- Машина до орання.
- Зверхня частина овочів.
- Столиця Покуття.
- Дуже вчасна пора.

Букви на місці хрестиків мають дати актуальний клич до всієї молоді.

Складова ломиголовка (4 точки).

Першу частину бороди — для себе утни;
Перший і другий зуб гадюці зломи,
Гадюку відкинь, а зуби задержи,
А знова панови голову зітни —
Толуб і ноги собі заховай!

Четвертину хліба зкраю собі вкрай,
Для мельникового кінця ти жалю не май!
Голову і шию тай хвіст кицьки втни,
Хто збудував Київ, того ти знайди
І йому також голову зітни!

Усе тее разом до купи зложи
І перед тим мужем головку склони!

Ломиголовка (2 точки).

	1) Ремісник
	2) Укр. вояк
	3) Числівник
	4) Дикий звір
	5) Глибокий діл
	6) Шелестівка

Букви початкові мають дати назву кожного хлопчика, що покінчив 7 літ.

Загадки (1 точка).

- Червона рожа
В городі стояла,
Як її зірвали —
Все майно забрала?
- Стала панна серед салі
Й погубила всі к'ралі;
Місяць бачив — недобачив,
Сонце встало — позбирало?
- Не живий він — але ходить,
Личко має білесеньке —
На нім знаків повнісенько.
Людей він за руку водить?
- Сидить дідусь над водою —
Із довгою бородою —
Нею він водицю мутить,
Щоб застигла—сильно крутить?

Ломиголовка з сірників (2 точки).

Забрати з цієї фігури 24 сірники так, щоб остало 9 однакових квадратів. Ця загадка має дві розвязки, тож пробуйте розвязати її на два способи.

„СВІТ ДИТИНИ“ виходить раз у місяць вобемі 32 сторін друку.

Умови передплати на рік 1936: В краю річно 5 зл.
Для Америки й Канади 1 долар; для Чехословаччини 25 кор.;
для Румунії 200 леїв річно.

Адреса Редакції й Адміністрації: **Львів, ул. Зіморовича 3.**

Конто П. К. О. Львів, ч. 503.330.

Телефон 257-87.

ПРИГАДКА ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Скінчалися вже фєрії і всі повернулися до праці й науки. В часі вакацій не всі мали нагоду переглянути наші пригадки і прохання, що їх ми надрукували на окладинках 6, 7 і 8 числа »Світика«. Тому тепер прохаємо у вільній хвилі це зробити. Прохаємо дуже надсилати нам залеглі передплати, бо потребуємо гроша на сплату наших зобовязань. Просимо не наражувати нас на окремі листові пригадки — бо це коштує нас дуже багато. До всіх, що залягають якою небуть квотою, вислали ми з червневим числом виповнені чекові блянкети.

НОВІ КНИЖКИ:

Антін Лотоцький: »Козак Байда« — історичне оповідання про основника Зопориської Січи, — Стр. 80. Обр. 4. Ціна 70 сот.

Це оповідання прочитає кожне з вас за одним махом, бо таке воно інтересне. Хто з вас уже читав »Роксоляну« — то це оповідання становить її продовження. Турецький султан Сулейман бажає одружити Байду з дочкою Роксоляни, однак Байда воліє вмерти на гаку, чим покинути християнську віру.

Остап Грицай: »Щуролов з Гамельн«. — Стр. 40. Обр. 14.
Ціна 40 сот.

Є це віршований переспів відомого німецького переказу з XIII століття про язув щурів у ганноверському містечку Гамельн над рікою Везерою. Поет описує появу дивного чоловіка, який згодився за сто червінців вивести щурів з міста. Коли виконав це діло — міська рада не хотіла заплатити обіцяної нагороди. За це щуролов заманив грою на сопілці всіх дітей міщан за місто і там пропав з ними у печері на віки.

Степан Король: »Школярник Маркіян« — сценічна картина в 1 дії. Стр. 16. Ціна 30 сот. — Ця картина надається до вистав на торжества в честь Маркіяна Шашкевича. Є це передрук (змінений та доповнений) зі »Світа Дитини« ч. 7.

Всі книжечки має на складі:

Видавництво »Світ Дитини«, Львів, ул. Зіморовича ч. 3.

(Можете їх дістати в усіх українських книгарнях у краю і заграницею).

Прохання до наших Читачів.

Попросить татуся, сли не комплетує »Життя і Знання« (місячний журнал, що його видає Т-во »Просвіта«) — то нехай відступить нам числа: 7, 8, 10, 11 і 12, з року 1928. (І річник), яких потребуємо до скомплетовання І-го річника. В обмін за ті числа — можемо дати якісь наші книжечки.

Ану, допоможіть нам, любі Читачі, дістати ці числа. Дуже будемо Вам за це вдячні!

Редакція »Світа Дитини«.